

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi

Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

*Güvenlik
Bilimleri
Dergisi*

JSGA Basımevi - Ankara 2017

*Gendarmerie and Coast
Guard Academy*

*Security Sciences
Institute*

G

*Journal of Security
Sciences*

B

Cilt/Vol.: 6

Sayı/Num.: 2

Kasım/Nov 2017

D

*ISSN: 2147-2912
www.jsga.edu.tr*

Güvenlik Bilimleri

Dergisi

The Journal of Security Sciences

GÜVENLİK BİLİMLERİ DERGİSİ

Yıl 6* Sayı 2* ISSN 2147-2912

İMTİYAZ SAHİBİ

Hüseyin KURTOĞLU, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Başkanı

BAŞ EDİTÖR

Dr. Gökhan SARI

EDİTÖRLER

Dr. Engin AVCI
Erdem ÖZGÜR

YAYIN KURULU

Dr. Gökhan SARI
Dr. Engin AVCI
Dr. Talha ÖVET
Dr. Mehmet KURUM
Dr. Murat ALKAN
Dr. Tarık AK

DÜZELTMENLER

F. Jale Gül ÇORUK
Fatma BURUNUCU

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

İsmail FİDAN

Her hakkı saklıdır. Güvenlik Bilimleri Dergisi yılda iki defa yayımlanan hakemli süreli yayındır. Makalelerdeki görüş, sav, tez ve düşünceler yazarların kendi kişisel görüşleri olup, hiçbir şekilde Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi'nin veya Güvenlik Bilimleri Enstitüsü'nün görüşlerini ifade etmez. Makaleler, Güvenlik Bilimleri Dergisi'ne referans verilerek akademik amaçlarla kullanılabilir. Güvenlik Bilimleri Dergisi'ne gönderilen makaleler iade edilmez.

Güvenlik Bilimleri Dergisi, ULAKBİM DergiPark, TR Dizini, Akademia Sosyal Bilimler İndeksi (ASOS), Sosyal Bilimler Atıf Dizini (SOBİAD) ve Araştırmak Bilimsel Yayın İndeksi veri tabanlarında taranmakta olup makalelere DOI numarası alınmaktadır.

BASKI

JSGA Basımevi/ANKARA

YAZIŞMA VE HABERLEŞME ADRESİ

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Beytepe / ANKARA

Telefon:0312 464 74 74 Dâhili: 6900 / 6910 / 6970

Web: www.jsga.edu.tr/guvenlik_bilimleri_dergisi/index.html

E-posta: editorgbd@jandarma.gov.tr

THE JOURNAL OF SECURITY SCIENCES

Year 6* Issue 2* ISSN 2147-2912

LICENSEE

Hüseyin KURTOĞLU, President of Gendarmerie and Coast Guard
Academy

CHIEF EDITOR

Gökhan SARI, Ph.D

EDITORS

Engin AVCI, Ph.D.
Erdem ÖZGÜR

EDITORIAL BOARD

Gökhan SARI, Ph.D.
Engin AVCI, Ph.D.
Talha ÖVET, Ph.D.
Mehmet KURUM, Ph.D.
Murat ALKAN, Ph.D.
Tarkan AK, Ph.D.

PROOFREADING

F. Jale Gül ÇORUK
Fatma BURUNUCU

PUBLICATION COORDINATOR

İsmail FİDAN

All rights reserved. The Journal of Security Sciences is a peer-reviewed journal and published twice a year. The opinions, arguments, thesis or thoughts within the articles are reflections of the authors and do not, in anyway, represent those of the Gendarmerie and Coast Guard Academy or Security Sciences Institute. Articles can be used for academic purposes with reference to The Journal of Security Sciences. Articles sent to The Journal of Security Sciences will not be sent back.

The Journal of Security Sciences is being searched in the database of ULAKBİM DergiPark, TR Index, Academia Social Sciences Index (ASOS), Social Sciences Reference Index (SOBİAD) and Arastirmax Scientific Publication Index and DOI number is received to the articles.

PRINTED BY

GCGA Publishing House/ANKARA

CORRESPONDENCE AND COMMUNICATION

Gendarmerie and Coast Guard Academy Beytepe / ANKARA

Telephone: 0312 464 74 74 ext: 6900 / 6910 / 6970

Web: www.jsga.edu.tr/guvenlik_bilimleri_dergisi/index.html

E-mail: editorgbd@jandarma.gov.tr

GÜVENLİK BİLİMLERİ DERGİSİ

Danışma Kurulu	
Prof. Dr. Abdülkadir ÇEVİK	Prof. Dr. Sadi ÇAYCI
Prof. Dr. Ahmet İNAM	Prof. Dr. Salih CENGİZ
Prof. Dr. Ali ÇAĞLAR	Prof. Dr. Sertaç Hami BAŞEREN
Prof. Dr. Ayla Sevim EROL	Prof. Dr. Türel YILMAZ ŞAHİN
Prof. Dr. B. Siddık Binboğa YARMAN	Prof. Dr. Nurettin GÜZ
Prof. Dr. Canan ATEŞ EKŞİ	Prof. Dr. Faruk AŞICIOĞLU
Prof. Dr. Çınar ÖZEN	Prof. Dr. Zafer İLBARS
Prof. Dr. Feridun YENİSEY	Prof. Dr. Zehra DÖKMEN
Prof. Dr. Haydar ÇAKMAK	Prof. Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI
Prof. Dr. Recep AKDUR	Prof. Dr. Doğan KÖKDEMİR
Prof. Dr. Mehmet Emin ÇAĞIRAN	Prof. Dr. Şennur TUTAREL KIŞLAK
Prof. Dr. Mesut Hakkı CAŞIN	Doç. Dr. Haldun YALÇINKAYA
Prof. Dr. M.Kayhan MUTLU	Doç. Dr. Özgür ÖZDAMAR
Prof. Dr. Marco GERCKE	Doç. Dr. Nihat Ali ÖZCAN
Prof. Dr. Nevin GÜNGÖR ERGAN	Doç. Dr. Edalet HESENOV
Prof. Dr. Nesrin HİSLİ ŞAHİN	Yrd. Doç. Dr. Hakan Soner APLAK
Prof. Dr. Nihat MERT	Dr. Giovanni ERCOLANI
Prof. Dr. Osman CELBİŞ	
Hakemler (2017 Yılı)	
Prof. Dr. Nurettin GÜZ	Yrd. Doç. Dr. Zeynep ÜNSAL
Prof. Dr. Özcan YAĞCI	Yrd. Doç. Dr. Atahan Birol KARTAL
Prof. Dr. Haluk KORKMAZYÜREK	Yrd. Doç. Dr. Zeynep KAYA
Prof. Dr. Doğan KÖKDEMİR	Dr. Gökhan SARI
Prof. Dr. Zülfikar DAMLAPINAR	Dr. Engin AVCI
Prof. Dr. Cengiz ANIK	Dr. Mehmet KURUM
Prof. Dr. Erhan BÜYÜKAKINCI	Dr. Hakan AKIN
Doç. Dr. Ahmet Salih BIÇAKCI	Dr. Talha ÖVET
Doç. Dr. Bilal KARABULUT	Dr. Haluk KARADAĞ
Doç. Dr. Haluk ŞEŞEN	Dr. Yusuf AY
Doç. Dr. Serhat ERKMEN	Dr. Esat KOÇAK
Doç. Dr. Haldun YALÇINKAYA	Dr. Yusuf KÜÇÜKBAŞOL
Doç. Dr. Gültekin YILDIZ	Dr. Özlem ÖZDEMİR
Doç. Dr. Nihat Ali ÖZCAN	Dr. Murat Kağan KOZANHAN
Yrd. Doç. Dr. Okan Cem ÇIRAKOĞLU	

Advisory Board	
Prof. Abdülkadir ÇEVİK, Ph.D.	Prof. Sadi ÇAYCI, Ph.D.
Prof. Ahmet İNAM, Ph.D.	Prof. Salih CENGİZ, Ph.D.
Prof. Ali ÇAĞLAR, Ph.D.	Prof. Sertaç Hami BAŞEREN, Ph.D.
Prof. Ayla Sevim EROL, Ph.D.	Prof. Türel YILMAZ ŞAHİN, Ph.D.
Prof. B. Sıddık Binboğa YARMAN, Ph.D.	Prof. Nurettin GÜZ, Ph.D.
Prof. Canan ATEŞ EKŞİ, Ph.D.	Prof. Faruk AŞICIOĞLU, Ph.D.
Prof. Çınar ÖZEN, Ph.D.	Prof. Zafer İLBARS, Ph.D.
Prof. Feridun YENİSEY, Ph.D.	Prof. Zehra DÖKMEN, Ph.D.
Prof. Haydar ÇAKMAK, Ph.D.	Prof. Zeki HAFIZOĞULLARI, Ph.D.
Prof. Recep AKDUR, Ph.D.	Prof. Doğan KÖKDEMİR, Ph.D.
Prof. Mehmet Emin ÇAĞIRAN, Ph.D.	Prof. Şennur TUTAREL KIŞLAK, Ph.D.
Prof. Mesut Hakkı CAŞIN, Ph.D.	Assoc.Prof. Haldun YALÇINKAYA, Ph.D.
Prof. M.Kayhan MUTLU, Ph.D.	Assoc. Prof. Özgür ÖZDAMAR, Ph.D.
Prof. Marco GERCKE, Ph.D.	Assoc. Prof. Nihat Ali ÖZCAN, Ph.D.
Prof. Nevin GÜNGÖR ERGAN, Ph.D.	Assoc. Prof. Edalet HESENOV, Ph.D.
Prof. Nesrin HİSLİ ŞAHİN, Ph.D.	Asst. Prof. Hakan Soner APLAK, Ph.D.
Prof. Nihat MERT, Ph.D.	Giovanni ERCOLANI, Ph.D.
Prof. Osman CELBİŞ, Ph.D.	
Referees (Year 2017)	
Prof. Nurettin GÜZ, Ph. D.	Asst. Prof. Zeynep ÜNSAL, Ph.D.
Prof. Özcan YAĞCI, Ph. D.	Asst. Prof. Atahan Birol KARTAL, Ph.D.
Prof. Haluk KORKMAZYÜREK, Ph. D.	Asst. Prof. Zeynep KAYA, Ph.D.
Prof. Doğan KÖKDEMİR, Ph. D.	Gökhan SARI, Ph.D.
Prof. Zülfikar DAMLAPINAR, Ph. D.	Engin AVCI, Ph.D.
Prof. Cengiz ANIK, Ph. D.	Mehmet KURUM, Ph.D.
Prof. Erhan BÜYÜKAKINCI, Ph. D.	Hakan AKIN, Ph.D.
Assoc. Prof. Ahmet Salih BIÇAKCI, Ph.D.	Talha ÖVET, Ph.D.
Assoc. Prof. Bilal KARABULUT, Ph. D.	Haluk KARADAĞ, Ph.D.
Assoc. Prof. Haluk ŞEŞEN, Ph. D.	Yusuf AY, Ph.D.
Assoc. Prof. Serhat ERKMEN, Ph. D.	Esat KOÇAK, Ph.D.
Assoc. Prof.Haldun YALÇINKAYA, Ph. D.	Yusuf KÜÇÜKBAŞOL, Ph.D.
Assoc. Prof.Gültekin YILDIZ, Ph. D.	Özlem ÖZDEMİR, Ph.D.
Assoc. Prof.Nihat Ali ÖZCAN, Ph. D.	Murat Kağan KOZANHAN Ph.D.
Asst. Prof.Okan Cem ÇIRAKOĞLU, Ph.D.	

İçindekiler

Editör'den

**Dağlık Karabağ Sorunu'nun Güvenikleştirme Teorisi
Çerçevesinde Analizi1-22**
Selim KURT

**Bir Karşı Ayaklanma Yöntemi Olarak Liberal Barış İnşasının
Eleştirel Analizi: Afganistan (İng.).....23-51**
Emrah ÖZDEMİR

Filipinler Barış Sürecinin Tarihsel Gelişimi:1976-2016.....53-80
Görkem TANRIVERDİ

**Uluslararası Sistem ve Güvenlik Açısından Değişen
Savaş Kurgusu: Siber Savaş Örneği..... 81-108**
Vahit GÜNTAY

**Barışı Koruma Operasyonlarında Askeri Statülü Kolluk
Kuvvetleri (İng.)109-133**
Cenker Korhan DEMİR

Makale Yazım Esasları..... 135-142

Contents

Editor's Note

**The Analyzing of The Nagorno Karabakh Conflict In The Context of
Securitization Theory01-22**
Selim KURT

**Critical Analysis Of Liberal Peacebuilding As A Counterinsurgency
Strategy In Post-Conflict Places: Afghanistan.....23-51**
Emrah ÖZDEMİR

Historical Development of the Philippines Peace Process: 1976-201653-80
Görkem TANRIVERDİ

**Changing War Concept In Terms of International System And
Security; Cyber War Sample..... 81-108**
Vahit GÜNTAY

**Law Enforcement Forces with Military Status In Peacekeeping
Operations.....109-133**
Genker Korhan DEMİR

Publishing Principles 135-142

EDİTÖR'DEN

Değerli “Güvenlik Bilimleri Dergisi” okuyucularımız,

Küreselleşirken, bölgeselleşmek. Küreselleşmeden beklenen en önemli güvenlik çıkarımı, bölgesel sorunların doğurduğu küresel etkiden dolayı geçmişin bölgesel sorunlarının eskiye göre daha az olacağıydı. Fakat beklenenin aksine küreselleşmenin gücü arttıkça bölgesel sorunlar da gerek sayısal gerekse niteliksel olarak daha da arttı. Sadece sorun alanlarının odaklandığı coğrafyalar değişti. Batı ve Kuzey’de azalan çatışmalar öncelikle Ortadoğu’da olmak üzere Güney ve Doğu’ya doğru kaymış gözükmektedir. Kendi içinde bir paradoks gibi gözükse de aslında sadece değişen; çıkar alanlarının ve kaynakların yeri, yönü ve aktörlerin niteliğidir.

Bugünün güvenlik konuları, geçmişin konularına kıyasla çok daha genişlemiş ve derinleşmiştir. Savaşlar, tehditler, yöntemler ve silahlar şekil değiştirirken; güvenlik algısı da geçmişten çok farklı bir hal almıştır. Bir tarafta kronikleşerek devam eden çatışma durumları, bir tarafta yeni oluşan tehditler ve diğer tarafta ortaya çıkan fırsatlar, güvenlik çalışmalarını geçmişten daha önemli hale getirmiştir.

Bu sayımızda güvenlik sorunlarına öncelikle bölgesel bir bakış açısı getirmeye çalışılmıştır. Batı’dan Doğu’ya doğru bir akış içinde sorun alanları ele alınmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda uzun zamandır devam eden ve yakın zamanda da çözümü pek mümkün görünmeyen Dağlık Karabağ sorunu bu sayımızın ilk makalesidir. **KURT**, Dağlık Karabağ Sorunu’nun temel nedenlerini Güvenlikleştirme Teorisi çerçevesinde açıklamaya çalışmıştır.

Bir diğer bölgesel çalışmada Afganistan özelinde bir karşı ayaklanma yöntemi olarak liberal barış inşasını inceleyen **ÖZDEMİR**, barış inşası ile karşı ayaklanma arasında simbiyotik bir ilişki olduğunu ileri sürmektedir. İngilizce olarak ele aldığı makalesinde ileri sürdüğü bu tezi ile Afganistan örneği üzerinden konuyu eleştirel bakış ile incelemektedir.

Barış inşası yönünde yürütülen diğer bir bölgesel çalışma ise Filipinler örneği üzerinden ele alınmıştır. **TANRIVERDİ**’nin Filipinler barış sürecini tarihsel perspektifte ele aldığı bu çalışmasında; barış inşasının birçok dinamiğin etkileşimine dayandığını, barış inşasının bir anlık bir eylemin veya bir anlaşmanın sonucu değil; uzun bir döneme yayılan, kararlılık gerektiren ve gelgitlerin yaşandığı bir süreç olduğunu ileri sürmektedir. Bu iddiasını 1976-2016 yılları arasında görev yapan devlet başkanlarının barış sürecine etkileri üzerinden incelemiştir.

Bölgesel bakış açısından güvenlik konusuna küresel bir bakış açısı getiren bir diğer makalemiz **GÜNTAY** tarafından Siber Savaş Örneği üzerinden ele alınmıştır. “Uluslararası Sistem ve Güvenlik Açısından Değişen Savaş Kurgusu; Siber Savaş Örneği” isimli makalesinde devletlerin doğasının çatışma eğilimi taşıdığı, değişen koşulların sonucu olarak kullanılan araçlarında değiştiği ve bu kapsamda siber ortamla birlikte; araçların, yöntemlerin ve alanlarının değiştiğini ileri sürmektedir.

Barış koruma operasyonlarında askeri statülü kolluk konusunun ele alındığı İngilizce yazılan makalesinde **DEMİR**; günümüz dünyasında barışı koruma operasyonlarının yürütüldüğü güvenlik ortamının proaktif ve kararlı güvenlik yapıları ile yeteneklerine sahip olunması gerektiğini, ‘askeri statülü kolluk kuvvetlerinin ortaya çıkan sorunlarla mücadele edebilecek etkili bir güç olduğu ileri sürülmektedir.

Dergimiz her geçen gün adım adım alanında etkin bir dergi olma yolunda ilerlemektedir. Bu sayımızda önceki sayılarımızdan farklı olarak makalelere DOI (Digital Object Identifier) numarası verilmeye başlanmıştır. ULAKBİM DergiPark, TR Dizin, Akademia Sosyal Bilimler İndeksi (ASOS), Sosyal Bilimler Atıf Dizini (SOBİAD) ve Araştırmaz Bilimsel Yayın İndeksi veri tabanlarında taranmaya devam etmektedir. Diğer veri tabanlarına üyelik süreçlerimiz devam etmektedir.

Bir sinerji ile ortaya çıkardığımız bu başarıda; emeği geçen yazar, hakem, danışman, dergi çalışanlarına teşekkürü bir borç biliriz. Hepsinden önemlisi siz değerli Güvenlik Bilimleri Dergisi okuyucularından gelen olumlu destek bizlerin başarılarının en önemli kaynağıdır. Tüm okuyucularımıza şükranlarımızı sunarız.

Saygılarımızla,

Dr. Gökhan SARI
Başeditör

EDITORIAL

Dear “ Security Sciences Journal Readers”,

Regionalization while becoming global. The most important security inference expected from globalization was that the regional problems of the past would be less than those of the past due to the global impact of regional problems. But contrary to the expected, as the power of globalization increases, so too are regional problems, both quantitatively and qualitatively. Only the geographies that the problem areas are focused on have changed. The decreasing conflicts in the West and the North seem to have shifted towards the South and the East, initially in the Middle East. Although it seems like a paradox in itself, in fact the only change is the place and the direction of interests and resources, and the change in the nature of the actors.

Today's security issues have grown much larger and deeper than the past. While wars, threats, methods, weapons change shape; the security perception has also become very different from the past. On the one hand, chronic ongoing conflicts, new threats on the one hand, and emergent opportunities on the other, have made security studies more important than ever.

In this issue, we tried to bring a regional point of view to the security problems first. We tried to deal with the problem areas Eastward with different point of views. Within this scope, Nagorno-Karabakh problem, which has been going on for a long time and is not likely to be resolved in the near future, is the first article of this issue. **KURT** tried to explain the root causes of the Nagorno-Karabakh problem within the framework of the Securitization Theory.

In another regional study, **ÖZDEMİR** examines the construction of liberal peace as a counter-insurgency method in Afghanistan, suggesting a symbiotic relationship between peace construction and anti-riot. He critically examines this thesis, which he considered in his article in English, through the example of Afghanistan.

One of the efforts made towards the construction of peace was discussed in another regional study. In this study of **TANRIVERDİ** in the historical perspective of the Philippines peace process, that peace construction is based on the interaction of many dynamics, is not the result of a momentary action or an agreement; it is a process that is long term, requires stability and a process that is of two minds. He examined this claim from the effects of the peace process of presidents who served between 1976 and 2016.

From a regional point of view, another article that brought a global perspective on security issues was addressed by **GÜNTAY** through the "Cyber War Case". In his " Changing War Fiction with regard to International System and Security; "Cyber War Case" article he suggests that the nature of the states has a conflict tendency, the tools used as the result of changing conditions have also changed and within this scope their tools, methods, and fields have changed along with cyber environment.

DEMİR, in his article written in English, on the issue of law enforcement with military status in peacekeeping operations suggested that the security environment in which the peacekeeping operations are carried out in today's world must have proactive and stable security structures and capabilities and that ' law enforcement forces with military status are effective forces to fight the emerging problems.

Our journal proceeds step by step becoming an effective journal in its field. Differently from our previous issues, our articles are started to be given the DOI(Digital Object Identifier) number.It continues to be scanned in ULAKBİM DergiPark, TR Index,Academia Social Sciences Index(ASOS), Social Sciences Reference Index (SOBIAD) and Araştırmaz Scientific Publication Index databases. Our membership processes for other databases continue.

In the success which we have achieved with synergy, we would like to express our gratitude to the writers, referees, consultants and journal employees who contributed.Most importantly,positive support of our valuable Security Science Journal readers is the most significant source of our success. We express our gratitude to all our readers.

Best regards,

Gökhan SARI Ph.D.
Editor in Chief

DAĞLIK KARABAĞ SORUNU'NUN GÜVENLİKLEŞTİRME TEORİSİ ÇERÇEVESİNDE ANALİZİ

Selim KURT*

ÖZET

Geçmiş çok eskilere dayanan Dağlık Karabağ Sorunu SSCB'nin dağılmasını takiben eski-Sovyet arazisinde sıcak çatışmaya dönüşen anlaşmazlıklardan biridir. Esasen 1992 yılında Azerbaycan'a bağlı olan Dağlık Karabağ Özerk bölgesinin kontrolü için Ermenistan ile Azerbaycan arasında patlak veren savaş nedeniyle, toprak temelli bir anlaşmazlık olarak görülmektedir. Bu nedenle de günümüze kadar sorunun çözümüne yönelik olarak ortaya atılan çözüm önerilerinin tamamının odak noktası, toprak paylaşımı olmuştur. Ancak bu çabalar sorunun temel gerekçesini gözden kaçırdığı için olumlu bir şekilde sonuçlanmadığı gibi, son yıllarda taraflar arasındaki sıcak çatışma yeniden hız kazanmıştır. Bu nedenle Dağlık Karabağ çatışmasının temel nedenlerinin ortaya çıkarılması, soruna kalıcı bir çözüm bulunması adına büyük bir önem arz etmektedir. Dağlık Karabağ örneğinde de görüldüğü üzere, eski SSCB coğrafyasında yaşanan toprak temelli anlaşmazlıkların tamamı büyük ölçüde Rus İmparatorluğu ve takiben de SSCB döneminde uygulanan iskân politikalarının sebebiyet verdiği kimliksel temelli anlaşmazlıklara dayanmaktadır. Bu noktada Güvenlikleştirme teorisi bağlamındaki alt sektörlerden biri olan ve "göç", "yatay rekabet", "dikey rekabet" ve "nüfusun azalması" gibi tehditlerin, "kimlik", "din" ve "toplumsal cinsiyet" gibi farklı referans nesnelere üzerindeki olası etkilerini inceleyen Toplumsal Güvenlik, Dağlık Karabağ benzeri Sovyet sonrası çatışma alanlarının incelenmesinde önemli bir araç işlevi görmektedir. Güvenlikleştirme teorisine göre amaç, bir sorunun normal politik süreçlerde müzakereler yoluyla çözülmesi (güvenlikdışılaştırılması) olsa da sorunun temelinde yatan tehditlerin süreç içerisinde iyi bir şekilde analiz edilememesi sorunun sürekli olarak güvenlikleştirilerek, normal politik süreçlerde müzakere yoluyla çözülmesini engellemektedir.

Anahtar Kelimeler: Dağlık Karabağ Sorunu, Toplumsal Güvenlik, Göç, Güvenlikleştirme, Güvenlikdışılaştırma.

THE ANALYZING OF THE NAGORNO KARABAKH CONFLICT IN THE CONTEXT OF SECURITIZATION THEORY

ABSTRACT

The Nagorno Karabakh conflict, based on a long history, is one of the conflicts that has become a hot conflict in the old-Soviet territory following to the dissolution of the USSR. It is seen as a territorial conflict because of the war, erupted between Azerbaijan and Armenia due to control over the Nagorno Karabakh autonomous region, attached to Azerbaijan Republic. Therefore the focal point of all the solution proposals aimed at solving the problem has become land-sharing by now. However, these efforts have not resulted in a positive outcome because they have failed to notice the main reasons of the problem, and also the hot conflict between the parties has gained momentum again in recent years. So revealing of the main reasons of the Nagorno Karabakh conflict is crucial for finding a permanent solution to it. As we can see in Nagorno Karabakh example all the territorial based conflicts located in post-Soviet area depend on identity based discordance which was triggered by migration policy implemented by Russian Empire and USSR periods. At this point Social Security, which is one of the sub-sectors inside the securitization theory and examines the possible effects of the threats such as "immigration", "horizontal competition", "vertical competition" and "declining of the population" on reference objects as "identity", "religion" and "gender", is a practical tool for studying conflicts of post-Soviet area such as Nagorno Karabakh. Despite the main objective of the Securitization Theory is to solve the problem by negotiations in the normal political process (called as de-securitization), the poor analysis of fundamental threats, lying under the problem, caused the securitization of the problem consistently and this situation has prevented the opportunity of analyzing it in normal political process by negotiations.

Key Words: Nagorno Karabakh Conflict, Social Security, Immigration, Securitization, Desecuritization.

* Yrd.Doç.Dr., Giresun Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, selim_kt@hotmail.com.

GİRİŞ

Dağlık Karabağ Sorunu, kökleri çok eskilere dayansa da Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin dağılmasından sonra Azerbaycan ile Ermenistan arasında sıcak savaşa dönüşmüş olan bir anlaşmazlıktır. Daha çok toprak temelli bir çatışma olarak anlaşılması nedeniyle, sorunun çözümüne de bu açıdan yaklaşmıştır.

1992 yılında sıcak savaşa dönüşen söz konusu anlaşmazlık için taraflar arasında 1994 yılında ateşkes anlaşması imzalanmasına rağmen, günümüze kadar olan süreçte soruna kapsamlı bir çözüm bulunabilmesi için taraflar arasında bir barış anlaşmasının imzalanması mümkün olmamıştır. Bu süreçte ortaya pek çok barış anlaşması taslağının konulmasına rağmen, taraflar hiçbiri üzerinde mutabık kalamamışlardır. Bu durumun en önemli nedeni ise söz konusu tasarımlardan hiç birinde sorunu ortaya çıkaran temel gerekçelerin tam manasıyla göz önünde bulundurulmamasıdır. Bu nedenle hazırlanan tasarımlar hep toprak paylaşımı üzerinden ilerlemiştir. Ancak sorunun toprak paylaşımının ötesinde, kültürel ve kimliksel boyutları da bulunmaktadır.

Bununla birlikte devleti temel referans nesnesi olarak alan ve büyük ölçüde askerî sektörden kaynaklanan tehditlere yönelik olarak kurgulanan ve bu nedenle de devlet dışındaki aktörler ile farklı sektörlerden kaynaklanan tehditleri güvenlik gündeminin dışında bırakan mevcut güvenlik yaklaşımları kullanılarak Dağlık Karabağ Sorunu'nun analiz edilip, temel gerekçelerinin ortaya konması imkânı bulunmamaktadır.

Bu nedenle çalışmamızda, devlet dışındaki aktörler ile askeri sektörün yanı sıra politik, ekonomik, toplumsal ve çevresel sektörlerden kaynaklanan tehditleri de güvenlik gündemine dâhil eden Güvenikleştirme Teorisi'nin kullanımı yoluyla Dağlık Karabağ Sorunu'nun gerçek nedenlerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede birinci bölümde Güvenikleştirme Teorisi ile sorunun incelenmesinde temel alınacak alt sektörü olan Toplumsal Güvenlik ayrıntılı bir şekilde ele alınıp incelendikten sonra, ikinci bölümde Dağlık Karabağ Sorunu, Güvenikleştirme Teorisi bağlamında değerlendirilerek, sorunun nedenleri ortaya konulmaya çalışılacaktır.

1. TEORİK PERSPEKTİF: GÜVENLİKLEŞTİRME TEORİSİ VE TOPLUMSAL GÜVENLİK

1.1. Güvenlikleştirme Teorisi

Güvenlikleştirme Teorisi Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile birlikte "Güvenlik Çalışmaları" disiplininin kapsamının kuvvet kullanımı ya da kullanma tehdidinin ötesine de geçerek, devlet dışı aktörleri de kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiği fikrine dayanmaktadır. Güncel güvenlik yaklaşımları arasında ön plana çıkan güvenlikleştirme, büyük ölçüde, Kopenhag Okulu'nun önde gelen temsilcilerinden olan Barry Buzan ve Ole Waever tarafından dizayn edilmiştir (Akgül-Açıkmeşe, 2014: 250; Williams, 2003: 511).

Realist ve Liberal perspektiften güvenlik genel olarak ulusal güvenlik temelinde anlaşılmaktadır. Ancak ulusal güvenliğin ne tam olarak çerçevesi çizilmiş ne de bir devlet kapsamında sağlanabilmiş değildir. Daha geniş bir güvenlik konseptine giden alternatif rota, askerî olanların dışında kalan tehditlerin de güvenlik gündemine dâhil edilmesini gerektirmektedir (Waever, 1995: 49-51). Bu çerçevede güvenlikleştirme teorisyenleri, geleneksel anlayıştan farklı olarak, güvenlik gündeminin farklı tehditlere de açılmasını önermektedirler. Güvenlik çalışmalarının özünün sadece savaş, güç ya da onlarla bağlantılı meseleler olmasını eleştirmektedirler. Onun yerine referans nesnesine yönelik tehditleri araştırarak ve askerî olduğu kadar askerî olmayan tehditleri de güvenlikleştirerek yeni ve daha radikal bir güvenlik çalışması anlayışı inşa etmeye çalışmışlardır (Buzan ve diğerleri, 1998: 4).

Bu çerçevede Buzan, askerî alandan başlattığı güvenlik tartışmasını politik, ekonomik, çevresel ve toplumsal sektörlere doğru genişletmiştir. Bu mantık açıkça güvenliğin askerî sahadan başladığını, ancak artan bir şekilde bu yeni sektörlere doğru kaydığını ima etmektedir (Waever, 1995: 52). Güvenlikleştirme teorisinin uyarladığı sektörel yaklaşım incelendiğinde A'dan Z'ye her şeyin tehdit olarak inşa edilebileceği görülmektedir (Akgül-Açıkmeşe, 2011: 59).

Waever (1995: 54) "Bir şeyi gerçek anlamda güvenlik problemi yapan nedir?" sorusuna, hızlı ve dramatik bir şekilde bir devletin egemenliğini ve bağımsızlığını tehdit eden ve onu kendi kendini yönetme kapasitesinden mahrum eden olayların güvenlik problemi olduğu cevabını vermektedir. Bu nedenle böyle bir tehdide maksimum çabanın harekete geçirilmesiyle cevap verilmelidir.

Bu çerçevede bahsi geçen tehditlerin özel doğası, onlarla mücadele için olağanüstü tedbirlerin kullanımını gerektirmektedir. Güvenliğin uygulanması güç kullanımının meşrulaştırılmasında anahtar bir rol

oynamaktadır, ancak daha genel olarak bu uygulama varoluşsal tehditlerle mücadele adına harekete geçmek veya özel önlemler almak için devlete bir yol açmaktadır (Buzan ve diğerleri, 1998: 21-22). Bir gelişmenin güvenlik problemi olarak adlandırılması yetkisi ise devlet ve onun elitlerine verilen bir ayrıcalıktır. Gücü ellerinde tutanlar her zaman güvenikleştirme enstrümanını bir konu üzerinde kontrol elde etmek için kullanmaya çalışmışlardır. Yani bir mesele elitler tarafından öyle olduğu deklare edildiğinde güvenlik problemi haline dönüşür. Bu çerçevede Waever “Güvenlik nedir?” sorusuna, dil teorisinin de yardımıyla, güvenlik bir “sözylem”dir şeklinde cevap vermektedir. Sözylemsel olarak güvenliğin kendisi gerçek bir duruma işaret etmemekte, esasen telafuz edilmesi ona varlık kazandırmaktadır. Diğer bir ifade ile bir devlet yetkilisi güvenliği dile getirerek, özel bir alana hareket etmekte ve böylelikle güvenliğe yönelik tehdidi durdurmak için ne gerekliyse onu talep etme hakkına da sahip olmaktadır (Waever, 1995: 54-55).

Güvenliğin kelime anlamına dayanan bir analiz, diğerlerinden daha önemli olması ve öncelikli olarak ele alınması zarureti nedeniyle bir meselenin “güvenlik problemi” olarak tayin edilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu nedenden dolayı bir meselenin güvenlik problemi olarak değerlendirilmesi için meselenin varoluşsal bir tehditten kaynaklanması gerekmektedir. Böylece aktör, oyunun normal politik kurallarını kırarak, bu meseleyle olağandışı tedbirlerle başa çıkmak için bir hak talep etmektedir. Bu çerçevede, bir tehdidin gerçek manada varoluşsal bir tehdit olmamasına rağmen, “sözylem” yoluyla öyle sunulması bir güvenlik problemine dönüşmesi nedeniyle güvenliğin kendi kendine göndermede bulunan bir kavram olduğu söylenebilir. Bu nedenle güvenikleştirmenin kesin kriteri, varoluşsal bir tehdidin öznelerarası olarak kurgulanmasıyla oluşmasıdır. Varoluşsal bir tehdidin hayatiyetine ve öncelikliğine ilişkin bir tartışma ortaya çıktığında, güvenikleştirici aktör aksi takdirde bağlı olacağı prosedürler ve kurallardan özgür olacaktır ki bu durumda güvenikleştirmeye şahitlik etmiş oluruz. Diğer taraftan bir şeyin, herhangi bir referans nesnesine, varoluşsal bir tehdit olarak sunulması durumu, güvenikleştirme için yeterli değildir, bu “güvenikleştirme girişimi” olarak tanımlanmaktadır. Bir mesele ancak hitap edilen kitle öyle olduğunu kabul ettiğinde güvenikleştirilmiş olur (Buzan ve diğerleri, 1998: 24-25).

Bu çerçevede güvenikleştirmenin üç önemli bileşeni vardır: Bir nesnenin varlığına yönelen tehdit, söz konusu tehdidin politik elitlerce “sözylemsel” bir süreçle devletin politik gündemine sokularak, onlarla mücadele için acil önlemler talep edilmesi ve dinleyici kitlenin mevcudiyete dair tehdit iddiasını kabul edip, acil önlemleri onaylaması (Akgül-Açıkmeşe, 2011: 61).

Diğer taraftan, esasen güvenlik ve güvensizlik ikili bir zıtlık değildir. Güvenlik hali bir güvenlik probleminin olduğu, ancak buna karşı gerekli tedbirlerin alındığı bir durumu tanımlarken, güvensizlik halinde ise mevcut bir güvenlik problemine karşı alınan bir önlem bulunmamaktadır. Ancak her iki durumda da ortada bir güvenlik problemi bulunmaktadır. Bu nedenle ortada bir güvenlik problemi olmadığına durumu güvenlik terimiyle açıklamanın bir mantığı da yoktur. Bu çerçevede bir problemin güvenlik tabiri ile tanımlanmasıyla onun siyasal olarak üstesinden gelinemeyeceği gibi, tersine bu problemin üstesinden gelinmesinin tek yolu, belki de bu tabiri kullanmaktan kaçınmaktır (Waever, 1995: 56).

Bu nedenle Kopenhag Okulu, sorunları güvenlik sorunu olmaktan çıkararak, normal politik süreçler aracılığıyla dile getirmek ve çözmek için nedenler ortaya koymaktadır. Bu çerçevede okul, güvenliğin devletin bekası ile ilgili konularla sınırlı tutulmasını, diğer konuların ise güvenlikleştirilmemesini ve normal siyasal süreçler içinde tartışılarak çözümlenmesini önermektedir. Çünkü tüm tehditlerin güvenleştirilerek, güvenliğin genişletilmesi halinde güvenlik sarmalının başka konularda da çözümlenmesini zorlaştıracığı ve şiddet içeren yöntemlerin diğer sorunların çözümünde de kullanılmaya başlanacağı endişesi hakimdir (Bilgin, 2010: 83).

Bu çerçevede, söz konusu hususa ilişkin olarak, Kopenhag Okulu tarafından güvenlik terminolojisine kazandırılan ve "güvenlikdışılaştırma" olarak da ifade edilen kavram, güvenlikleştirmenin antitezi olarak nitelendirilebilir. Güvenlikdışılaştırma daha önce tehdit olarak görülen bir hususun artık tehdit olmaktan çıkarılmasıdır. Böylelikle önceden tehdit olarak algılanan bir konunun güvenlikleştirme süreci sonunda kazandığı özel konum sonlandırılmakta ve bu şekilde anılan tehdidin ortadan kaldırılması için talep edilen olağanüstü önlemler geçersiz kılınarak, konunun normalleşmesi ve politik süreçte müzakereler yoluyla çözümlenmesinin önü açılmaktadır (Sandıklı ve Emeklier, 2012: 54).

1.2. Toplumsal Güvenlik

Kimliğe, kültüre ve inşacı kurama yöneliş ile özellikle Avrupa'da Soğuk Savaş sonrası dönemde etnik çatışmaların yoğunluk kazanması güvenlik çalışmalarında toplumsal güvenliğe olan ilginin artmasında etkili olmuştur. Bahsedilen etnik çatışmaları analiz edecek güvenlik çerçeveleri bulunamadığından, konunun uzmanlarından söz konusu çalışmalara

öncülük edecek perspektifler tasarımları beklenmiş ve özellikle eski Yugoslavya'daki savaşlar ile etnik çatışmaların bölgeye yayılması korkusu, toplumsal güvenlik perspektifinin Kopenhag Okulu tarafından geliştirilmesine ön ayak olmuştur (Waever, 2008: 154-155).

Waever (2008: 158), toplumsal güvenliğe tehdit olarak görülen en yaygın konuları şu şekilde özetlemektedir:

1. Göç – X halkı, Y halkı tarafından istila edilmekte veya o halk yüzünden özelliklerini kaybetmektedir; X topluluğu eskisi gibi var olmayacaktır, çünkü nüfusu diğerleri oluşturacaktır. X kimliği, nüfusun yapısındaki değişim nedeniyle (Çinlilerin Tibet'e, Rusların Letonya'ya göçü gibi) farklılaşmaktadır.
2. Yatay rekabet – Orada hâlâ X halkı yaşamaya devam etse de komşu kültür Y'nin öne çıkan kültürel ve dilsel etkileri nedeniyle X halkının yaşam şekli değişecektir (Örneğin Kanada'nın Amerikanlaşmaktan korkması gibi).
3. Dikey rekabet – İnsanlar kendilerini X olarak görmeyi bırakacaktır, çünkü ya bir entegrasyon projesi (örneğin Yugoslavya, AB) ya da ayrılıkçı-"bölgelci" bir proje (Örneğin, Quebec, Katalon, Kürt) vardır. Bu projeler onları daha geniş veya daha dar kimliklere doğru çekmektedir. (...) 4. Olası bir dördüncü konu veba, savaş, açlık, doğal afet veya soykırım politikaları nedeniyle nüfusun azalmasıdır.

Toplumsal güvenliğe tehdit olarak görülen konuların başında gelen "göç" ve göçmenler politik ve ekonomik tartışmalarda ve gündelik konuşmalarda daima yaşamın normal akışını bozan unsurlar olarak değerlendirilmektedirler. Ayrıca göçmenler ve mülteciler, basit bir şekilde, sadece çok sayıda kişinin sıradan yaşamını alt üst eden unsurlar olarak görülmemekte, ayrıca bir insan topluluğunun kolektif yaşam tarzını tehlikeye atan bir faktör olarak da sunulmaktadırlar. Bu nedenle güvenlik çalışmaları göç olayını toplumsal güvenliğe yönelik bir tehdit olarak sunmaktadırlar (Huysmans, 2006: 45-46). İnsanların yer değiştirme kararını etkileyen nedenler ekonomik fırsattan çevre baskısına oradan da dinî özgürlüğe kadar uzanmaktadır. Ayrıca insanlar bir devletin nüfusunu homojenleştirmesine yönelik siyasi programın etkisiyle de yer değiştirmeye zorlanabilirler (Waever, 2008: 160).

Bir diğer tehdit kategorisi olan "yatay rekabet", güçlü kültürel yapılarla sahip olan toplumsal grupların zayıf olanların kültürü üzerinde etki yaratmasının yanı sıra işgal edilen düşman toplumların kültürel yapılarının galip devletler tarafından yeniden kurgulanması durumunda da (örneğin Japonya'nın ve Almanya'nın Amerikanlaştırılması vb. gibi) görülebilmektedir. Ayrıca çağdaş ticaret politikasında bir araç olarak kullanılan "kültürel engeller" in ortadan kaldırılması için de kullanılabilir olan "yatay rekabet" çerçevesinde ithalatçı devletler uyguladıkları korumacılığı haklı çıkarmak adına kültürel değerleri ön plana çıkarırlarken, ihracatçılar bu olanağı geçersiz kılmak için yerel kültürel değerleri zayıflatmaya çalışmaktadırlar.

“Dikey rekabet” ise, muhtemelen diğerlerine göre daha bilinçli bir şekilde uygulanmakta olan bir tehdit kategorisidir. Önemli ölçüde bir devlet içerisinde hayata geçirilen entegrasyon ya da ayrılıkçılık projelerine dayanmaktadır. Bu çerçevede bir devletle eşleşecek ortak bir kültür kurgulama amacı taşıyan entegrasyon projeleri, okullar, kiliseler, dil hakları vb. gibi kültürel yeniden üretim mekanizmalarının bir kısmını ya da hepsini kontrol etmeye çalışmaktadır. Ancak bu proje çerçevesinde ülkede yaşayan farklı etnik ve dilsel gruplar üzerinde uygulanan entegrasyon baskısının aşırı boyutlara ulaşması halinde ise azınlıklar, kendi kültürlerini yeniden üretme yeteneğini kaybedebilmektedirler. Bu ise onları ayrılıkçı projeler uygulamaya itebilir. “Dikey rekabet”in iki boyutu bulunmakta olup, bunlardan ilkinde azınlık gurubana yönelik tehdit daha soyut olup, dönüşmeyle alakalıdır ve insanlar kendilerini başka bir şey olarak düşünmeye başlarlar. İkincisinde ise, bir kültürün yeniden üretilmesini engellemek için alınan siyasi kararlar (göç, bürokratik uygulamalar gibi) azınlık grubunun kimliğini etkilemektedir ve hedef alınan kültürel kimlik, yeniden üretim için gereken kurumları kontrol etme imkânından mahrum kalmaktadır.

Bu çerçevede, toplumsal güvenlik konuları genellikle kimlikle ilgilidir; bazı durumlarda, toplumsal güvenlik mücadelesinin yapıldığı araç da kimliktir (yatay ve dikey rekabet) (Waeber, 2008: 160-161).

Toplumsal güvenliğe tehdit olarak görülen hususlardan bir diğeri olan “nüfusun azalması” ise, kültürün taşıyıcı unsuru olan insan faktörünün varlığını tehdit ederek kimliğin devamlılığını olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Ancak büyük ölçüde etnik temizlik gibi yollarla bir kimliği veya grubu yok etme arzusunun ortaya çıkardığı politikalar daha çok toplumsal güvenliğin konusuna girmektedir. İnsanların en çok endişe duydukları şey, ölümleri dolayısıyla kollektif kimliklerinin yok olması değil, bireysel olarak hayatlarını kaybetme riskidir. Nüfusla bağlantılı bir diğeri konu olan doğum oranları ise iki nedenden dolayı endişeye sebebiyet vermektedir. İlk olarak, doğum oranları “rakipler” ile kıyaslandığında daha düşük olabilir. İkinci olarak, doğum oranları, sosyo-ekonomik istikrarı bozma tehdidi taşıyabilir veya sosyal güvenlik planlarını devam ettirmede sıkıntılar doğurabilir (ekonomik güvenlik olarak güvenlikleştirilebilir) ya da daha fazla göç için baskı yaratabilir (sosyal güvenlik endişelerini artırır). Doğum oranları geçmişte askerî güvenlik sorunu olarak görülse de bugün esasen ekonomik ve belki de siyasi güvenlik problemi olarak düşünülmektedirler (Waeber, 2008: 159-160).

Diğer taraftan yukarıdaki dört unsur tarafından varlıkları tehdit edilen ve toplumsal sektör kapsamında tanımlanan referans nesnelere ise genel olarak “kimlik”, “din” ve “toplumsal cinsiyet”tir. Bu referans nesnelere belki de en önemlisi “kimlik”tir. 20. yüzyılın sonlarından itibaren kimlik siyasetinde artış görülmesinin temelinde yatan üç önemli neden vardır: Birinci neden post-sömürgecilikle ve eski Avrupa sömürgelerinde bağımsızlığa, Batılı olmayan ve hatta Batı-karşıtı bir kimlik geliştirerek kültürel bir boyut kazandırma girişimleriyle ilişkilendirilmektedir. İkinci unsur, sosyalizmin başarısızlığı ve nihayetinde komünizmin dağılmasıdır. Bu da büyük oranda 1970’lere kadar toplumsal olarak dezavantajlı grupların ve insanların kendi siyasal özelemlerini sosyalizmle ifade etmelerine karşın, sosyalizmin bu insanlara bekledikleri karşılığı verememesinin sömürgecilik sonrası milliyetçiliğin, artan biçimde, gelişmekte olan dünya toplumlarında daha derin köklere sahip değer ve kimliklerle uyumlu bir şekilde yeniden tanımlanmasına neden olmuştur. Bu durumun somutlaşmış halleri ise etnik milliyetçilik ile köktencilik yükselişi olup, Doğu Avrupa’da Komünizmin çöküşü bu eğilimleri daha da güçlendirmiştir. Kimlik siyasetinin gelişimini açıklayan üçüncü unsur ise küreselleşmedir. Bu kapsamda kimlik siyaseti küreselleşmenin kültürel etkilerine bir direniş şekli olarak görülebilir. Yani kimlik siyaseti, küreselleşmenin tüm dünyaya benimsetmeye çalıştığı Batı-merkezli ve tek tipleştirici kültüre tepki olarak doğmuş ve yaygınlık kazanmıştır (Heywood, 2013: 230-233).

Kimlikler sürekli değiştikleri, istikrarlı ve objektif olmadıkları için bir kimliği savunmak son derece tartışmalı bir husustur. Ancak bir kimlik güvenikleştirildiğinde sanki ilk andan beri var olan ve derin bir şekilde inşa edilmiş bir şey savunuluyormuş gibi olmaktadır. Hepimiz çoklu kimliklere sahip olsak da güvenikleştirme durumunda geneli kapsayan bir kimlik inşası gerçekleşmektedir. Ulusal kimlikler hem 200 yıldır siyasi otoritenin kaynağında yer almaları hem de ulus, kültür ve anlam arasındaki, yakın zamanlara dayanan romantik bağlantılardan kaynaklanmaları nedeniyle toplu öldürmeleri ve diğer ırkçı eylemleri motive eden temel gerekçelerdir. Ulusal kimliğin siyasi otoritenin temelinde yer alması hususu ulusal kimliği diğer kimliklerden daha etkili ve önemli bir hale getirmektedir. Bu nedenle, ulusal kimlik daha kolay güvenikleştirilebilmekte ve çatışma halinde diğer tüm kimlikleri içine alabilecek bir hale dönüşmektedir (Waeber, 2008: 155-156).

Toplumsal güvenlik kapsamındaki bir diğer referans nesnesi ise “din”dir. Dinî topluluklar, kendi kendini devam ettiren önemli biz-kimlikleri ve gruplar olduklarından ve aynı zamanda resmî hale getirilmiş otorite ve kural yapmayı da içeren kurumsal yapıları dahi bulunduğundan toplumsal

güvenlik için referans nesnesi olabilirler. Bu nedenle, dinler bazı yönlerden devlet gibidir ve siyasi sektörle de bağlantılıdır. İnanca yönelik tehditler nedeniyle gerçek bir çatışma başladığında, grupların biz ve onlar bakış açısına göre hareket edecekleri, üyelerini düşman tehdidine karşı koruyacakları ve sosyal grubun uyumuyla ilgili endişe duyacakları toplumsal ve askerî güvenlik meselelerine benzer bir süreç bu alanda da işlemeye başlamaktadır. Ancak sadece bu şekilde toplumsal güvenlik dinamiklerini çalışmak dinî, topluluğa indirgeyerek inanç boyutunu dışlayacağı için olayın özünden uzaklaşmamıza neden olacaktır. Çünkü din sadece sosyal grupların değil inanç topluluklarının oluşumunu da incelediği için, inançsal bir boyuta da sahiptir ve bu nedenle de her iki boyutun da aynı seviyede ele alınması gerekmektedir.

Ayrıca dinin farklı çatışma türlerinden ayırt edilmesi de önemlidir. Örneğin etnik çatışmalar dinî çatışma olarak tanımlanmamalıdır. Böyle bir uygulama nedeniyle eski Yugoslavya'da büyük ölçüde etnik temelli olan çatışmalar, dinî çatışma örneği olarak sunulabilmektedir. Genellikle Hırvatların Katolik, Sırpaların Ortodoks ve Bosnalılar ile Kosovalıların ise Müslüman olmaları dolayısıyla, bu gruplar arasında başka türlü bir ayırım yapmak zor olduğundan günümüzde bazı devletler bu topluluklar arasındaki çatışmayı din nedeniyleymiş gibi lanse etmeye çabalamaktadırlar. Ancak bu durum yanıltıcıdır, çünkü eski Yugoslavya'daki çatışmalarda taraflar birbirlerini dinî inançlarından daha ziyade etnik kimliklerini gerekçe göstererek katletmişlerdir. Bu nedenden dolayı dinî çatışma olarak sunulan olayların gerçekten bu şekilde olup olmadıklarının anlaşılabilmesi için daha yakından incelenmeleri gerekmektedir (Waever, 2008: 165-167).

Toplumsal güvenliğin gündeminde yer alan bir diğer referans nesnesi ise "toplumsal cinsiyet"tir. Toplumsal cinsiyetin toplumsal güvenliğin konusu olabilmesi için cinsiyet kavramıyla tanımlanan 'biz'in savunulması için harekete geçilmesi gerekmektedir. Ancak bundan erkeklerin hem fiziksel hem de sosyal olarak kadın kategorisini yok etmeye çalıştığı anlaşılmalıdır. Şu iki durumda toplumsal cinsiyet açısından konunun güvenlikleştirildiğinden söz edilebilir: Öncelikle cinselliğin homoseksüellik gibi diğer çeşitlerinin bu kategoriye dâhil edilerek aşırı güvenlikleştirmenin merkezi haline getirilmesi, ikinci olarak erkekler ve kadınların birbirleriyle yarışan cinsiyet rolleriyle inşa edilmeleridir ki bu son durumda tehdit edilen şey kadın olmak ya da erkekliğin baskın olmayan halleridir.

Diğer taraftan toplumsal cinsiyet uluslararası ilişkilerde diğer topluluk kategorilerinin inşa edilmesinde de önemli bir araçtır. Ulusa ilişkin kavramsallaştırmalarda bu husus son derece yaygın olup, bu durum sadece “anavatan”, “anayurt” gibi soyut seviyede değil, aynı zamanda devlet sisteminin oluşturulmasında cinsiyetleştirilmiş öznellikleri ifade ederek daha somut bir seviyede de işlev görmektedir. Örneğin askerlerin, korunacak masum sivillerin, diplomatların, diplomat eşlerinin vb. rolleri tanımlanırken, aynı zamanda onların rolleri toplumsal cinsiyet üretmenin ve idame ettirmenin araçları olarak da işlev görürler. Bu açıdan ulusa karşı bir tehdit gerçekleştiğinde bunun kadınlar ve erkekler üzerindeki etkileri onların rollerine göre farklılık arz etmektedir (Waever, 2008: 168-170).

2. DAĞLIK KARABAĞ SORUNUNUN GÜVENLİKLEŞTİRME TEORİSİ ÇERÇEVESİNDE ANALİZİ

Azerbaycan'ın başkenti Bakü'nün 270 km batısında, Ermenistan sınırına yakın olan Dağlık Karabağ bölgesi, resmî olarak Azerbaycan Cumhuriyeti'nin parçası olmasına karşın halen Ermenistan'ın işgali altındadır. Bu bölge üzerindeki Azeri-Ermeni anlaşmazlığının kökleri çok eski tarihlere kadar gitmektedir (Alexandrova-Arbatova, 2008: 304).

18. yüzyıldan itibaren büyük güçlerin Kafkasya'ya yönelik stratejik hedefleri çerçevesinde yaşanan paylaşım mücadelesi nedeniyle göçler dâhil bölgede yaşanan gelişmeler Dağlık Karabağ Sorunu'nun temellerini atmıştır. Sorunun doğuşu açısından en önemli olaylardan biri ise Ermenilerin bölgeye toplu olarak iskân edilmeleridir. 1828'de imzalanan Türkmençay Antlaşması ile günümüzdeki Ermenistan ve Azerbaycan toprakları Rus İmparatorluğu'na bağlanmıştır. Takiben 1828-1829 yıllarında Osmanlılar ile Ruslar arasında Kafkaslarda yaşanan savaş da bölgenin kaderini yakından etkilemiştir. Söz konusu savaş öncesinde ve sonrasında Ruslar günümüzdeki İran topraklarından 1825-1826 yıllarında 18.000, 1828'de 50.000, 1829'daki Osmanlı-Rus savaşından sonra ise 84.000 civarında Ermeni'yi Karabağ bölgesine göç ettirmişlerdir. Dönemin Rus kaynaklarına göre, bu süreç içerisinde Kafkasya'ya Anadolu'dan ve şuanki İran topraklarından en az 1 milyon Ermeni göç etmiş ya da ettirilmiştir. Bu göçler sonucunda Rus Çarı I. Nikolay, Revan ve Nahçıvan Hanlıkları'nın topraklarını içeren Ermeni bölgesi dahi kurmuştur. Bu şekilde Dağlık Karabağ'da Azerilerin aleyhine bozulan nüfus dengesi, Ocak 1992'de Dağlık Karabağ'da Dağlık Karabağ Cumhuriyeti'nin ilan edilmesiyle başlayan savaş sonucunda, bölgeyi işgal eden Ermenilerin Azerileri Dağlık Karabağ'dan sürmesiyle tamamen Ermenilerin lehine bir hal almıştır (Aslanlı, 2011: 154-156).

1992'deki savaş, Azerbaycan topraklarının toplamda yüzde 20'sine tekabül eden Dağlık Karabağ ile çevresindeki bölgeleri işgal eden Ermenistan'ın açık zaferiyle bitse de savaşı kazanmakla Ermenistan barışı elde edememiş ve Rusya Federasyonu (RF)'nin aracılık ettiği ateşkes ancak Mayıs 1994'te imzalanabilmiştir (Cornell, 1999: 101; Alexandrova-Arbatova, 2008: 305). Çatışmadan kaçan 700.000 mülteciyi barındıran Azerbaycan bir yandan da topraklarında devam eden işgalin zorluklarını omuzlamaya zorlanmıştır. Bununla birlikte Ermenistan da yaklaşık 400.000 mülteciyi misafir etmektedir (Altmann ve diğerleri, 2010: 310).

Sorunun çözümlenmesine yönelik olarak taraflar arasında bir barış anlaşması imzalanması amacıyla Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) çerçevesinde kurulan Minsk Grubu 1997 yılından itibaren daha aktif bir rol üstlenmeye başlamıştır (Tanrısever, 2002: 396). Taraflar arasında diyalog sağlanması için bir platform oluşturma amacına yönelik olarak dizayn edilen Minsk Grubu şimdiye kadar anlaşmazlığı çözmek için uygulanabilir bir teklif geliştirmeyi başaramamıştır. Bunda her iki tarafın da taviz vermeye istekli olmamalarının yanı sıra, arabulucuların Karabağ'ın statüsünü belirleyen kurallara ilişkin herhangi bir anlaşmaya varamamış olmaları da etkilidir. (Freitag-Wirminghaus, 2008: 71-72).

Tarihsel süreçte sorunun oluşumuna bakıldığında, büyük ölçüde toplumsal güvenliğe yönelik tehditlerden biri olarak tanımlanan "göç" tarafından tetiklendiği söylenebilir. Waever'ın (2008: 158) "X halkı, Y halkı tarafından istila edilmekte veya o halk yüzünden özelliklerini kaybetmektedir; X topluluğu eskisi gibi varolmayacaktır, çünkü nüfusu diğerleri oluşturacaktır. X kimliği, nüfusun yapısındaki değişim nedeniyle (...) farklılaşmaktadır." şeklinde tanımladığı "göç" tehdidi çerçevesinde, tarihsel süreçte bölgeye Ermenilerin yerleştirilmesi, esasen bir Azeri yurdu olan Dağlık Karabağ'da zaman içerisinde Ermeni nüfusunun ağırlık kazanmasına neden olarak, Azeriler ile Ermeniler arasındaki kimlik temelli çatışmaları tetiklemiştir. Her iki taraf da bölgenin etnik kompozisyonunun değişmesi sonucunda karşı tarafı kendi kimliğine yönelik varoluşsal bir tehdit olarak algılamış ve bu nedenle de kimliklerini koruma düşüncesiyle verdikleri tepkiler güvenlikleştirme sürecini başlatmıştır.

Bu noktada "göç"le bağlantılı olan bir diğer husus ise SSCB'nin dağılması sonrasında bağımsızlığını kazanan cumhuriyetlerdeki ulus-devletleşme sürecinin söz konusu ülkelerdeki milliyetçi duyguları tetiklemesi dolayısıyla ortaya çıkan etnik kökenli çatışmaların aynı devlet içerisindeki farklı etnik grupların birbirine yönelik tahammülsüzlüklerini artırarak,

Waever'in (2008: 160) Tibet'in Çinileştirilmesi ile Orta Asya ve Baltık devletlerinin Ruslaştırılmasını örnek olarak verdiği, bir devletteki ya da bölgedeki hâkim etnik grubun nüfusunun homojenleştirilmesine yönelik programlar uygulamasıdır. Bu çerçevede zaman içerisinde göçlerle bölgeye yerleşen ve çoğunluğu sağlayan Ermeniler, özellikle 1992 yılındaki Azeri-Ermeni çatışmasında, Dağlık Karabağ bölgesi ile çevresinde yaşayan ve kendi kimliğine tehdit olarak gördüğü Azeri halkı bazen göçe zorlayarak, bazen de soykırıma tabi tutarak bölgenin nüfus yapısını homojenleştirme politikası gütmüşlerdir. Bu noktada Waever'in toplumsal güvenliğe yönelik tehditler arasında saydığı ve büyük ölçüde veba, savaş, açlık, doğal afet veya soykırım politikaları gibi nedenlerle ortaya çıkan "nüfusun azalması"nın da Dağlık Karabağ çatışmasında rol oynayan tehditlerden biri olduğu söylenebilir. Bu ise bölgedeki varlığı tehlikeye düşen Azerilerin kendi kimliklerini güvenleştirmelerine neden olmuştur.

Görüldüğü üzere Dağlık Karabağ Sorunu, toprak üzerindeki bir mücadele olarak görülmesine karşın çatışmanın temeli, yukarıda da belirtildiği üzere, tarihsel olarak Azerilere ait olan topraklara, Ruslar tarafından uygulanan iskân politikaları sonucunda Ermenilerin yerleştirilmesi nedeniyle patlak veren Azeri kimliği ile Ermeni kimliği arasındaki mücadeleye dayanmaktadır. Söz konusu etnik rekabetin kökleri çok eski yıllara kadar uzansa da özellikle Sovyetler'in dağılmaya yüz tuttuğu 1988'den sonra bu problemin sıcak çatışmaya dönüşmesinin iki önemli nedeni vardır: Bunlardan ilki 1970'lere kadar toplumsal olarak dezavantajlı grupların ve insanların kendi siyasal özelemlerini sosyalizmle ifade etmelerine karşın, sosyalizmin bu insanlara bekledikleri karşılığı verememesinin sömürgecilik sonrası milliyetçiliğin, artan bir şekilde gelişmekte olan dünya toplumlarında daha derin köklere sahip değer ve kimliklerle uyumlu bir şekilde yeniden tanımlanmasına yol açmasıdır ki, bu durumun somutlaşmış halleri etnik milliyetçilik ile köktencilik'in yükselişi şeklinde tezahür etmiş olup, Komünizmin çöküşü bu eğilimleri daha da güçlendirmiştir (Heywood, 2013: 232). İkinci neden, Soğuk Savaş döneminin iki kutuplu yapısından kaynaklanmakta olup, söz konusu yapı, kutupları konsolide ederek, bloklar içerisindeki uyuşmazlıkların ön plana çıkmasına engel olmuştur. Ancak SSCB'nin dağılmasıyla birlikte, iki kutuplu sistem de dağılınca, grup içi disiplin de parçalanmış ve buzdolabındaki anlaşmazlıklar gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. Özellikle eski SSCB coğrafyasında, bu durum, iki kutuplu dönemde baskılanmış olan milliyetçiliğin hortlanması nedeniyle, kimlik temelli çatışmaların patlak vermesi şeklinde tezahür etmiştir.

Görüldüğü üzere tarihsel süreçte bölgeye Ermenilerin göç ettirilmesi, Soğuk Savaş sonrasında hortlayan etnik milliyetçilikle birleşerek, Ermeniler ile Azeriler arasında Dağlık Karabağ bölgesinde kimlik temelli bir çatışmaya dönüşmüş olup, bu çatışmada varlığı tehdit edilen temel referans nesnesi her iki tarafın da “kimliği”dir.

Diğer taraftan “göç”ün yanı sıra Waever (2008: 158) tarafından toplumsal güvenliğe yönelik tehditler arasında sayılan “yatay rekabet” ile “dikey rekabet”in de Dağlık Karabağ sorununda rol oynadığı söylenebilir. Waever’in “İnsanlar kendilerini X olarak görmeyi bırakacaktır, çünkü ya bir entegrasyon projesi (...) ya da ayrılıkçı-“bölgeselci” bir proje (...) vardır. Bu projeler onları daha geniş veya daha dar kimliklere doğru çekmektedir.” şeklinde tanımladığı “dikey rekabet” çerçevesinde Azerbaycan’ın bağımsızlığını kazandıktan sonra ülkesel birliğini temin etmek için uyguladığı Azeri kimliği temelli ulus-devletleşme süreci çerçevesinde Dağlık Karabağ Bölgesi’nin “özerklik” statüsünü kaldırarak, bölgeyi doğrudan Azerbaycan’a bağlanması şeklinde uygulanan entegrasyon politikası, Dağlık Karabağ Ermenilerini asimile olma korkusuyla daha üst bir kimlik kategorisi olan Ermeni kimliğine yöneltmiş ve bu çerçevede Dağlık Karabağ Ermenileri Ermenistan’a bağlanmak için silahlı mücadeleye girişmişlerdir. Diğer taraftan Dağlık Karabağ bölgesinde yaşayan ve Ermenilerin nüfus homojenleştirici politikalarına maruz kalan etnik Azeriler de kendi kimliklerini güvenlikleştirerek daha üst bir kimlik kategorisi olan Azeri kimliğine yönelmişlerdir.

Waever’in (2008: 158) “Orada hâlâ X halkı yaşamaya devam etse de komşu kültür Y’nin öne çıkan kültürel ve dilsel etkileri nedeniyle, X halkının yaşam şekli değişecektir (...)” şeklinde tanımladığı “yatay rekabet” çerçevesinde Azerbaycan’a bağlı olarak yaşayan Dağlık Karabağ bölgesindeki Ermenilerin Azeriler tarafından uygulanan entegrasyon projesi çerçevesindeki kültürel ve dilsel politikalar nedeniyle yaşam şekillerinin değişmesinden endişe duydukları ve bu nedenle de kendi kimliklerini güvenlikleştirdikleri söylenebilir. Dağlık Karabağ bölgesinde yaşayan Ermenilerin Şubat 1988’deki ayrılma beyanında, ayrılık nedenlerini Dağlık Karabağ Ermeni topluluğunun kültürel ve dinsel özgürlüğüne yönelik Sovyet ve Azeri otoriteleri tarafından girişilen ciddi sınırlamalara karşı uzun süreli bir kızgınlığın nihai sonucu olarak açıklamaları da Ermenilerin bu endişelerinin bir tezahürü niteliğindedir. Bu korku onların kendi kimliklerini güvenlikleştirerek Azerbaycan’a karşı mücadele isteklerini tahkim etmiştir.

Görüldüğü üzere Dağlık Karabağ çatışmasında sorunun güvenikleştirilmesi için gerekli olan “göç”, “yatay rekabet”, “dikey rekabet” ve “nüfusun azalması” gibi tehditlerin tamamı mevcuttur. Ancak, bilindiği üzere güvenikleştirme teorisi sözeylemsel olarak işlemektedir. Yani anılan tehditlerin güvenikleştirilebilmesi için onların devletin politik gündemine varoluşsal tehditler olarak dâhil edilmeleri de gerekmektedir ki güvenikleştirme yaklaşımına göre bunu yapacak olanlar, devletleri adına söz söylemeye yetkili olan devlet temsilcileridir. Bu çerçevede her iki ülkede de savaştan kaynaklanan mültecilerin bulunması ve bu mültecileri barındıran her iki halkın da sorunu devletlerinin bekasını ilgilendiren temel bir tehdit olarak görmeleri, yönetici elitlerin sorunu görmezden gelerek hareket etmesini engellemekte ve sorunun sürekli olarak anılan yönetici elitler eliyle güvenikleştirilmesine neden olmaktadır.

Örneğin Kasım 2009’da Dağlık Karabağ’a ilişkin Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki toplantıdan önce yaptığı bir konuşmada Başkan Aliyev, eğer bu müzakerelerden de bir sonuç alınamazsa işgal altındaki Azeri topraklarını kurtarmak için askerî tedbirlere başvurmaktan başka çarelerinin kalmayacağını ve Ermenistan’la diplomatik bir çözüme ulaşılmasını ihtimaline karşı silahlı kuvvetlerin sürekli takviye edildiğini belirterek (Özdamar, 2010: 357), varoluşsal bir tehdit olarak gördüğü sorunla mücadele için askerî önlemlerin kullanımını gerekçelendirmekte yani sorunu güvenikleştirmektedir. Ayrıca 1997’de AGİT Minsk Grubu planını kabul eden Ermenistan Başkanı Ter-Petrosyan kamuoyu baskısı nedeniyle istifaya zorlanmış ve yerine geçen Koçaryan ise 2006 başındaki Rambouillet yüksek-seviyeli müzakerelerinden kısa süre önce, iyimser olmadığını ve arabulucuların tarafları tavize zorlamak için giriştiği çabalardan duyduğu hayal kırıklığını ifade etmiştir (Cornell ve diğerleri, 2006: 55). Ayrıca Koçaryan “Karabağ sorununda tüm tarafları mutlu edecek bir çözüm yok” diyerek çözümsüzlükten yana olduğunu bir kez daha göstermiştir (Ural ve Çaykırın, 2011: 125). Gerek Ermeni yetkililerin [1] gerekse Azeri yetkililerin [2] yaptığı çok sayıda benzer açıklama sorunun varoluşsal bir tehdit olarak söz konusu devletlerin politik gündemlerine dâhil edilmesine yani güvenikleştirilmesine katkıda bulunmuş ve bulunmaktadır.

Ayrıca güvenikleştirme sürecinin tamamlanabilmesi için güvenikleştirmenin üç temel bileşeninden biri olan dinleyici kitlenin; varlıklarına yönelen tehdidi kabul etmesi ve acil önlemleri onaylaması gerekmektedir. Bahse konu dinleyici kitle her iki tarafın da halkıdır. Her iki halkın da kendisine sunulan bu tehdit iddiasını kabul etmesi ve acil önlemleri onaylaması halinde sorunun güvenikleştirilmesi süreci tamamlanmış olacaktır. Bu çerçevede, Azeri tarafının sorunun çözümüne

yönelik uzayan müzakere maratonundan sıkıldığını ve işgal altındaki toprakların ele geçirilmesi için gerekirse askerî yöntemlere de başvurmaktan kaçınmayacağını ifade eden (Özdamar, 2010: 357), iktidarı döneminde Azerbaycan'ı savunma harcamaları açısından dünyadaki en büyük oransal artışın yaşandığı ülke haline getiren ve Ekim 2003 seçimlerinde aldığı yüzde 76'lık oy oranıyla Cumhurbaşkanlığına seçilen İlham Aliyev'in Ekim 2008'de yapılan seçimlerde bu kez yaklaşık yüzde 85 oranında bir oy alması ve Ekim 2013'deki seçimlerde de oy oranını koruması Dağlık Karabağ'a ilişkin politikalarının ve söylemlerinin halk nezdinde onaylandığının göstergelerinden biridir.

Diğer taraftan, Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi'nde 10 Aralık 1991 tarihinde yapılan ve Azerilerin boykot etmesi nedeniyle sadece Ermenilerin katıldığı referandum sonucunda bölge bağımsızlığını ilan etmiştir. Takiben Şubat 1992'de patlak veren savaşı fırsat bilen ve Ermenistan'ın da desteğini arkasına alan Dağlık Karabağ Ermenileri gerek soykırım gerekse de göç yoluyla Azeri nüfusu bölgeden uzaklaştırarak bölgenin nüfusunu homojenleştirmişlerdir ki bu durum Dağlık Karabağ Ermenilerinin sorunu varoluşsal bir tehdit olarak gördüğünün ve çözümü için olağanüstü tedbirlerin dahi kullanımını onayladıklarının en güzel örneğidir.

Ayrıca, AGİT eşbaşkanlığı tarafından sorunun çözümüne yönelik olarak 1997 yılında önerilen planı kabul eden Ermenistan devlet başkanı Levon Ter Petrosyan, verdiği bu taviz dolayısıyla istifaya zorlanmış ve onun yerine gelen Ermenistan'ın yeni devlet başkanı ve aynı zamanda kendisi de bir Karabağ Ermenisi olan Robert Koçaryan ilk iş olarak eski devlet başkanı Ter Petrosyan'ın kabul ettiği iki aşamalı barış planını reddederek, sertlik yanlısı bir tutum takınmış ve AGİT Minsk Grubu çerçevesindeki barış sürecini zayıflatacak teklifler de bulunarak, sorunun çözümsüzlüğüne katkıda bulunmuştur. Ve uyguladığı bu politika sayesinde 1998-2008 yılları arasında iki dönem Ermenistan'ın Cumhurbaşkanlığı görevini yürütmüştür. Koçaryan'ın yerine seçilen Sarkisyan döneminde 2009 yılında imzalanan ve Dağlık Karabağ sorunu ile de bağlantılı olarak Türkiye ile Ermenistan arasındaki ilişkilerin yumuşatılmasını amaçlayan Protokoller ise Ermeni iç siyasetine takılarak, 2010 yılından sonra gündemden düşmüştür. Başlangıçta sorunun çözümü yönünde bir irade ortaya koyan Sarkisyan, ülke içerisinden gördüğü tepki nedeniyle geri adım atarak, gerek Türkiye'ye gerekse de Azerbaycan'a karşı olan tutumunu daha da sertleştirmiştir. Görüldüğü üzere Ermenistan halkı da bir varoluş meselesi olarak gördüğü sorunun çözümüne yönelik tavizkâr politikalar uygulayan politikacıları iktidardan uzaklaştırarak, bu mesajı net bir şekilde vermiştir.

Diğer taraftan, Azerbaycan-Ermenistan sınırında ateşkesten bu yana yaşanan en şiddetli çatışma olan Nisan 2016 tarihli çatışma, her iki ülkenin liderinin elini müzakere masasında taviz verme hususunda zayıflatmıştır. Söz konusu çatışma nedeniyle her iki toplumun da milliyetçi duyguları kabarmış olup, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev'in, Nisan ayındaki operasyonların tekrarlanmasını engelleyecek bir ateşkes izleme mekanizmasının başlatılmasını sağlamak için açık ve somut kazanımlara sahip olması gerekecektir. Nisan 2016'da yaşanan yenilginin neden olduğu ülke içerisindeki hayal kırıklığının hedefinde olan Ermenistan Cumhurbaşkanı Sarkisyan'ın itibarını daha fazla riske atmadan ciddi bir ödün vermesi ise beklenemez (Broers, 2016: 34). Bu nedenle her iki ülke liderinin de Nisan 2016'da yaşanan çatışma sonrasında ülkelerinde yükselen milliyetçi duyguların da etkisiyle, müzakere masasında taviz vererek sorunun çözümü için adım atmaları son derece zordur.

Görüldüğü üzere her iki ülkenin halkı da Dağlık Karabağ sorununu mevcudiyete dair bir tehdit olarak kabul etmekte ve bu sorunun çözümü için gerekli görülen acil önlemleri (askerî tedbirleri) onaylamaktadır. Bu ise sorunun güvenikleştirmesi için gerekli olan tüm şartların gerçekleşmesini sağlamaktadır.

Güvenikleştirmenin temel hedefi bir tehdidin normal politik süreçlerde müzakereler yoluyla çözümlenmesi (güvenlikdışılaştırılması) olsa da gerek çatışmaların kendi doğasından kaynaklanan sebeplerle gerekse sorunun sürekli politik malzeme yapılarak askerî tedbirlerin sıklıkla gündeme getirilmesi nedeniyle mevcut anlaşmazlığın sıcak bir çatışmaya dönüşmesi çok olağan karşılanmaktadır. Bu durum Nisan 2016 tarihli çatışmada açık bir şekilde görülmüş olup, bu çatışma iki ülkedeki milliyetçi hissiyatı güçlendirdiği, Ermenistan'daki politik memnuniyetsizliği beslediği ve Azerbaycan'a bazı toprakları güç kullanarak da elde edebileceğini gösterdiği için mevcut koşullar altında taraflar arasında Nisan 2016 seviyesinde ya da ondan daha şiddetli bir çatışma patlak vermesi olasılığı da son derece yüksektir. (Cavanaugh, 2017: 1).

Dağlık Karabağ anlaşmazlığında tarafların sorunu güvenikleştirerek, olağanüstü tedbirlerle mücadele etme eğilimleri, söz konusu ülkelerin nispeten fakir ülkeler olmasına karşın savunmaya ayırdıkları büyük bütçelerden ve sınır bölgelerinde sürekli olarak yaşanan askerî çatışmalardan net bir şekilde anlaşılabilir. (Cavanaugh, 2017: 1).

SONUÇ

Dağlık Karabağ Sorunu'nun geçmişi çok eski tarihlere kadar uzansa da, SSCB'nin dağılmasını takiben sıcak savaşa dönüşmüştür. 1992 yılındaki savaş sonucunda Ermeni tarafı Azerbaycan topraklarının toplamda yüzde 20'sine tekabül eden Dağlık Karabağ ile çevresindeki bölgeleri işgal etmiştir. Taraflar arasındaki savaş hali, 1994 yılında imzalanan ateşkes antlaşması ve uzun müzakerelere rağmen halen dönem dönem alevlenerek devam etmektedir.

Aslında Dağlık Karabağ Sorunu genel olarak Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki toprak temelli bir anlaşmazlık olarak görülmekte olup, sorunun çözümüne yönelik öneriler de hep bu minvalde olmuştur. Ancak bu önerilerin hiçbiri taraflarca kabul görmediği gibi, sorunun masa başında müzakereler yoluyla çözümlenemeyeceği algısı giderek taraflar arasında yerleşmiştir. Bunun doğal sonucu olarak da zaman zaman taraflar arasında sıcak çatışmalar yaşanmaktadır. Görüldüğü üzere soruna toprak temelli bir anlaşmazlık olarak bakılması ve çözümü için de bu doğrultuda önerilerin getirilmesi, taraflar arasındaki anlaşmazlığı çözmek bir yana, daha da şiddetlendirerek, askerî bir çatışmaya dönüşmesine zemin hazırlamaktadır.

Soğuk Savaş sonrasında yaşanan çatışmalara daha yakından bakıldığında, büyük ölçüde kimliksel, kültürel ve dinsel nedenlere dayandıkları görülmekte olup, bu duruma 90'lı yılların başında eski SSCB toprakları ile Balkanlar ve Afrika'da yaşanan çatışmalar örnek gösterilebilir. Ancak Soğuk Savaş mantığına göre hareket eden ve çatışmaları daha çok politik, ideolojik ve askerî nedenlere indirgeyen klasik güvenlik teorilerinin, söz konusu çatışmaların temel gerekçelerini ortaya koymaları mümkün olmadığı için, bu teoriler çerçevesinde yapılacak olan analizlerin sorunlara çözüm getirmeleri de pek olası değildir. Bu alandaki boşluğu doldurmak için ortaya atılan teorik perspektiflerden biri olan Güvenlikleştirme Teorisi bağlamında Dağlık Karabağ Sorunu ele alındığında, sorunun büyük ölçüde bölgenin Rus Çarlığı tarafından ele geçirilmesini takiben teşvik edilen Ermeni göçünden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Bugünkü Ermenistan ve Azerbaycan topraklarına yönelik olarak yürütülen bu iskân projesi bölgenin etnik yapısının Ermeniler lehine bozulmasına neden olmuştur. SSCB'nin yıkılmasının yol açtığı güç boşluğu ise iki taraf arasındaki mücadelenin sıcak savaşa dönüşmesini tetiklemiştir.

Çatışmanın ortaya çıkmasında, Azerbaycan toprakları içerisinde yaşayan Dağlık Karabağ Ermenilerinin ülkenin bağımsızlığını kazanmasının ardından, ulusal kimlik oluşturma çabası içerisine giren Azerilerin dilsel ve kültürel etkileri dolayısıyla yaşam şekillerinin değişmesinden korkmalarının yanı sıra kendi kimliklerini korumak için daha geniş bir kimlik kategorisi olan Ermeni kimliğine yönelmelerinin de etkisi bulunmaktadır. 1992 yılında taraflar arasında yaşanan savaş her iki ülkede de milliyetçi duyguları tetikleyerek, tarafların birbirlerini adeta şeytanlaştırmalarına neden olmuştur. Süreç içerisinde ekonomik durumlarının yanı sıra demokratik seviyeleri de son derece sorunlu olan iki devletin yöneticileri ülkelerinde yaşanan problemlerin üzerini örtmek için sürekli olarak bu düşmanlığı daha da körüklemişlerdir.

Bu şartlar altında pek çoğu, bölgedeki etnik ve kültürel şartları dikkate almaksızın toprak paylaşımına dayanan çözüm önerileri ise sürecin tikanarak, tarafların müzakere masasından daha da uzaklaşmasına neden olmuş ve sorunun politik süreçlerde müzakereler yoluyla çözümlenmesini (yani güvenlikdışılaştırılmasını) imkânsız bir hale getirmiştir. Müzakerelerden umudunu kesen taraflar ise yeniden askerî çözüm yollarına meyletmeye başlamışlardır ki Nisan 2016'da yaşanan çatışma bu duruma bir örnek teşkil etmektedir. Söz konusu çatışma, her iki ülke halkının milliyetçi duygularını yeniden alevlendirerek, tarafların sorunu varoluşsal bir tehdit olarak görmelerine ve onunla mücadele içinde olağanüstü tedbirlerin (askerî olanlar da dâhil) dahi kullanımına onay vermelerine neden olmuştur (yani sorunun güvenikleştirilmesine). Bu ise kısa ve orta vadede soruna müzakereler yoluyla çözüm bulunması imkanının ortadan kalkmasına sebebiyet vermiştir. Bu nedenle soruna adil ve kalıcı bir çözüm bulunabilmesi için bölgenin etnik ve sosyo-kültürel gerçekliklerinin de göz önünde bulundurulacağı daha kapsayıcı bir çözüm önerisinin dizayn edilmesi gerekmektedir.

SONNOTLAR

¹: Ermeni yetkililerin sorunun güvenlikleştirilmesine neden olan bazı açıklamaları için bkz. Azatutyun, "Kocharian Says Armenians, Azeris 'Ethnically Incompatible'" (16.01.2003), <http://www.azatutyun.am/content/article/1570666.html> (Erişim Tarihi: 02 Eylül 2015); Armenia News, "Nagorno-Karabakh international entity, Armenian Deputy FM says" (17.12.2010), <http://news.am/eng/news/42104.html> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015); Armenian Life, "Kocharyan: Karabakh's reunification with Armenia 'ultimate goal'" (13.06.2014), <http://www.armenianlife.com/2014/06/13/kocharyan-karabakhs-reunification-with-armenia-ultimate-goal/> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015); Smaq.am, "Serzh Sargsyan: Nagorno Karabakh has no relation whatsoever to Azerbaijan's territorial integrity" (22.05.2015), <http://www.smaq.am/eng/news/1024103/> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015); ANI Armenian Research Center, "Robert Kocharian: 'Our relationship with Russia is very good but it's not a relationship where they can dictate things to us.'" (31.08.2015), <http://www.anirc.am/2015/08/31/robert-kocharian-our-relationship-with-russia-is-very-good-but-its-not-a-relationship-where-they-can-dictate-things-to-us/> (Erişim Tarihi: 01 Eylül 2015); Milliyet, "Sarkisyan'dan Dağlık Karabağ tehdidi" (04.04.2016), <http://www.milliyet.com.tr/sarkisyan-dan-daglik-karabag/dunya/detay/2221258/default.htm> (Erişim Tarihi: 11 Nisan 2016); Milliyet, "Ermenistan Cumhurbaşkanı Sarkisyan'dan itiraf gibi açıklama!" (06.04.2016), <http://www.milliyet.com.tr/ermenistan-cumhurbaskani/dunya/detay/2222500/default.htm> (Erişim Tarihi: 11 Nisan 2016).

²: Azeri yetkililerin sorunun güvenlikleştirilmesine neden olan bazı açıklamaları için bkz. Aksiyon, "Aliyev: Sabrımız tükenmek üzere" (19.08.2002), http://www.aksiyon.com.tr/dunya/aliyev-sabrimiz-tukenmek-uzere_511493 (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015); Amerika'nın Sesi, "Aliyev: 'Dağlık Karabağ'ı Geri Alacağız" (15.04.2004), <http://www.amerikaninsesi.com/content/a-17-a-2004-04-15-7-1-87931207/818766.html> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015); Sinan Oğan, "Münih'te Yapılan Dağlık Karabağ Görüşmeleri ve Savaş İhtimali" (23.11.2009), Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Analizler Merkezi, <http://www.turksam.org/tr/makale-detay/161-munih-te-yapilan-daglik-karabag-gorusmeleri-ve-savas-ihhtimali> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015); Euronews, "Aliyev: 'Sabrımızın da bir sınırı var'" (02.02.2010), <http://tr.euronews.com/2010/02/02/aliyev-sabrimizin-da-bir-siniri-var/> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015); Yalquzaq, "Dağlık Karabağ Sorunu Bizim de Sorunumuzdur" (15.10.2011), <http://www.yalquzaq.com/?p=21326> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015); Horizon Weekly, "Aliyev Says Armenia's 'Fate Will Be Very Dark' If it Does Not 'Withdraw'" (29.05.2014), <http://www.horizonweekly.ca/news/details/39325> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015); Ensonhaber, "İlham Aliyev'den zafer açıklaması" (03.04.2016), <http://www.ensonhaber.com/ilham-aliyevden-zafer-aciklamasi-2016-04-03.html> (Erişim Tarihi: 11 Nisan 2016); Sabah, "İlham Aliyev'den flaş açıklamalar!" (09.04.2016), <http://www.sabah.com.tr/dunya/2016/04/09/ilham-aliyevden-flas-aciklamalar> (Erişim Tarihi: 11 Nisan 2016).

KAYNAKÇA

- Akgül-Açıkmeşe, S. (2011). "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri", **Uluslararası İlişkiler Dergisi**, 8 (30), 43-73.
- Akgül-Açıkmeşe, S. (2014), "Güvenlik, Güvenlik Çalışmaları ve Güvenlikleştirme", Evren Balta (Ed.), **Küresel Siyasete Giriş: Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler**, 1. Baskı içinde (241-257), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Aksiyon (2002), "Aliyev: Sabrımız tükenmek üzere", http://www.aksiyon.com.tr/dunya/aliyev-sabrimiz-tukenmek-uzere_511493 (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015).
- Alexandrova-Arbatova, N. (2008), "Troubled Strategic Partnership: The Black Sea Dimension of Russia's Relations with the West", Daniel Hamilton ve Gerhard Mangott (Ed.), **The Wider Black Sea Region in the 21st Century: Strategic, Economic and Energy Perspectives**, 1. Baskı içinde (293-319), Washington, D.C.: Center for Transatlantic Relations.
- Altmann, F. L. ve diğerleri (2010), "Democracy and Good Governance in the Black Sea region", **Southeast European and Black Sea Studies**, 10 (3), 303-321.
- Amerika'nın Sesi (2004), "Aliyev: 'Dağlık Karabağ'ı Geri Alacağız", <http://www.amerikaninsesi.com/content/a-17-a-2004-04-15-7-1-87931207/818766.html> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015).
- ANI Armenian Research Center (2015), "Robert Kocharian: "Our relationship with Russia is very good but it's not a relationship where they can dictate things to us."", <http://www.aniarc.am/2015/08/31/robert-kocharian-our-relationship-with-russia-is-very-good-but-its-not-a-relationship-where-they-can-dictate-things-to-us/> (Erişim Tarihi: 01 Eylül 2015).
- Armenia News (2010), "Nagorno-Karabakh international entity, Armenian Deputy FM says", <http://news.am/eng/news/42104.html> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015).
- Armenian Life (2014), "Kocharyan: Karabakh's reunification with Armenia "ultimate goal"", <http://www.armenianlife.com/2014/06/13/kocharyan-karabakhs-reunification-with-armenia-ultimate-goal/> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015).
- Aslanlı, A. (2011), "Kafkasya'da Güvenlik ve İstikrara En Büyük Tehdit", **Güney Kafkasya: Toprak Bütünlüğü, Jeopolitik Mücadeleler ve Enerji**, 1. Baskı içinde (153-193), Ankara: Berikan Yayınevi.

- Azatutyun (2003), "Kocharian Says Armenians, Azeris 'Ethnically Incompatible'", <http://www.azatutyun.am/content/article/1570666.html> (Erişim Tarihi: 02 Eylül 2015).
- Bilgin, P. (2010), "Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları", **Stratejik Araştırmalar**, 8 (14).
- Broers, L. (2016), "The Nagorny Karabakh Conflict: Defaulting to War", **Chatham House - The Royal Institute of International Affairs**, Russia and Eurasia Programme, Research Paper, Temmuz 2016.
- Buzan, B. ve diğerleri (1998), **Security: A New Framework for Analysis**, London: Lynne Rienner Publishers, Inc.
- Cavanaugh, Carey (2017), "Renewed Conflict Over Nagorno-Karabakh", **The Council on Foreign Relations - Center for Preventive Action**, Contingency Planning Memorandum No. 30.
- Cornell, S. E. (1999), "Geopolitics and Strategic Alignments in the Caucasus and Central Asia", **Perceptions**, 4 (2), 100-125.
- Cornell, S. E. ve diğerleri (2006), "The Wider Black Sea Region: An Emerging Hub in European Security", **Silk Road Studies**.
- Ensonhaber (2016), "İlham Aliyev'den zafer açıklaması", <http://www.ensonhaber.com/ilham-aliyevden-zafer-aciklamasi-2016-04-03.html> (Erişim Tarihi: 11 Nisan 2016).
- Euronews (2010), "Aliyev: 'Sabrımızın da bir sınırı var'", <http://tr.euronews.com/2010/02/02/aliyev-sabrimizin-da-bir-siniri-var/> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015).
- Freitag-Wirringhaus, R. (2008), "Prospects for Armenia and Azerbaijan Between Eurasia and the Middle East", Daniel Hamilton ve Gerhard Mangott (Ed.), **The Wider Black Sea Region in the 21st Century: Strategic, Economic and Energy Perspectives**, 1. Baskı içinde (53-87), Washington, D.C.: Center for Transatlantic Relations.
- Heywood, A. (2013), **Küresel Siyaset**, Nasuh Uslu ve Haluk Özdemir (Çev.), İstanbul: Adres Yayınları.
- Horizon Weekly (2014), "Aliyev Says Armenia's 'Fate Will Be Very Dark' If it Does Not 'Withdraw'", <http://www.horizonweekly.ca/news/details/39325> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015).
- Huysmans, J. (2006), **The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU**, New York: Routledge Publishing.

- Milliyet (2016), "Ermenistan Cumhurbaşkanı Sarkisyan'dan itiraf gibi açıklama!", <http://www.milliyet.com.tr/ermenistan-cumhurbaskani/dunya/detay/2222500/default.htm> (Erişim Tarihi: 11 Nisan 2016).
- Milliyet (2016), "Sarkisyan'dan Dağlık Karabağ tehdidi", <http://www.milliyet.com.tr/sarkisyan-dan-daglik-karabag/dunya/detay/2221258/default.htm> (Erişim Tarihi: 11 Nisan 2016).
- Oğan, S. (2009), "Münih'te Yapılan Dağlık Karabağ Görüşmeleri ve Savaş İhtimali", **Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Analizler Merkezi**, <http://www.turksam.org/tr/makale-detay/161-munih-te-yapilan-daglik-karabag-gorushmeleri-ve-savas-ihhtimali> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015).
- Özdamar, Ö. (2010), "Security and Military Balance in the Black Sea Region", **Southeast European and Black Sea Studies**, 10 (3), 341-359.
- Sabah (2016), "İlham Aliyev'den flaş açıklamalar!", <http://www.sabah.com.tr/dunya/2016/04/09/ilham-aliyevden-flas-aciklamalar> (Erişim Tarihi: 11 Nisan 2016).
- Sandıklı, A. ve Emeklier, B. (2012), "Güvenlik Yaklaşımlarında Değişim ve Dönüşüm", Atilla Sandıklı (Ed.), **Teoriler Işığında Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri** içinde (3-71), İstanbul: BİLGESAM Yayınları.
- Slaq.am (2015), "Serzh Sargsyan: Nagorno Karabakh has no relation whatsoever to Azerbaijan's territorial integrity", <http://www.slaq.am/eng/news/1024103/> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015).
- Tanrısever, O. F. (2002), "Sovyet Sonrası Dönemde Rusya'nın Kafkasya Politikası", Mustafa Türkeş ve İlhan Uzgel (Ed.), **Türkiye'nin Komşuları**, 1. Baskı içinde (377-411), Ankara: İmge Kitabevi.
- Ural, S. ve Çaykiran, G. (2011), "Robert Koçaryan Döneminde Ermenistan Dış Politikası", **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (8), 107-136.
- Waeber, O. (1995), "Securitization and Desecuritization", Ronnie D. Lipschutz (Ed.), **On Security** içinde (46-87), New York: Columbia University Press.
- Waeber, O. (2008), "Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi", **Uluslararası İlişkiler Dergisi**, 5 (18).
- Williams, M. C. (2003), "Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics", **International Studies Quarterly**, (47).
- Yalquzaq (2011), "Dağlık Karabağ Sorunu Bizim de Sorunumuzdur", <http://www.yalquzaq.com/?p=21326> (Erişim Tarihi: 31 Ağustos 2015).

CRITICAL ANALYSIS OF LIBERAL PEACEBUILDING AS A COUNTERINSURGENCY STRATEGY IN POST-CONFLICT PLACES: AFGHANISTAN

Emrah ÖZDEMİR*

ABSTRACT

Since the military analysts, as well as peacebuilders, started to view democratization, rule of law, and economic reconstruction as the panacea to enable security and peace in post-conflict places such as Iraq and Afghanistan, it has been possible to assert that there is a structural symbiosis between the principles and goals of peacebuilding and counterinsurgency. The basic criticism of this symbiotic relationship is the use of peacebuilding as a justification to maintain political support for military sides of campaigns. However, these normative efforts of interveners mostly neglect local perceptions and structures of post-conflict states due to expectations for easy and early success, which lead them to pragmatic solutions. These pragmatic solutions cause deterioration in the social and economic situation of host nations. In this regard, the research herein tries to reveal how normative peacebuilding efforts as counterinsurgency could aggravate existing flawed social and political structures causing an inequality between ruling elites and ordinary citizens of post-conflict environments, using Afghanistan as a case study.

Keywords: Peacebuilding, Statebuilding, Afghanistan, Counterinsurgency, Inequality, Local Perception

BİR KARŞI AYAKLANMA YÖNTEMİ OLARAK LIBERAL BARIŞ İNŞASININ ELEŞTİREL ANALİZİ: AFGANİSTAN

ÖZ

Barış inşası için çalışan uzmanlar kadar askerî analistlerin de demokratikleşme, hukukun üstünlüğü, ve ekonomik yapının yeniden inşasını barış ve güvenliğin tesisi için her derde deva bir çare olarak görmeye başladıklarından beri, esasları ve amaçları bakımından barış inşası ve karşı ayaklanma arasında simbiyotik bir ilişki olduğunu iddia etmek mümkündür. Bu simbiyotik ilişkiye yöneltilen en önemli ilişki barış inşasının yürütülen askerî faaliyetler için siyasi destek sağlamak adına kullanılmasıdır. Ancak, müdahalede bulunan ülkelerin izledikleri normatif çabalar büyük ölçüde yerel algıları ve çatışma sonrası ülkelerin yapılarını pragmatik bir bakış açısı ile kolay ve erken başarı elde etmek adına görmezden gelmektedirler. Bu pragmatik yaklaşımlar, ev sahibi ülkenin sosyal ve ekonomik yapılarına zarar vermektedir. Bu bağlamda; bu çalışma, karşı ayaklanmanın bir parçası olarak normatif barış inşası çabalarının, Afganistan örneği üzerinden, yönetici elitler ile normal vatandaşlar arasında eşitsizliğe neden olarak zaten sorunlu olan sosyal ve politik yapıyı daha da kötüleştirebileceğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Barış İnşası, Devlet İnşası, Afganistan, Karşı Ayaklanma, Eşitsizlik, Yerel Algı

* Dr.J.Bnb., Swansea Üniversitesi Birleşik Krallık Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Doktora Programı Mezununu, Mardin İl J.K.İği, Kızıltepe İlçe J.Komutanı, eozdemir2002@gmail.com.

INTRODUCTION

As a consequence of unpleasant experiences of 1990s, the peace operation mind-set has evolved from conflict mediation into ‘aggressive peace’ operations that might include various types of coercion and war in accordance with political and strategic interests of interveners (Pugh, 2012: 410-25). A further feature of the new mind-set is to diagnose the root cause of conflicts as state failure, the cure of which is defined as reconstruction of the failed state as a liberal democracy. Therefore, democratization, rule of law, and economic reconstruction have been viewed as a panacea to enable global security and peace (Pugh, 2012: 416). In this regard, to stabilize the conflict environment as a democratic and peaceful political entity, offensive and defensive military operations became an important element of peace operations.

Moreover, military doctrine, which also evaluates state failure as a threat to security, developed the new counterinsurgency (COIN) doctrine in response to this threat in Iraq and Afghanistan. Rapid and decisive operations in Afghanistan and Iraq seemed to be the conventional victories of modern armies. However, rising insurgencies soon after, overshadowed these victories. Population-centric counterinsurgency relying on ‘winning hearts and minds’ of local people by supporting a legitimate host state-structure or government that could maintain basic services to the people emerged as a remedy at that point. In this regard, postulating that ‘there is a structural symbiosis between the principles and goals of peacebuilding and counterinsurgency should not be controversial’ (Turner, 2015: 73-98).

In Afghanistan, despite the population-centrism of the counterinsurgency doctrine, to defeat the Taliban insurgency, interveners have preferred building collaborations with warlords and traditional local power brokers who had been important actors of the civil war that became one of the initial dynamics of the Taliban insurgency. Nevertheless, all conflicts in Afghanistan have emerged between different elite groups to dominate the power in the country with the help of foreign supporters (Saikal et al., 2004). These domination efforts have been incapable of or unwilling to establish ‘an organic relationship with the citizens, based on just and equitable treatment’ (Sahrani, 1986: 65). Hence, in Afghanistan, there has been a huge gap between state elites or power brokers and ordinary people, who have been only the object or the victim of the long-lasting power centralization process and conflicts. In this regard, this article tries to reveal how normative peacebuilding efforts as a means of counterinsurgency could aggravate existing flawed social and political structures, causing an inequality between ruling elites and everyday citizens in the post-conflict environment of Afghanistan.

This article includes three substantive parts. In the first part (1), the emergence of counterinsurgency and its symbiotic relationship with peacebuilding are examined. In the second part (2), the article discusses the unequal social structure of Afghanistan from a wider historical perspective. Finally, the third part (3) focuses on the answer to the main question; what are the effects of peacebuilding as counterinsurgency on political, social and economic inequality in the country? Methodology of the article is based on the observations and personal reflections of the author who served with the Afghan people for seven months as a liaison officer of NATO. These reflections and observations are supported with first-hand official statistical data and reports (primary sources), and document analysis of journal and newspaper articles and books on the socio-politics and economic situation of the country (secondary sources).

The academic literature evaluating statebuilding and peacebuilding in Afghanistan has largely ignored the military aspect of the issue by focusing on political and economic analyses. Similarly, the counterinsurgency literature, and especially that which focuses on Afghanistan, has assessed counterinsurgency policies from technical and strategic perspectives. Thus, this article, which will analyse the counterinsurgency and the military aspects of peacebuilding from a political-economy perspective, attempts to fill the gap between socio-political analyses and military studies to some extent.

1. PEACEBUILDING AS COUNTERINSURGENCY

Counterinsurgency, in military terminology, is a comprehensive effort that needs a coherent collaboration of military and civilian actors. Despite the flaws and criticisms, the focus of the doctrine is getting support of the population through the maintenance of security and legitimate governance to defeat insurgency. Beyond defeating insurgency, the aim of counterinsurgency in failed states is to safeguard stability and order against the re-emergence of insurgencies, by economic, political, and military supervision of the host-nation government.

On the civilian side of the phenomenon, concepts and implementation of peacebuilding strategies also resemble counterinsurgency themes (Turner, 2015: 77). For instance, in the UN Secretary-General's report, 'An Agenda for Peace', the Secretary General Boutros-Ghali emphasized that for a new era of prosperity and justice, democracy is vital at all levels; in post-conflict countries, development of the democratic, social, political, and economic infrastructure is essential to prevent further violence and to consolidate peace (Boutros-Ghali, 1992: 16).

The humanitarian interventions of the 1990s such as in Rwanda, Somalia, BiH, and Kosovo, were criticized for inadequate efforts before the deterioration of the situation, and the deficiency of post-conflict reconstruction and peacebuilding policies: both the Brahimi Report on the UN Peacekeeping Reform and the Responsibility to Protect Report (R2P) criticised the impartiality and neutrality principles of peace operations (Durch et. al.: 2003). For instance, the Brahimi Report emphasized that military components of peace missions should have robust military effectiveness to defend themselves and civilians under their care (Bellamy, 2009: 40). In this regard, while military strategy began to use peacebuilding activities in order to reach military targets, peace institutions also accepted the necessity of robust military components in peace operations to maintain stability at least for humanitarian activities.

Moreover, R2P stated that human security is a key concept when deciding on an intervention, and offered three specific responsibilities: the responsibility to prevent, the responsibility to react, and the responsibility to rebuild (Evans, 2008: 40). The responsibility to rebuild brings a burden on the intervening state, or states, to sustain the post-conflict recovery process with monetary aid and political support to eliminate the root causes of the conflict (Hehir, 2010: 114). In the report, the responsibility to rebuild covers three crucial areas: security, justice and economic development (ICISS, 2001: 40). The security component of the responsibility effectively legitimizes the use of various forms of coercion towards the threats against peace and stability. From this perspective, although R2P aims to maintain human security in terms of peace operations, the responsibility to prevent and react necessitates a changing level of military components according to the characteristics of conflict zone.

The roots of the symbiotic relationship between peacebuilding and counterinsurgency can actually be found in the early 20th century, an era remembered for its anti-colonial movements, which also inspired population-centric counterinsurgency doctrine. These early examples were initiated to preserve colonial control against anti-colonial insurgencies; to suppress revolutionary wars. By following a similar critical perspective, it can be said that Western political and security interests also continue to lead current counterinsurgency and peacebuilding efforts. The most basic criticism of these efforts is the use of peacebuilding or statebuilding as a measure of legitimacy that can maintain political support for the military side of campaigns (Jones and Smith, 2010: 81-121). From this perspective, normative peacebuilding and statebuilding practices, including counterinsurgency – represented as the needs of local population – have become an instrument of Western political strategies as well as governing elites of host nations (Kühn and Turner, 2012: 393-5).

Capacity building, rule of law, security sector reform, statebuilding, and good governance are the key themes of the normative practices of peacebuilding as counterinsurgency. The relationship between these themes and security is a fundamental of current campaigns. While peacebuilding literature names this relationship 'security-development nexus', military strategy calls it 'counterinsurgency' (Turner, 2015: 79). From the 1990s, the definition of these efforts has taken various shapes. 'Operations other than war', 'peace support operations', 'counterinsurgency', 'peace enforcement', and 'stabilization operations' are a few of them. The main debate of this definition problem is which side of the nexus – security and governance – dominates the other side.

It is possible to demonstrate the same contradiction for counterinsurgency as well. According to a more statebuilding-based perspective, peace and stabilization should dominate counterinsurgency as a military strategy to maintain security. However, counterinsurgency, especially in Iraq and Afghanistan, has become a general political framework that includes comprehensive military and civilian efforts to maintain sustainable peace in failed states. This contradiction might be summarized as the debate over which one is more controversial: 'securitization of development' or 'developmentalization of military' (Petřík, 2010: 2). On the field, military forces and their operational aims follow the political authority's strategic objectives. The political authority, which assumes state fragility and underdeveloped social structure as an existential threat to security at national or global level, can declare peacebuilding as a component of the military doctrine as in counterinsurgency. As an example of this policy, the US Government Counterinsurgency Guide explains the desired end state of counterinsurgency as 'a government that is seen as legitimate, controlling social, political, economic and security institutions that meet the population's needs, including adequate mechanisms to address the grievances [...] of the insurgency (US Department of State, 2009: 4). In addition, US Secretary of State Condoleezza Rice used the concept of counterinsurgency as a state policy in 2005 by stating 'with the Iraqi Government, our political-military strategy has to be to clear, hold, and build: to clear areas from insurgent control, to hold them securely and to build durable Iraqi institutions' (Rice, 2008: 303-27).

In the aftermath of the 9/11 attacks the US-led coalition invaded Afghanistan, relying on the justification of self-defence. In 2003, the

invasion of Iraq followed Afghanistan. In spite of the conventional victories, the invasions served merely to worsen the ongoing insecurity in both countries (Jones and Smith, 2010: 81-121; Mann, 2003: 85). The Taliban resistance in Afghanistan and the Sunni tribal opposition in Iraq forced authorities – especially the military and governmental authorities of the USA – to seek new solutions from previous British, French and American counterinsurgency experiences (Cromartie, 2012: 91-111). As a result of these efforts, the US Military published the most comprehensive counterinsurgency document, FM 3-24 Counterinsurgency in 2006.¹ The manual, which adopted a multidimensional approach and incorporated the perspectives of anthropologists, practitioners, sociologists, journalists and officials, was clearly influenced by the important names within the 20th century counterinsurgency literature, such as David Galula, Robert Thompson and Frank Kitson. In 2011, NATO also published the Allied Joint Doctrine of Counterinsurgency which was mostly based on the US and British counterinsurgency manuals.

Counterinsurgency, as an umbrella term, describes all measures, including political, administrative, military, economics, psychological, and informational efforts. In fact, these are the responsibilities of a host government, according to the principle of national sovereignty. Hence, counterinsurgency mirrors the government, so ‘good governments can do counterinsurgency badly, but bad governments can’t do it well’ (Kilcullen, 2010: 114-115). This idea emphasizes nation-building and statebuilding policies as a means of counterinsurgency in the post-conflict environments. Kilcullen (2010: 155-156) suggests that a bottom-up approach that contains civil-society-based programs, peacebuilding, reconciliation, and collaborations with the local society at the grass-roots level may have a greater chance than the state-centric approaches.

The non-uniformity of local spaces and specific everyday practices of each local population have been neglected, so structures of power and elite-subordinate relations of patronage have not been understood adequately by peacebuilders or counterinsurgents (Heathershaw and Lambach, 2008). There is inadequate understanding of local cultures, customs, and socio-historical development, including previous state formation experiences, and a lack of social anthropological and ethnographic knowledge involving tribal, ethnic and religious structure and value systems. This represents a great gap in understanding of the existing flawed social and economic structures that are the important reasons for, or the catalysts of, the conflict in the country, which goes some way to explaining the deterioration that can occur post-conflict.

As discussed previously, separation of warfighting and peacebuilding efforts, which melt into one another, has become nearly impossible; furthermore, the success of each depends on the other. Hence, '[t]he days are long past when generals could declare their mission accomplished and return to ticker-tape processions, leaving peacekeeping to the second-class troops of the United Nations or complaisant allies' (Howard, 2007: 7-14). In this regard, to take grass-roots level social and political effects of overall policies in war-torn environments into consideration, alongside the accomplishment of strategic aims, is essential for military planners as well as peacebuilders and scholars. In this regard, the efforts of counterinsurgency in Afghanistan that include combat operations against insurgents, the disarming and reconciliation of armed groups, and the rebuilding of political, economic, judicial and civil society institutions serve as an important case study to observe theoretically the fallacies of the symbiotic relationship between peacebuilding and counterinsurgency.

2. CONFLICT AND INEQUALITY IN AFGHANISTAN

As an all-too-familiar introduction, the 9/11 attacks were a turning point for Afghanistan history. After the attacks, the US-led coalition forces invaded Afghanistan to overthrow the Taliban regime that hosted al-Qaeda, which is responsible of the death of nearly 3,000 people, who were the victims of the 9/11. The Taliban's brutal and extremist point of view including oppression of women, public executions, stoning, and other harsh interpretations of the Sharia maintained the required justification of this reflexive invasion directed to take revenge. The aim of the invasion was not only to defeat the Taliban and al-Qaeda, but also to maintain a powerful structure in the country that would prevent the reappearance of Taliban and al-Qaeda-like groups. The military strategy of the invasion was based on the use of anti-Taliban militia groups, especially the Northern Alliance supported by allied air power. These groups succeeded to defeat the Taliban in a short period. However, the expectation of permanent peace in the country following this quick victory was a complete delusion.

Beyond being the main source of insurgency in the country, the Taliban emerged as a symptom of, or an alternative solution to a bigger conflict between different ethnic, tribal and ideological groups, rising especially after the failure of the Communist regime in the country (Saikal et.al., 2004: 9). Despite a critical idea that defines the Taliban movement as a power domination project of Pakistan, the Taliban, relying on the anti-Mujahedeen discourse, were able to sustain an organized armed struggle and dominate

90% of the country, which no other conflicting actor managed (Semple, 2014: 5).

Nevertheless, international efforts, following the military victory, focused on the Bonn Conference that gathered different anti-Taliban groups to decide the future structure in Afghanistan. The biggest problem was defined as the lack of state authority. Attempts were made to solve this by establishing an interim government, with a planned democratization process including a constitution, democratic elections, and a guarantee of economic assistance by international society. The biggest criticism was the absence of the Taliban in the Bonn Conference. Lakhdar Brahimi, one of the architects of the conference, accepted that '[t]he Taliban should have been at Bonn. This was our original sin. If we had had time and spoken to some of them and asked them to come, because they still represented something, maybe they would have come to Bonn' (Rashid, 2008). The absence of the Taliban prevented the Bonn Conference from being a peace agreement.

Most of the ministers of the interim government were powerful warlords having private armies such as Mohammed Mohaqqueq, Mir Wais Saddiq, Mangal Hussein, and Sayed Hussain Anwari. Giving official positions to warlords and commanders, allegedly involving human rights violations, corruption, and drug trafficking during conflicts, caused significant problems at local level. Their counterparts in remote districts, who fought against the Taliban as proxy forces of the Allied Forces, refused to leave their weapons and accept the authority of the interim government (Münch, 2013: 8). Thus, warlordism, as the main reason for the emergence of the Taliban, rooted again in the country through the Bonn Agreement (Rashid, 2002).

Instead of establishing a permanent and widely acclaimed solution to the long-lasting conflicts, the military operation and subsequent Bonn Conference recreated the flawed political and social structure that had been the main cause of instability in the country. According to Skocpol (1995: 5), as a main premise of historical sociology, 'broadly conceived historical analyses promise possibilities for understanding how past patterns and alternative trajectories might be relevant, or irrelevant, for present choices'. In this regard, this part of the article tries to find the sources of this flawed structure in the historical state formation experiences of the country and the huge gap between state and society, which were neglected during the invasion and in the era of post-conflict peacebuilding and statebuilding efforts of counterinsurgency.

a. Historical Roots of the Unequal Relationship Between State and Society

There is consensus that Afghanistan, the 'Land of the Afghans', emerged as a political entity with the coronation of Ahmad Shah Abdali as a king of a tribal confederation in 1747 (Adamec, 2004: 295-322). According to the historical sources, the king was elected at a *jirga*² of Kandahar tribes, mostly Pashtun. The establishment of the Afghan state was a consequence of a bargain amongst power elites such as chiefs of clans, tribes, regional populations and other elementary solidarity groups. Despite Ahmad Shah being accepted as King, local leaders retained power in their areas, and this situation created by the bargain between central and local elites became the driver for centre-periphery conflict that has been dominating the political agenda of the country. According to Saikal et al. (2004: 9), all disputes and conflicts in Afghanistan have indeed been derived from 'the attempts of dominant communally based elites to accomplish a high degree of centralisation of power with the help of foreign patrons'. In Abdur Rahman's era (1880–1901), this centralization was maintained by extreme coercion with the help of British economic sources. The major factions of these conflicts have been prominent figures of Pashtun tribes, and from coercion to elite bargains different solutions have been used to dominate authority over the country since then.

From Abdur Rahman's perspective, this situation stemmed from the military feudal state structure³ and the policy of indirect rule by his predecessors. Hence, he left the traditional system of ruling relying on elite bargains, and centralized the authority, with British financial and military assistance. He also managed to collect taxes from all tribes, and built centralized military, administrative, and justice systems (Rubin, 1992). To consolidate his authority, Abdur Rahman used excessive coercion such as torture and mass executions against the threats posed to his governance, thus he was named 'Iron Emir' (Wahab and Youngerman, 2006: 93). Beyond coercion, he also insisted that his power as a monarch emanated from *Allah*, and he subsequently supported his legitimacy by grounding it on Islamic basis (Barfield, 2012).

Although *jirgas* have been evaluated as a kind of direct democracy mechanism, the expression of political preferences by ordinary citizens has been limited to tribal leaders and strict communal loyalties. Instead of earning legitimacy by serving the people, maintaining loyalty of local leaders and the consent of central elites using persuasion, bargain or coercion has been the most pragmatic way to consolidate power for the Kings. In this regard, the recent history of Afghanistan can be summarised

as a revolt against central power and the struggle of state bureaucracy to penetrate into the countryside until the end of the 20th century (Roy, 1990: 10).

b. The Constitutional Decade and the Rise of Soviet Influence

During the 1960s and 1970s, the nature of the political conflict changed. This 'Constitutional Decade', felt the ramifications of education reforms and the emergence of an educated intelligentsia, 'who lacked the same access to power and wealth, and the respect for the existing structures of power'. During this period, different political ideologies began to organize around groups such as the People's Democratic Party of Afghanistan (PDPA) as the communist party of Afghanistan, and *Jamiat-i Islami*, the Society of Islam (Barfield, 2010: 168). According to Shahrani (1986: 61), the conflicts of this new era had been shaped 'between the traditional, aristocratic, and well-entrenched elites and the newly emergent intelligentsia, most from the rural and urban middle and lower classes'.

In 1978, when the PDPA came to power with the 'Saur Revolt',⁴ the conflict in the country evolved into a struggle of the Mujahedeen resistance against an anti-religious government, and after the Soviet invasion, a nationalist characteristic was added to the Mujahedeen resistance. According to the perspective of the PDPA, relying on their flawed Marxist terminology, one of the basic problems of the country, creating inequality, was the clash between farmers and feudal lords. Therefore, they advocated a development process that was not based on capitalist accumulation, including land reform, expansion of basic services and rights, and state investment in heavy industry. The Islamists evaluated the problem as the economic injustice and the penetration of non-Islamic culture and customs caused by the corrupted and tyrannical old regime (Rubin, 1992). Both groups were not able to address the real problems of the society due to their monolithic religious and ideological persistence.

In 1991, with the collapse of the Soviet Union, economic support and aid for the Najibullah's PDPA administration also ceased. The destruction of agricultural areas and the blockage of trading routes due to conflicts caused a serious food deficit. The government tried to close this deficit by printing money, which increased inflation. Corruption and bribery amongst state officials became widespread, as did desertions from the army. Economic catastrophe and the diminution of state authority led to the rise of alternative cash-producing activities, such as drug trade and smuggling, amongst local power brokers and warlords. Such deteriorating circumstances forced Najibullah to resign in 1992 (Sullivan et.al., 2007; Martin, 2014: 86).

c. The Emergence of the Taliban

During the period culminating in Najibullah's resignation, a realignment among Mujahedeen groups, which was based largely on region and ethnicity, emerged.⁵ After the resignation of Najibullah, the non-Pashtun Mujahedeen group, led by President Burhanuddin Rabbani but dominated by Massoud,⁶ took power in Kabul. This created a devastating psychological effect on Pashtuns who had dominated the country for nearly 300 years (Rashid, 2002: 21). Subsequently, conflict in the country shaped into a Hobbesian civil war between these internal armed factions with extensive foreign links, and was affected by the ideological, security, and economic interests of neighbouring and extra-regional actors until 2001 (Jalali, 2007: 26; Martin, 2014: 109).

By 1993, the country was divided between these factions like the provinces of 19th century Afghanistan.⁷ According to Dorronsoro (1995: 37), the civil war between these factions was not 'primitive' or 'tribal', but strongly political. Ethnic identification and tensions played a part, but the country's warring parties invoked and 'fed' these to mobilize supporters.' Despite all factions struggling for authority, 'no Afghan leader saw the collapse of central power in Kabul as an opportunity to seek independence' (Barfield, 2010: 252). After the withdrawal of the Soviets, the disappearance of a common enemy caused a power struggle between Mujahedeen groups that reached a bitter interethnic and sectarian war of all against all, with no victories. This brutal civil war destroyed many lives as well as the physical structure of the country. Warlords, who gained de facto control of the country, began to participate in illegal activities such as kidnapping, rape, drug dealing, corruption, theft and smuggling to support their military and political power (Brahimi, 2010; Sullivan, 2007).

The huge refugee influx into Pakistan due to this brutal civil-war caused the emergence of a new social class: Afghans who did not have any first-hand knowledge or experience of their own country. This young and poor generation, most of whom were orphans of persistent conflicts, were open to manipulation by different factions and radical movements. The Taliban also emerged as a movement under the leadership of Mullah Muhammad Omar, previously affiliated to the Hezb-e Islami, amongst this young population against 'the corruption and debauchery' of warring commanders (Maley, 2002: 20). From this perspective, the Taliban was not only a terrorist or extremist group, but also an insurgency of young Afghans, gathering from a different social base in refugee camps and madrassas,⁸ as a consequence of the adverse political, social and economic conditions

enduring in the country (Maley, 2002: 218). Members of the Taliban viewed themselves as the saviour of the country and its population from the catastrophic conflicts and flawed social system that had ruined the Islamic way of life. Most of the Taliban were educated in Pakistani Deobandi madrassas,⁹ where they learnt about the ideal Islamic society created by the Prophet Mohammed, and they wanted to reproduce it in Afghanistan. According to Mullah Omar, '[they] took up arms to achieve the aims of the Afghan jihad and save [the] people from further suffering at the hands of the so-called Mujahedeen' (Rashid, 2002: 23).

3. THE EFFECTS OF PEACEBUILDING AS COUNTERINSURGENCY IN AFGHANISTAN

Following the year 1994, in which the Taliban movement was initiated, and for nearly seven years, the political and social agendas of the country were determined by the power domination struggle between the Taliban and the opposing Northern Alliance. The Taliban organization, relying on religious discourse and coercion, managed to dominate 90% of the country until 2001. The dysfunctional social structure in the country, faced by the US-led invasion and the ISAF campaign, was the catastrophic result of these conflicts. Such long-lasting conflict and disorder caused the death of over a million Afghans; left over a million Afghans disabled or orphaned; and forced a great majority of the population to move to neighbouring countries as refugees. Furthermore, agricultural infrastructure, roads, drinking water facilities, schools, health clinics and electrical power plants were destroyed by the warring parties (ANDS, 2006).

a. Ignorance of the People in the Name of Sharia: The Taliban Regime

The state structure disappeared during the civil war between warlords. In the period of the Taliban, their dogmatic and puritan Islamic reasoning also prevented any political framework or clear strategy to form a recognisable government beyond the implementation of the strict form of Sharia law (Roy, 1998: 210; Saikal, 1998: 114-26). In the historical context, Sharia had emerged as the underlying framework of legal policies of the traditional Afghan state structure, but this was the first time that the country was under the control of clerics, with a clerical leader (Nojumi, 2003: 31-8). Due to their unfamiliar practices and ideas lacking a sophisticated ideological framework, many people in Afghanistan regarded the movement as alien. In 1996, during an interview, an elderly Islamic scholar explained, 'we are ruled by men who offer us nothing but the Koran, even though many of them cannot read [...] we are in despair' (Lewis, 1996). Although the Taliban stated that their movement aimed to rescue the people from the

turmoil caused by the civil war between the so-called Mujahedeen, they were interested only in Koranic dogmas instead of the necessities and problems of the people. According to Nojumi (2008: 111), the Taliban movement became an example of the hidden contradiction of revolutionary movements: that the personal character and political ideology of its leaders preclude the motivation and the aim of the movement. Therefore, 'like many other revolutionary movements, the Taliban failed to differentiate between running a popular militaristic movement and administering a functioning state' (Nojumi, 2008: 111). In this regard, although the Taliban managed to consolidate its authority over the country, due to its short-sighted perspective and inadequate political experience it could not address the real causes of the political and social inequality in the country, and could not maintain legitimacy in the eyes of the Afghan people.

b. Pragmatic Justification of the Invasion

After the 9/11 attacks, the reflexive decision to invade the country was justified on the basis of ongoing civil war, in conjunction with the political and military aims of the coalition. The harsh methods and radical perspective of the Taliban regime also justified this decision. Instead of addressing the root causes of ongoing conflicts in the country, the US-led coalition preferred to cooperate with the Northern Alliance, some members of which were known to be warlords involved in illegal activities and unlawful killings (Ahmed, 2015; Hunt, 2013; Giustozzi and Isaqzadeh, 2013: 177). This cooperation achieved its target in only a short time for the coalition; however, at the same time, it justified these actors by rewarding them with official titles and chairs at the Bonn Conference. According to Sharan, one failure of the Bonn Agreement was to build a rivalry between two key groups, which has shaped the character of the post-Bonn era: 'the Jihadis, in particular the Panjsheris [...], who controlled most of the security ministries in the government and whose power emanated from their regional bases, and the newly formed Western technocrats around President Karzai whose power was limited to Kabul' (Sharan, 2013: 1110).¹⁰

Beyond this pragmatic cooperation to enact the military strategy, the statebuilding process, following the liberal peace approach, supported the legitimized roles of these warlords, intentionally or unintentionally. The most significant example of this process was the security sector reform in the country. Ethnic and tribal differences and struggles between different groups have dominated the history of the country. Despite this reality, rebuilding of the national army and police forces was left to the Tajik

members of the Northern Alliance. Having learned to survive in long-lasting conflicts, these actors, for instance General Fahim who was the Minister of defence, naturally recruited personnel from their own factions (Giustozzi, 2008; Rashid, 2008: 201; Suhrke, 2006: 13). The most important reason behind the misjudgements of the Bonn Agreement was the singular international focus on the Taliban as the actors of conflict. This behaviour ignored the real historical reason for insecurity that 'has been the absence of national political reconciliation' among different groups (Eikenberry, 2014). The pragmatic solutions adopted and the ongoing monolithic perspectives actually increased the inequality between the different groups in terms of political and social rights such as getting jobs in government organizations, receiving basic services, and participating in economic and political activities such as banking, investing and voting.

The other component of the liberal peace approach, the free market economy, has also supported the role of these legitimized warlords in the political and economic life of the country. Besides their de facto authority based on coercion and economic resources such as foreign aid and illegal activities, the Bonn Conference and President Karzai's 'accommodations approach toward various warlord commanders' propelled their authority in the economic and political life of the country by giving them de jure authority through official titles (Mukhopadhyay, 2009: 7).

In the short term, this approach prevented another civil war and enabled the interim government to be established. In fact, state formation experiences of Afghanistan indicate that kings and political leaders of the country have used this approach to stabilize the country and get legitimacy of the local power elites by sharing the power with them as a component of elite bargains. However, the consequence of this pragmatic policy was enormous damage to security and peace at local levels, creating serious grievance among the people who were oppressed by these warlords, towards the central government and their affiliations at local level (Farrell and Giustozzi, 2013: 848).

These issues might be regarded as the anecdotal evidence for political inequality among the different ethnic and social groups in the country. However, economic indicators must also be analysed to enable a better understanding of the economic dimension of the inequality in the country. According to the Gini coefficient value of 31.6, inequality amongst the people seems low in Afghanistan (CSO, 2014).¹¹ This, however, is caused by the widespread nature of poverty in the country as well as the lack of a healthy financial record system. On the other hand, the unequal poverty rates between the rural, Kuchi and urban population are significant, and

observed easily. In this regard, consumption disparity might give a more realistic picture. According to the Afghanistan National Development Strategy, the bottom 10% of the population accounts for 3.6% of total consumption while the top 10% accounts for 21.1% of total consumption (ANDS, 2008).

c. Inequality That Cannot Be Seen Through Statistical Data

Beyond the statistical data, the evidence from the everyday life of the people is better able to illustrate inequality. For instance, international NGOs operating in the country commonly pay \$15,000 per month for their rental accommodations; and an average price of an armed vehicle, which they use, is almost \$40,000. Working in an international NGO, as an interpreter or expert, is one of the most prestigious jobs for the Afghans (Mayr, 2010). Besides, according to New York Times '40 per cent of international aid leaves the Afghan economy as quickly as it comes in [...] while as little as 20 per cent of that aid reaches its intended recipients' (Bergen and Lalwani, 2009).¹² Many NGOs, the aim of which is to enhance the life circumstances of the local people, offer a reasonable opportunity to their workers –local or international where as an Afghan police officer or a teacher can only earn \$60 a month (Herold, 2010). The war and free market economy enable investors – mostly western companies and power brokers who have managed to benefit from the long-lasting conflicts – to raise prices in the country, making living on \$60 extremely hard.

Further significant evidence for inequality is the booming construction sector of the country. Rising numbers of luxury villas, known as 'poppy palaces' amongst the people, in the Sherpur area of Kabul signify the incomes from illicit drug trafficking, corruption and warlordism (Carberry, 2012). While some of these buildings are used by corrupted elites and ex-warlords, some mercenaries, embassies, Western journalists, the United Nations and NATO HQs are also accommodated in them (Starkey, 2013; Gutcher, 2013). However, many people under the poverty line live in low-income houses spreading all over the hills surrounding the Afghan capital, Kabul. Most of the houses are mud houses, lacking running water or electricity, and with open sewers causing disease (Herold, 2010). TV Hill, which stands in the south of the Kabul city centre with the communication and broadcasting antennas on its peak, is the famous area for these poor people, known for low life expectancy and much human suffering (Jeong, 2014).

On every street of the capital city, Kabul, it is a routine and a common part of daily life to see female beggars with their little children, and

amputated, disabled and elderly people, sitting in the middle of motorways and streets begging for money. Their numbers increase in the winter due to food scarcity and the difficulty of finding a job. Their situation is bare human suffering, illegal though it is, and they are vulnerable to crime and exploitation (Vennard, 2015). In stark contrast, luxury hotels such as Intercontinental Hotel and Serena Hotel are located in the city as well, offering the nightly price for single of nearly \$125,000. Moreover, luxury shopping malls such as Gulbahar Center, in which the latest versions of the most expensive cell phones and tablet PCs coming from Dubai can be bought, are another contradiction of the capital city. Beyond statistical data based on surveys and flawed registrations, these observations can be regarded as proof of the inequality amongst the people of Afghanistan.

The liberal statebuilding project aims to change social relations between state and society according to the ideal type of the Western state (Kühn, 2012: 23). In Afghanistan, peacebuilding, with aggressive or armed characteristics, has attempted statebuilding according to the Western security framework. Therefore, while NGOs or international aid organizations have been trying to deliver assistance, political decision makers, for instance the US government, have always followed their own political agendas according to the tensions in their homelands. For example, the US government declared their aim as being 'to disrupt, dismantle and defeat al Qaeda in Pakistan and Afghanistan, and to prevent their return to either country in the future' (Obama, 2009). This monolithic evaluation of the problems in Afghanistan, as discussed previously, led them to pragmatic solutions that deteriorated the relationship between ordinary Afghans and the government, which has been trying to balance political and economic struggles of the elites and benefits of foreign donors.

d. Counterinsurgency-Specific Examples of Inequality

Another example of pragmatism, the arming of local militias and power elites in rural areas, in which the authority of central Government had not yet reached, created a great risk for the legitimacy of the government in the eyes of the local people (Martin, 2014: 219). As an example, the relationship of General Petraeus, who was the ISAF Commander, with Atta Mohammed Noor, who was an ex-warlord assigned as governor, justified Noor's autonomy in his responsibility area, and this was highly controversial according to the COIN strategy of aiming for the legitimacy of local government (Hastings, 2011). A further example was the unconditional support of US forces for militia leader Colonel Abdul Raziq Achakzai, who became Lieutenant General of Police later, in southern Afghanistan. In his deployment, General Petraeus visited him at least five times in Spin Baldak (Walsh, 2014; Crilly, 2014). Besides these controversial relations, aggressive night raids, collateral damage and civilian casualties created a

negative assumption towards ISAF among the people; even President Karzai condemned the increase of night raids causing collateral damage (Porter, 2011).

A further example, which causes inequality among the local population, is Provincial Reconstruction Teams (PRTs). In NATO's official discourse: 'Provincial Reconstruction Teams (PRTs) were one of the success stories of Afghanistan and they made exceptional contributions to provincial administrations' (Gass, 2012). To illustrate the successful progress achieved in terms of statebuilding, NATO emphasized the quantitative measures such as the number of soldiers and police officers recruited for Afghan National Security Forces ANSF, the number of children attending school, economic data sets, and the construction of infrastructure throughout the country to persuade domestic and international audiences that statebuilding progress was going in the right direction. However, according to critical perspectives, these numeric instruments were not adequate to measure the success and impact of PRTs in the field (Eronen, 2008). For instance, despite these positive numbers, around 80–90 per cent of the Afghan state budget consisted of foreign aid at the peak of the efforts. This issue has subsequently been causing a serious sustainability problem for Afghanistan without external support (Larsen, 2013).

From another critical aspect, quick impact projects of PRTs and military units were conducted without considering the necessities of the local population adequately. For instance, the demands of the local people were for energy, factories and employment; projects that needed much investment and time; however, agencies, instead, constructed easier and quick impact projects such as a small road or a canal. In a greater sense, these quick impact projects could not solve the main drivers of the conflict and insecurity (Fishstein and Wilder, 2012). The jeopardy of the Kandahar city power project is a significant example of the dilemma of quick impact projects. During the harsh period of counterinsurgency, in 2010, the US military built a diesel power plant on the site of Shorandam Industrial Park to temporarily supply Kandahar and the industrial park with electricity (Kandahar Bridging Solution). However, U.S. Agency for International Development USAID decided to stop providing fuel for this power plant by September 30, 2015, and the local Afghan authorities do not have capacity to maintain the fuel for the power plant. After September 30, 2015, Kandahar city, which is one of the most critical cities for counterinsurgency against the Taliban, and all industrial facilities constructed to prevent poppy production and attendance to the Taliban might lose the electricity (Sopko, 2015 April). The response of the US Department of State to the SIGAR¹³ inquiry related to the issue reflects the current policy of the US Government towards Afghanistan and counterinsurgency:

The United States [...] carefully designed the program to transition from a counterinsurgency imperative toward sustainable management by the Afghan government. [...] We have never harboured [sic] illusions about the ease of this transition nor did we guarantee an unchanged level of available electricity for all customers. However, we have coordinated our efforts with the Afghan government to ensure that – to the greatest extent possible – the needs of the people of Kandahar are met. [...] This is the most prudent, sustainable course of action, calibrated to balance our responsibility to taxpayers with our strategic interests in Afghanistan. The United States cannot afford to spend hundreds of millions of dollars required to provide indefinite subsidies for diesel power generation (Carpenter, 2015 May).

According to the US counterinsurgency manual, US forces should follow a bottom-up approach to building a host nation's capacity. However, this assertion, as in the example of the electricity problem, does not decrease the importance of strategic and operational planning. A decision made at strategic level may have strategic value despite its negative consequences at tactical level. The most important example of this issue is military sales. For example, the US may sell a major weapon system to a host nation that has inadequate means to maintain and support that weapon. However, the sale may accomplish an essential political goal, or it may ensure a continued relationship between the host nation and the US. If a host nation is dependent on the US for maintaining a major weapon system, this gives the US influence over that host nation's decision-making process (FM 3-24, 2006). Similarly, statebuilding as counterinsurgency is far from altruistic or local-centric, but seems viable in terms of realist international theory for a limited time and set of objectives.

The Commander's Emergency Response Program (CERP) of the US military can be given as another controversial example of statebuilding as counterinsurgency. CERP funds, regarded as 'money as a weapon system' in Afghanistan, provide tactical commanders with a means to conduct multiple stability tasks such as the reconstruction of infrastructure, support to governance, restoration of public services, and support to economic development (ATP 1-06.2, 2013). The US PRTs, for instance, conducted CERP-funded projects, but with a lack of transparency or coordination with Afghan authorities and aid agencies, caused the reconstruction of schools and clinics without adequate groundwork, staff or material resources (McLeary, 2015; Fishtein and Wilder, 2012). According to Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction's report between 2004-2014 more than half of the projects funded by CERP funds were unknown projects (SIGAR, April 2015). Consequently, CERP projects also could not address the social and economic problems of the local people due to military strategy oriented implementation.

Due to inadequate understanding of local dynamics, and the pressure to get success in the short term, most implementations of statebuilding as counterinsurgency have been criticised bitterly, since they helped local strongmen and power brokers to get more power (Suhrke, 2008: 214-36). An inadequate governance system, especially in rural areas, enabled warlords and power brokers, who 'strengthened their position even more—especially also through a seat in the Afghan government', to seem only 'justified' local leaders (Gauster, 2008). These policies, aiming to provide services and good governance to gain the support of the population, reinforced local strongmen, whose greedy behaviour alienated the local people, and their patronage-based systems (Fishstein and Wilder, 2013: 312; Osinga and Russell, 2013). In this regard, huge funds were directed to local patronage-based power brokers through international military assistance (Nijat, 2014), thus, one of the most important matters rising during the statebuilding effort was the negative effects on the country's internal balance of political power, especially with 'the eventual absence of continued external assistance' (Cookman and Wadhams, 2010).

5. CONCLUDING DISCUSSIONS

The efforts in Afghanistan to stabilize the country and establish sustainable peace are one of the best examples of the symbiotic relationship between peacebuilding and counterinsurgency that emerges in current post-conflict environments. The invasion of the country to overthrow the Taliban regime and demolish al-Qaeda turned into a light footprint statebuilding campaign. However, after 2003, rising attacks of the Taliban forced the international actors to develop a new counterinsurgency doctrine using military, paramilitary, political, economic, psychological, and civic actions to defeat insurgency and maintain sustainable peace and development in the country. The limited success of the new doctrine, since 2010, was deemed sufficient to justify withdrawal of international combat forces, however the current situation in the country is far from being peaceful and stabilized.

The monolithic perspective of these efforts, exemplified in Afghanistan, relying on liberal peace theory and Western experiences, ignore social, political and historical differences of the post-conflict environments. Following colonial era mistakes, these efforts, promoting Western values and experiences as the only solution for these countries, used ongoing conflicts in order to maintain primarily their own strategic aims. This narrow perspective led international efforts to deteriorate the flawed social and political structure of the country, which has been the real cause of the conflict since the first political entity. In this regard, even for the most

altruistic reasons, initiation of a campaign without knowing or paying attention to the social structure of the country and the historical background to the conflict can worsen the circumstances in a post-conflict country. Having strategic aims is a necessity for every country in today's international arena; however, these strategic aims of the international actors should be balanced with the necessities and priorities of the local people for a sustainable peace.

Consequently, due to the extremely individualistic and paternalist Western-minded design, peacebuilding as counterinsurgency could not provide the right and adequate solutions, and could not engage with its target population (Richmond, 2013: 378-79). Hence, instead of ameliorating the social and political circumstances of ordinary people, these efforts recreated the traditional conflicts in new forms by emboldening inequality between traditional elites and everyday citizens. Therefore, the idea of everyday peace, as a bottom-up approach that is not under the control of normative practices, seems an alternative way of thinking. Everyday social practices among the indigenous people include avoiding controversial and sensitive conversation topics, using ambiguity in representing oneself in inter-ethnic/religious contact, exercising ritualized politeness, and blaming outsider factors. With these practices, everyday peace accepts 'the bases of conflict and seeks to minimize the impact of conflict through toleration and coexistence' (Mac Ginty, 2014). Especially for the disarmament, demobilization and reintegration (DDR) process of peacebuilding and counterinsurgency campaigns, these kinds of practices gain importance. While dealing with strategic level issues to solve the conflict, considering these practices can support the grass roots and local level efforts. Mac Ginty (2014: 560) states that everyday peace may contribute to a wider concept such as 'peace formation' through the evolution of everyday diplomacy from the more activist form of people-to-people activities.

'Peace formation' means the collaboration of state formation, liberal peacebuilding and statebuilding and localised peace-making in a locally and internally legitimate form (Richmond, 2013). Peace formation is a process in which '[i]ndigenous groups use peaceful methods to build a polity/state and institutions, according to particularistic rights, needs, identity, custom, culture, and material resources' for an emancipatory peace with local and external hybridity (Richmond, 2013: 389). These bottom-up-approaches suggested for the peacebuilding and statebuilding processes should be considered in the military side of the current campaigns, since current post-conflict environments do not allow the separation of armed struggle and peacebuilding efforts from each other, as emphasised in this article.

ENDNOTES

¹According to this Manual the term ‘counterinsurgency’ is defined as the ‘military, paramilitary, political, economic, psychological, and civic actions taken by a government to defeat insurgency’. This phenomenon, which implies the importance of legitimacy maintained by an effective government and the public support, is not only a military doctrine, but also it has become a national policy of the USA (Farrell and Rynning, 2010).

² A traditional assembly of leaders and elderlies.

³ Although the term ‘feudal’ does not the exact word to define the socio-political structure of the country, it is used to enable a better understanding of the situation by establishing a similarity between the European state formation experience. The social structure was representing a tribal-peasant characteristic that was dominated by the loyalties to the tribal leaders caused by strong traditions and the authority of the leading figures.

⁴ The Revolt was initiated by Parchamis in the military, especially Soviet-trained-and equipped Afghan Air Force and Tank Brigade in April 1978. Parchamis were one of the most powerful leftist groups, which had have a political struggle with the other influential group Khalq until the Taliban rising. Within a short time, the PDA announced the establishment of the ‘Democratic Republic of Afghanistan’ supported by the Soviet government. Nur Muhammad Taraki was chosen as President and Prime Minister, and Babrak Karmal and Hafizullah Amin as Deputy Prime Ministers. Amin Saikal and William Maley, 'Introduction', in *the Soviet Withdrawal from Afghanistan: International Symposium: Papers*, (Cambridge: Cambridge University Press, 1989); Barnett R. Rubin, 'Lineages of the State in Afghanistan', *Asian Survey* 28, no. 11 (1988): 1188-209.

⁵Khalqis also joined Gulbadden Hekmatyar’s Hizb-i Islami, the radical Islamist party, which aimed Pashtun dominance and supported by Pakistan especially. Shia Hazara’s and Northern militia groups such as Dostum’s Uzbeks and Kayani’s Ismailis, which were basically non-Pashtun groups, allied with Ahmad Shah Massoud’s Tajiks. Barfield, *Afghanistan: A Cultural and Political History*, 248.

⁶ Ahmad Shah Massoud was one of the prominent leaders against the Taliban and the Soviet invasion. As a Tajik political and military figure, he played a great role in the struggle against the Taliban. Massoud was assassinated by Al Qaeda on September 9, 2001.

⁷Ismail Khan in Herat and the west (including Badghis, Farah, and Ghor), Dostum in the north from Mazar in alliance with the Hazara Hizb- i- Wahdat and the Ismailis in the Baghlan, Masud in Kabul and the northeast, Haji Qadir in the east, and Jalaludin Haqqani and Mulla Naqibullah Akhund in the southeast.

⁸An Islamic educational institution, specifically for religious instruction.

⁹The word Deobandi refers to the city of Deoband in India, which is the learning centre of the approach. The Deobandi approach has a traditionalist interpretation of Islam, which has been known by their opposition to secularism in general and to modern state-led education in particular. However, they are opposed to the radical Islamists. After 1947, the prominent Deobandi madrasas of Pakistan located in Peshawar, Karachi and Lahore, and in 1980s their network in Pakistan expanded massively by backing fight against the Soviet occupation of Afghanistan. Kristian Berg Harpviken, 'The Transnationalization of the Taliban', *International Area Studies Review* 15, no. 3 (2012): 203-29.

¹⁰ This failure in the Bonn process caused a conflict and fragmentation among elites, which President Karzai had been trying to balance during his two terms presidency through elite bargains and

patronage. During the 2009 presidential election, for instance, ‘Karzai promised ministerial positions, licenses, government contracts and development funds as political resources for his clients, ethno-regional patrons like Mohaqeq, the leader of the Wahdat faction, [who] demanded five ministries for the Hazaras’ (Sharan, 2011: 1112).

¹¹ The Gini coefficient value or the Gini index is the most common statistical measure that is used to represent the income distribution and the inequality in a country. A Gini coefficient of zero means perfect equality, and 100 means maximum inequality.

¹² Astri Suhrke (2006: 1) uses an Afghan saying to illustrate the situation of international organizations in the country; ‘foreign aid organizations are “cows that drink their own milk”’.

¹³Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (SIGAR) is the leading oversight authority of the U.S. government providing independent and objective oversight of the Afghanistan reconstruction funds.

REFERENCES

- Adamec L.W. (2003). **Historical Dictionary of Afghanistan**. 3rd ed. Oxford; Lanham, MD: Scarecrow Press.
- Ahmed A. (2015, Mar 18). **Afghan First Vice President, an Ex-Warlord, Fumes on the Sidelines**. *International New York Times*. http://www.nytimes.com/2015/03/19/world/asia/afghan-first-vice-president-an-ex-warlord-fumes-on-the-sidelines.html?_r=0 (accessed 14/10/2016).
- ANDS (2006). **Afghanistan National Development Strategy: An Interim Strategy for Security, Governance, Economic Growth and Poverty Reduction**. IMF.
- ANDS (2008). **Afghanistan National Development Strategy (2008-2013)**. Islamic Republic of Afghanistan.
- ATP 1-06.2, **The Commanders' Emergency Response Program (CERP)**. Washington, DC: Headquarters Department of the Army.
- Barfield T.J. (2010). **Afghanistan: A Cultural and Political History**. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Barfield T. J. (2012). **Shari'a in Afghanistan**. *The Review of Faith & International Affairs*. 10, no. 4, 45-52.
- Bellamy A. J. (2009). **Understanding Peacekeeping**. ([S.I.]: John Wiley and Sons, Inc.
- Bergen P. and Lalwani S. (2009, Oct 2). **Putting the 'I' in Aid**. *The New York Times*, http://www.nytimes.com/2009/10/02/opinion/02bergen.html?_r=0 (accessed 27/09/2019).
- Boutros-Ghali B. (1992). **An Agenda for Peace: Preventive Diplomacy and Other Matters**. New York: United Nations.
- Brahimi A. (2010). **The Taliban's Evolving Ideology**. London: LSE Global Governance.
- Carberry S. (2012, Jul 08). **Kabul, a City Stretched Beyond Its Limits**. *NPR*. <http://www.npr.org/2012/07/08/156393366/kabul-a-city-stretched-beyond-its-limits> (accessed 16/10/2016).
- Carpenter J. (2015, May 15). **The Response Letter to SIGAR**. Deputy Special Representative for Afghanistan and Pakistan.

- Cookman C. and Wadhams C. (2010). **Governance in Afghanistan: Looking Ahead to What We Leave Behind**. Centre for American Progress.
- Crilly R. (2014, Feb 20). **US General Criticised over Photo-Op Eighth Afghan Cop Accused of Human Rights Abuses**. *The Telegraph*.
- Cromartie A. (2012). **Field Manual 3-24 and the Heritage of Counterinsurgency Theory**. *Millennium - Journal of International Studies*. 41, no. 1.
- CSO (2014). **The National Risk and Vulnerability Assessment 2011-12**. Central Statistics Organization of Afghanistan.
- Dixon P. (2009). **“Hearts and Minds”? British Counter-Insurgency from Malaya to Iraq**. *Journal of Strategic Studies*. 32, no. 3, 353-81.
- Dorransoro G. (1995). **Afghanistan's Civil War**. *Current History*. 94, no. 588.
- Durch W.J. et al. (2003). **The Brahimi Report and the Future of UN Peace Operations**. Washington: The Henry L. Stimson Center.
- Eikenberry K. (2014). **The American Calculus of Military Intervention**. *Survival*. 56, no. 3, 264-71.
- Eronen O. (2008). **PRT Models in Afghanistan: Approaches to Civil-Military Integration**. *CMC Finland Civilian Crisis Management Studies*. 1, no. 5/2008 (2008).
- Evans G.J. (2008). **The Responsibility to Protect : Ending Mass Atrocity Crimes Once and for All**. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, 2008.
- Farrell T. and Rynning S. (2010). **NATO's Transformation Gaps: Transatlantic Differences and the War in Afghanistan**. *The Journal of Strategic Studies*. 33, no. 5.
- Farrell T. and Antonio G. (2013). **The Taliban at War: Inside the Helmand Insurgency, 2004–2012**. *International Affairs*. 89, no. 4, 845-71.
- Fishstein P. and Wilder A. (2012). **Winning Hearts and Minds? Examining the Relationship between Aid and Security in Afghanistan**. Tuft University Feinstein International Centre.
- FM 3-24 (2014). **Insurgencies and Countering Insurgencies**. Headquarters Department of the Army Washington, DC.
- Gass S. (2012). **Press Briefing with NATO Senior Civilian Representative in Afghanistan**.

- Gauster M. (2008). **Provincial Reconstruction Teams in Afghanistan**. George C. Marshall Centre.
- Giustozzi A. (2008). **Shadow Ownership and Ssr in Afghanistan**. In *Local Ownership and Security Sector Reform*, ed. Tim Donnais, Zurich/Berlin: The Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces.
- Giustozzi A. and Isaqzadeh M. (2013). **Policing Afghanistan: The Politics of the Lame Leviathan**. London: Hurst & Company.
- Gutcher L. (2013, Jan 25). **Your Own Narco-Palace in Sunny Kabul**. *The National*.
- <http://www.thenational.ae/business/industry-insights/the-life/your-own-narco-palace-in-sunny-kabul> (accessed 17/08/2016).
- Hanifi M.J. (2004). **Editing the Past: Colonial Production of Hegemony through the “Loya Jerga” in Afghanistan**. *Iranian Studies*. 37, no. 2, 295-322.
- Hastings M. (2011, Feb 2). **King David's War**. *Rolling Stone*.
- <http://www.rollingstone.com/politics/news/king-davids-war-20110202?page=2>(accessed 28/09/2016).
- Heathershaw J. and Lambach D. (2008). **Introduction: Post-Conflict Spaces and Approaches to Statebuilding**. *Journal of Intervention and Statebuilding*. 2, no. 3, 269-89
- Hehir A. (2010). **Humanitarian Intervention: An Introduction**. New York: Palgrave Macmillan.
- Herold M.W. (2010). **Afghanistan: Wealth, Corruption and Criminality amidst Mass Poverty**. *Afghanistan: Wealth, Corruption and Criminality Amidst Mass Poverty*. Centre for Research on Globalization.
- Howard M. (2007). **A Long War?** *Survival*. 48, no. 4, 7-14.
- Hunt L. (2013, Sep 24). **Former Warlord Orimed for Afghan Presidency**. *The Diplomat*. <http://thediplomat.com/2013/09/former-warlord-primed-for-afghan-presidency/> (accessed 09/10/2016)
- Jalali A.A. (2007), **The Legacy of War and the Challenge of Peace Building**. In *Building a New Afghanistan*, ed. Robert I. Rotberg. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.

- Jeong M. (2014, Jun 19). **Kabul's City on the Hill**. *International New York Times*
- http://www.nytimes.com/2014/06/10/opinion/kabuls-city-on-the-hill.html?_r=0 (accessed 17/09/2016).
- Jones D.M. and Smith M.L.R. (2010). **Whose Hearts and Whose Minds? The Curious Case of Global Counter-Insurgency**. *Journal of Strategic Studies*, 33, no. 1, 81-121.
- Kilcullen D. (2010). **Counterinsurgency**. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Kühn F.P. (2012). **Risk and Externalisation in Afghanistan – Why Statebuilding Upends State-Formation**. In *Statebuilding and Stateformation*, ed. B. Bliesemann de Guevara, London: Routledge.
- Kühn F.P. and Turner M. (2012). **Introduction: Peacebuilding, Peace Operations and Regime Change Wars**, *International Peacekeeping*. 19, no. 4, 393-5.
- Larsen H.B. (2013 December). **NATO in Afghanistan: Democratization Warfare, National Narratives, and Budgetary Austerity**. Discussion Paper 2013-10. Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School.
- Lewis A. (1996, February 19). **Abroad at Home; and We Walked Away**. *The New York Times*.
<http://www.nytimes.com/1996/02/19/opinion/abroad-at-home-and-we-walked-away.html> (accessed 23/08/2016).
- Mac Ginty R. (2014). **Everyday Peace: Bottom-up and Local Agency in Conflict-Affected Societies**. *Security Dialogue*. 45, no. 6, 548-64.
- Maley W. (2002). **The Afghanistan Wars**. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Mann M. (2003). **Incoherent Empire**. London; New York: Verso.
- Martin M. (2014). **An Intimate War: An Oral History of the Helmand Conflict, 1978-2012**. London: Hurst & Co.
- Mayr W. (2010, Sep 22). **Exotic Birds in a Cage: Criticism Grows of Afghanistan's Bloated NGO Industry**. *Der Spiegel*
- <http://www.spiegel.de/international/world/exotic-birds-in-a-cage-criticism-grows-of-afghanistan-s-bloated-ngo-industry-a-718656.html> (accessed 17/09/2016).

McLeary P. (2015). **Afghan Watchdog: Hundreds of Millions of Dollars Can't Be Found.** Foreign Policy.

https://foreignpolicy.com/2015/03/31/pentagon-ig-outlines-billions-in-us-afghancontractorspending/?utm_content=buffer32db3&utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=buffer
(accessed 17/09/2016)

Mukhopadhyay D. (2009). **Warlords as Bureaucrats: The Afghan Experience.** Washington, D. C.: Carnegie Endowment for International Peace.

Nijat A. (2014). **Governance in Afghanistan.** Kabul, Afghanistan: AREU.

Nojumi N. (2003). **Reconstruction and Religious Freedom in the New Afghanistan.** *The Brandywine Review of Faith & International Affairs.* 1, no. 1, 31-8.

Nojumi N. (2008). **The Rise and Fall of the Taliban.** In *The Taliban and the Crisis of Afghanistan*, eds. Robert D. Crews and Amin Tarzi, USA: Harvard University Press.

Osinga F. and Russell J. (2013). **Conclusion: Military Adaptation and the War in Afghanistan.** In *Military Adaptation in Afghanistan*, eds. T Farrell, F Osinga, and J Russell Stanford University Press.

Pugh M. (2012). **Reflections on Aggressive Peace,** *International Peacekeeping,* 19, no. 4: 410-25.

Porter G. (2011). **How McChrystal and Peraeus Built an Indiscriminate 'Killing Machine'.**

Rashid A. (2002). **Taliban: Islam, Oil and the New Great Game in Central Asia.** London: Tauris.

Rashid A. (2002). **Afghan Warlords Return to Their Old Ways after Helping to Oust Taliban with U.S. Aid.** *The Wall Street Journal* 2002, January 16, <http://www.wsj.com/articles/SB1011140225604171520> (accessed 15/11/2016).

Rashid A. (2008). **Descent into Chaos: The US and the Disaster in Pakistan, Afghanistan, and Central Asia.** Penguin Group US.

Rasmussen S.E. (2015). **Kandahar City Power Project in Jeopardy.** *The Guardian.* <http://www.theguardian.com/global-development/2015/apr>

/24/kandahar-city-usaid-afghanistan-power-project-jeopardy-sigar (accessed 17/08/2016).

- Richmond O.P. (2013). **Failed Statebuilding Versus Peace Formation**. *Cooperation and Conflict*. 48, no. 3, 378-400.
- Richmond O.P. (2013). **Peace Formation and Local Infrastructures for Peace**. *Alternatives: Global, Local, Political*.
- Roy O. (1990). **Islam and Resistance in Afghanistan**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Roy O. (1998). **Has Islamism a Future in Afghanistan?** In *Fundamentalism Reborn? Afghanistan and the Taliban*, ed. William Maley, Washington Square, NY: New York University Press.
- Rubin B.R. (1992). **Political Elites in Afghanistan: Rentier State Building, Rentier State Wrecking**. *International Journal of Middle East Studies*. 24, no. 1, 77-99.
- Saikal A. (1998). **Afghanistan's Ethnic Conflict**. *Survival*. 40, no. 2 (1998): 114-26.
- Saikal A., Farhadi A. G. R. and Nourzhanov K. (2004) **Modern Afghanistan: A History of Struggle and Survival**, London: I. B. Tauris.
- Semple M. (2014). **Rhetoric, Ideology, and Organizational Structure of the Taliban Movement**. Washington, DC: United States Institute of Peace.
- Shahrani N. M. (1986). **State Building and Social Fragmentation in Afghanistan: A Historical Perspective**, in *the State, Religion, and Ethnic Politics*, eds. Ali Banuazizi and Myron Weiner, USA: Syracuse University Press.
- Sharan T. (2011). **The Dynamics of Elite Networks and Patron–Client Relations in Afghanistan**. *Europe-Asia Studies*. 63, no. 6: 1109-27.
- SIGAR (2015 April). **Department of Defence Commander's Emergency Response Program (CERP): Priorities and Spending in Afghanistan for Fiscal Years 2004 – 2014**.
- Skocpol T. (1995). **Sociology's Historical Imagination, in Vision and Method**. In *Historical Sociology*, ed. T. Skocpol, New York, USA: Cambridge University Press.

- Sopko J.F. (2015, Apr 17). **The Letter of Sigar to Usaid.** *The Letter of SIGAR to USAID.*
- Starkey J. (2011, Nov 7). **The Fairytale World of ‘Poppy Palaces’ Ends in a Price Crash as Western Money Moves On.** *The Times.*
- www.thetimes.co.uk/tto/news/world/asia/afghanistan/article3218065.ece+&cd=1&hl=tr&ct=clnk&gl=uk (accessed 17/11/2016).
- Suhrke A. (2006). **When More Is Less: Aiding Statebuilding in Afghanistan.** FRIDE.
- Suhrke A. (2008). **A Contradictory Mission? NATO from Stabilization to Combat in Afghanistan.** *International Peacekeeping*, 15, no. 2, 214-36.
- Sullivan D.P. (2007). **Tinder, Spark, Oxygen, and Fuel: The Mysterious Rise of the Taliban.** *Journal of Peace Research*, 44, no. 1, 93-108.
- Turner M. (2015). **Peacebuilding as Counterinsurgency in the Occupied Palestinian Territory,** *Review of International Studies*, 41, no. 01, 73-98.
- ICISS (2001). **The Responsibility to Protect.** The International Development Research Centre (IDRC). Canada.
- US Department of State (2009). **U.S. Government Counterinsurgency Guide.** Bureau of Political-Military Affairs.
- Vennard M. (2015). **Afghanistan Bans Street Begging.** *BBC News*, http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/south_asia/7714735.stm (accessed 22/09/2016).
- Wahab S. and Youngerman B. (2006). **A Brief History of Afghanistan.** New York: Facts on File.
- Walsh D. (2014, Nov 8). **Powerful Afghan Police Chief Puts Fear in Taliban and Their Enemies.** *The New York Times* http://www.nytimes.com/2014/11/09/world/asia/powerful-afghan-police-chief-puts-fear-in-taliban-and-their-enemies-.html?_r=0 (accessed 12/11/2016).

FİLİPİNLER BARIŞ SÜRECİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ: 1976-2016

Görkem TANRIVERDİ*

Özet

Kırılgan bir süreç olarak barış inşası pek çok dinamiğin etkileşimine dayanmaktadır. Siyasi liderlerin iradesi, çatışan tarafların tutumları, uluslararası koşullar ve üçüncü tarafların rolleri gibi çeşitli etkenler çatışma yaşayan toplumlarda barış süreçlerini derinden etkilemektedir. Bu bağlamda, bu makale Filipinler barış sürecinin tarihsel gelişimine odaklanmakta ve 1976-2016 yılları arasında devlet başkanlarının barış sürecine etkisini incelemektedir. Yöntemsel olarak mevcut literatür taraması ile resmî açıklama ve dokümanların analizine dayanan bu makale, altı devlet başkanının izlediği müzakere ve/veya silahlı mücadele politikalarının barış sürecinin seyri üzerinde asli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Filipinler, Barış Süreci, Moro İslami Kurtuluş Cephesi, Müzakere, Çatışma.

Historical Development of the Philippines Peace Process: 1976-2016

Abstract

As a vulnerable process, peacebuilding depends on the interaction of numerous dynamics. Various factors such as the political will of political leaders, attitudes of conflicting parties, international circumstances and roles of third-parties profoundly influence peace processes in conflict-ridden societies. In this regard, this article focuses on the historical development of the Philippines peace process and examines the impact of presidents on the peace process between 1976 and 2016. Procedurally, based on the analysis of official declaration and documents as well as the search of the existing literature, this article shows that the policies of negotiation and/or armed struggle conducted by the six presidents had a primary impact on the course of the peace process in the Philippines.

Keywords: The Philippines, Peace Process, Moro Islamic Liberation Front, Negotiation, Conflict.

*Doktora Adayı, İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler; Doğu Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Araştırma Görevlisi, gtanriverdi@dogus.edu.tr.

GİRİŞ

İç savaşların ortaya çıktığı ülkelerde barışı inşa etmek tarafların karşılıklı adımları ve tavizleri ile gerçekleşmektedir. Bu süreçte taraflar bir yandan topluma yayılmış olan öfke ve şiddet belleği ile baş etmek ve süreci yönetmek zorunda kalırken, diğer yandan üçüncü taraflar, uluslararası dinamikler, bozguncu aktörler ve silahlı örgütlerin dönüşümü gibi farklı faktörlerin etkisi altındadırlar.

Filipinler’de 1972’de Filipinler hükümeti ile Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi (Ulusal Cephe olarak anılacak) arasında başlayan silahlı mücadelede, ilk barış anlaşması 1976’da imzalanmıştır. Bu tarihten itibaren inişli çıkışlı bir seyir izleyen barış süreci, 1997’de Hükümet ile *Moro İslami Kurtuluş Cephesi* (İslami Cephe olarak anılacak) ile başlatılan barış görüşmeleri ile sürdürülmektedir. 2008 yılından itibaren ateşkesin korunduğu Filipinler’i barış süreçleri arasında önemli bir örnek haline dönüştüren, sadece doğrudan şiddet formlarını ortadan kaldırmış olması değil, aynı zamanda barış anlaşmaları ve geçiş dönemi kurumları ile yapısal ve kültürel şiddet formlarını ortadan kaldırmaya ve pozitif barışı sağlamaya yönelik girişimleridir.

Bu makale, Filipinler’de Ulusal Cephe ile ilk barış anlaşmasının imzalandığı 1976 yılından mevcut Devlet Başkanı Rodrigo Duterte’nin göreve başladığı 2016 yılına kadarki 40 yıllık dönemde barış sürecinin tarihsel gelişimine odaklanmaktadır. Bu bağlamda, Mindanao barış süreci olarak da adlandırılan bu uzun soluklu dönemde görev yapan devlet başkanlarının barış süreci üzerindeki etkisi incelenmektedir. Bu çalışma devlet başkanlarının Filipinler’deki barış sürecinin seyri üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

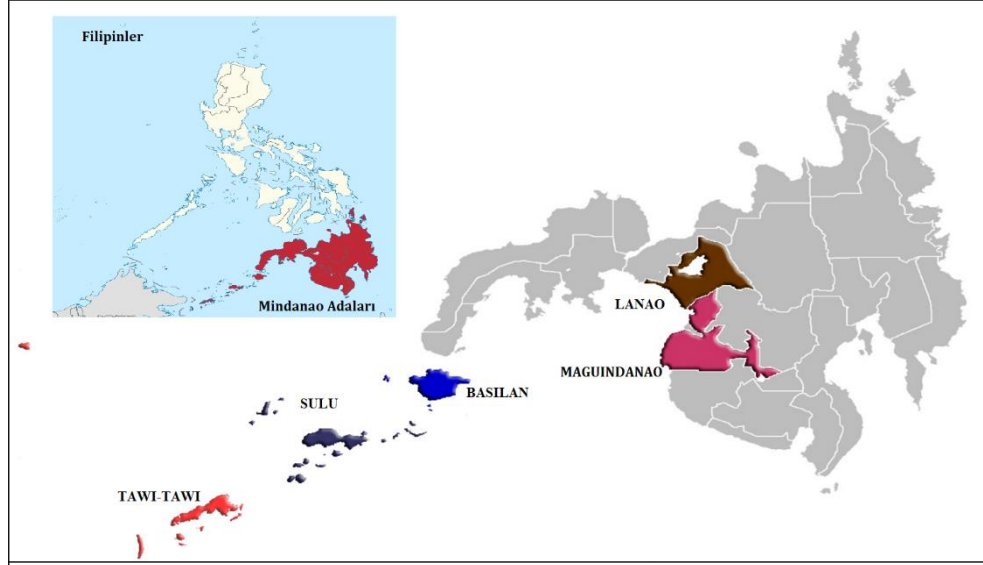
Makalede ilk olarak Filipinler’in coğrafi özellikleri ve nüfus yapısının genel özellikleri açıklanmakta; çatışmanın kökenlerini anlamaya yardımcı olacak tarihsel arka plan ve kronik sorunlar ele alınmaktadır. Ardından 1976 ila 2016 yılları arasında devlet başkanlarının görev yaptıkları dönemde Moro sorununa yönelik politikaları irdelenmekte ve bunların barış sürecine yansımaları değerlendirilmektedir.

1. MORO KİMLİĞİNİN OLUŞUMU VE ÇATIŞMANIN KÖKENLERİ

Güneydoğu Asya’da 7000 adadan oluşan Filipinler’de nüfusun çoğunluğunu Hıristiyanlar oluştururken, yerli halk olan Lumadlar ve %5’ini oluşturan Müslümanlar azınlık konumundadır. (Hernandez, s. 2014, s. 25)

Kuzeyden güneye doğru, Luzon, Visayas ve Mindanao takımadalarından oluşan ülkenin yer altı kaynakları, tarım ve doğal kaynaklar açısından en zengin bölümü Moro halkının yaşadığı güneydeki Mindanao adasıdır.

Harita 1. Müslüman Mindanao Otonom Bölgesi

Kaynak: <https://armm.gov.ph/discover-armm/map/>, Erişim Tarihi 1.02.2016.

Filipinler'deki çatışmaların kökenini oluşturan sorunların, İspanya ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) sömürge yönetimlerinden miras kaldığı görülmektedir. 13. yüzyılda Mindanao'ya gelen Müslüman tüccarlar dolayısıyla Müslüman olan ve 15. yüzyılda güneyde Sulu Sultanlığı çatısı altında toplanan bölge halkı, 16. yüzyılda Filipinler adalarına ulaşan İspanyol sömürmesine direnç göstermiş ve Sulu Sultanlığı yönetimi altında varlıklarını sürdürmeye devam etmişlerdir. (Majul, 1973, s. 71) İspanyol kolonisi döneminde Müslümanları tanımlamak için kullanılan "Moro" ifadesi birleştirici bir unsur olarak yeniden inşa edilmiş ve 1970'lerde başlayan direnişin sembolünü oluşturan bir kimliğe dönüşmüştür. 110 etnik grubun bulunduğu ve 170 farklı dilin konuşulduğu ülkede, bir yandan Moro, ayrımcılık, yerinden edilme, eşitsizlik gibi benzer sorunları olan herkesi birleştiren seküler bir kimlik yaratmaya çalışırken; diğer bir yandan da Müslüman kimliğe bir tutkal olarak başvurulmuştur. (Hernandez, 2014, s. 25)

19. yüzyıl sonunda İspanya-ABD arasında yaşanan koloni savaşları sonucunda Filipinler adaları ABD'nin eline geçmiş ile İspanya döneminde başlayan toprak politikaları ABD döneminde sistematik hale dönüşmüştür. Toprak reformlarının temel amacı, kuzeydeki Hıristiyan halkı zengin doğal kaynaklara sahip Mindanao adasına göç etmeye teşvik ederek bölgenin demografik yapısını değiştirmek ve bölgenin ekonomik kaynakları üzerindeki kontrolü kolaylaştırmaktır. Cumhuriyet döneminde de sürdürülen bu toprak politikaları Moro halkının topraklarından zorunlu göçe tabi tutulmaları ile sonuçlanmıştır.

Bu veriler ışığında, 1969'da örgütlenen silahlı mücadelenin temelini oluşturan kronik sorunları iki başlıkta toplamak mümkündür. (Agrasada, 2003) Birincisi, "ata toprağı" (*ancestral domain*) sorunudur. Ata toprağı, arazi ile yer altı ve yer üstü kaynakların bütünüdür. (The Indigenous Peoples' Right, 1997) Cumhuriyet döneminde artarak devam eden toprak reformları nedeniyle terk etmek zorunda kaldıkları, Moro halkının tarihsel, kültürel ve ekonomik bağlarının olduğu bu topraklara geri dönmek ve doğal kaynaklar üzerinde kullanım yetkisine sahip olmak mücadelenin temel dinamiklerinden biridir.

Moro mücadelesini tetikleyen ikinci kronik sorun ise, Moro halkının sağlık, eğitim ve iş gibi temel haklara erişimde karşılaştıkları eşitsizliklerin Mindanao'yu ülkenin en fakir bölgesi haline getirmesi ve Filipinler'in geri kalanıyla arasında eşitsizliğe yol açmasıdır. Agrasada (2003), ülkenin gıda ihtiyacının yüzde 40'ının Mindanao halkının yüzde 20'sinin üretimiyle sağlandığını söyleyerek bölgenin kaynaklar açısından ne kadar önem arz ettiğini ortaya koymaktadır. Buna karşın, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın 2013 verileri Filipinler'deki bölgeler arasında insani gelişme indeksi en düşük olan bölgenin hâlâ Mindanao olduğunu göstermektedir. (<http://www.undp.org/>)

2. MORO SİLAHLI MÜCADELESİNİN BAŞLAMASI

Filipinler cumhuriyeti 1946'da bağımsızlığını ilan ettikten sonra da yönetim kademesinde bulunan Hıristiyan yöneticiler tarafından Moro halkına yönelik ayrımcı politikaların sürdürülmesi, Müslüman halkın gözünde Hıristiyanların sömürge yönetiminin devamı olarak algılanmasına neden oldu ve Müslüman ile Hıristiyan topluluklar arasındaki ayrım derinleşti. (Kamlıan, 2003)

1968'de yaşanan Jabidah katliamı, Moro halkının örgütlenerek Filipinler yönetimine karşı silahlı mücadeleye başlamasını tetikleyen olaydır.

Filipinler'in Malezya'nın Sabah bölgesine yapmayı planladığı askerî operasyona katılmayı reddeden Müslüman askerlerin Filipinler hükümeti tarafından öldürülmesi, önce kısa ömürlü olan *Müslüman Bağımsızlık Hareketi'nin* kurulmasına; arkasından Ulusal Cephe'nin kurularak silahlı mücadeleyi başlatmasına neden oldu. Bağımsız bir devlet kurma hedefiyle 1969'da Ulusal Cephe'yi kuran Filipinler Üniversitesi'nde akademisyen olan Nur Misuari, kendini Moro kimliğine ait hisseden herkesi "Moro" kimliği çatısında toplanmaya çağırdı. Öncelikli hedeflerini, Mindanao'da yaşayanların yaşam standartlarını ve sosyo-ekonomik seviyeyi arttırmak ve bunun için gerekli reformları yapmak olarak belirledi. (DeRouen, 2007, s. 618)

3. BARIŞ SÜRECİNİN İŞLEYİŞİ

Başkanlık sistemi ile yönetilen Filipinler'de 1987 Anayasasına göre, görev süresi 6 yıl olan ve yürütme erkinin başını oluşturan başkan aynı zamanda devlet başkanıdır; yasama organı ise Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşmaktadır. (The Constitution of the Republic of the Philippines, 1987) Üniter devlet yapısına sahip olan Filipinler'de siyasi parti geleneği zayıf olmakla birlikte, devlet başkanı siyaseten güçlü bir pozisyondadır. Her yeni devlet başkanı döneminde yeni bir barış heyeti oluşturan ve yeni bir strateji belirleyen devlet başkanı sürecin gidişatını olumlu ya da olumsuz etkileme kapasitesine sahip ve barış sürecinde önemli rol oynayan bir aktördür. (Hernandez, 2014, s. 233) Bu makalede, altı devlet başkanı döneminde çatışmadan barışa geçiş sürecini ve barış sürecine etkilerini ele almaktadır.

a. Marcos Dönemi (1965-1986)

1965'te devlet başkanı seçilen Ferdinand Marcos'un, 1986'ya kadar sürececek olan uzun devlet başkanlığı süreci hem çatışmaların başladığı hem de Moro mücadelesi için önemli bir başarıyı temsil edecek olan barış anlaşmasının imzalandığı bir dönem olmuştur. Marcos, 1969'da hükümete karşı ayaklanan komünist Yeni Halk Ordusu (*New Peoples Army*) ile sürdürdüğü silahlı mücadeleyi gerekçe göstererek 1972'de sıkıyönetim ilan etti. Muhalefet liderlerini tutuklatan ve muhalif her türlü harekete karşı baskı ve yıldırma politikası güden Marcos, 1973'te yeni bir anayasa ilan ederek yetkilerini artırdı. Otoriterleşen yönetimin güneydeki askerî kontrolü arttırması Moro halkının yaşamını da olumsuz etkilemeye başladı. (Noble, 1976, s. 409)

Kronik sorunlar, Jabidah katliamı ve Marcos rejiminin Moro halkı üzerinde yarattığı baskı, Moro mücadelesinin örgütlenerek 1972'de Ulusal Cephe öncülüğünde silahlı mücadeleyi başlatmasını tetikledi. Çatışmalarda iki taraf da büyük kayıplar verirken, 200.000 kişi evlerini terk etmek zorunda kaldı. (Santos, 2005, s. 13) İslam Konferansı Örgütü'nün (İKÖ) Müslümanların azınlıkta olduğu ülkelerde Müslümanlara yönelik koruyucu politikaları, Moro sorununu İKÖ'nün ilgi alanına soktu. Hükümete yönelik ateşkes çağrılarında olumlu sonuç alamayan İKÖ, petrol ambargosu tehdidi ile Marcos hükümetini ateşkes yapma fikrine yaklaştırdı. Üç yıl süren çatışmaların yarattığı beşerî ve ekonomik kaybın yıpratıldığı taraflar, Müslüman devletlerin arabuluculuğu ile 1975'te ateşkes ilan etti. Libya'da gerçekleştirilen müzakerelerde, Ulusal Cephe bağımsız devlet talebini öne sürerken; Marcos hükümeti toprak bütünlüğünün Filipinler için vazgeçilmez olduğunu savunmaktaydı. (Noble, 1977, s. 137) 1976'da arabuluculuk girişimlerini başlatan Libya bir taraftan Ulusal Cephe'yi bağımsız devlet kurma fikrinden vazgeçirirken diğer yandan hükümeti barış anlaşmasına ikna ederek tarafları otonom Mindanao bölgesi oluşturma fikrinde uzlaştırdı. (Noble, 1977, s. 139)

23 Aralık 1976'da imzalanan *Trablus Anlaşması*'yla 13 vilayet ve 9 şehre otonomi verilmesi kararlaştırıldı. (The Tripoli Agreement, 1976) Ne var ki Başkan Marcos'un petrol ambargosundan kurtulmak için kabul ettiği barış anlaşması uygulama safhasında yeni sorunlarla karşılaştı. Anlaşma'da öngörülmediği halde Hükümet otonom bölge için plebisit şartını öne sürerken, Ulusal Cephe kendi kontrollerinde olacak otonom bölgenin kararname ile oluşturulmasını savunuyor ve çoğunluğu Hıristiyanlardan oluşan ülkede yapılacak olan halk oylamasının müzakere sürecinde alınan kararları riske atacağını düşünüyordu. (Machado, 1978, s. 208)

Ulusal Cephe'nin boykot ettiği, 17 Nisan 1977'de yapılan plebisitte Anlaşma'da öngörülen 13 vilayetten 10'u otonom bölgeye katılmayı kabul etti. Basilan, Sulu, Tawi- Tawi, Zamboanga del Norte, Zamboanga del Sur vilayetlerinde 9. Bölge; Lanao del Norte, Lanao del Sur, Maguindanao, North Cotabato, Sultan Kudarat vilayetlerinden 12 bölge oluşturuldu. Ulusal Cephe, *Trablus Anlaşması*'nın ihlal edilerek Marcos'un tek taraflı kararıyla oluşturulan otonom bölgeyi tanımadığını açıkladı. (Abubakar, 2004, s. 452) Uygulama aşamasındaki aksaklıklara rağmen *Trablus Anlaşması*, ilerleyen zamanlardaki barış anlaşmaları ile kıyaslandığında en geniş coğrafi otonom alanı tanımlayan belgedir ve Ulusal Cephe açısından önemli bir siyasi başarıdır.

Plebisitten sonra müzakereler yeniden başlatılamayınca taraflar çatışma ortamına geri döndüler. Genişleyen çatışma alanının yıpratıldığı iki taraf da görüşmeleri başlatmak istemelerine rağmen, üçüncü tarafların sürece katılımları konusunda anlaşmazlık yaşıyorlardı. Görüşmeleri Filipinler’de sürdürmek isteyen Hükümet üçüncü tarafların süreçte yer almasına karşı çıkarken; Ulusal Cephe görüşmeleri İKÖ’nün gözetiminde sürdürmek istiyordu. (Machado, 1979, s. 138) Marcos’un, Moro sorununu “iç mesele” olarak tanımlaması ve İKÖ’nün sürecin içinde aktif rol oynamasından duyduğu rahatsızlık, üçüncü tarafların katılımına karşı çıkmasına neden oluyordu. Ulusal Cephe ise İKÖ’yü uluslararası camiada sesini duyurabileceği bir alan olarak görüyordu. İKÖ tarafından Moro ülkesi anlamına gelen *Bangsamoro*’nun resmî temsilcisi olarak kabul edilen ve gözlemci statüsü ile İslam Zirvesi’ne ve Dışişleri Bakanları Konseyi’ne katılan Ulusal Cephe, bir yandan Hükümet üzerinde uluslararası baskı yaratırken diğer yandan da Moro sorununa görünürlük kazandırıyor. (Özderem, 2012, s. 401)

Ulusal Cephe ise 1970’lerin sonunda yaşadığı parçalanma, Filipinler barış sürecinde etkili olacak yeni bir örgütün doğmasına neden oldu. Hashim Salamat liderliğinde 1977’de kurulan İslami Cephe dinî referansa dayalı bağımsız bir devlet kurmayı amaçlıyordu. Bu bağlamda, Ulusal Cephe’nin seküler bakış açısından ayrılan İslami Cephe, Ulusal Cephe’nin 1976’da imzaladığı Trablus Anlaşması’yla mevzi kaybeden bağımsızlık amacını tekrar gündeme getirerek 1985’te silahlı mücadeleye başladı. (McKenna, 1998, s. 208) Bu sırada Ulusal Cephe içindeki anlaşmazlıklar arttı ve Nur Misuari’nin grubu fraksiyonlara bölündü. (Villegas, 1986, s. 132)

Barış sürecinin bu ilk döneminde, uluslararası baskının başkanın kararını etkileyen önemli bir unsur olarak öne çıktığı görülmektedir. 1976 Trablus Anlaşması’ndan sonra, Hükümet barışı sağlamaya yönelik bir politika geliştirmemiş ve barış sürecinde ilerleme sağlanamamıştır. Aksine, 1978’deki müzakerelerde Misuari yerine İslami Cephe lideri Salamat Hashim ile görüşen Hükümet Moro içindeki ayrışmayı körüklemiş ve Ulusal Cephe’ye yönelik operasyonları artırarak Marcos hükümetine yönelik güvensizliğe neden olmuştur. (<https://peace.gov.ph/>) Marcos’un bu tutumu ateşkes sürecini yıpranan askerî gücünü yeniden toplamak için kullandığı ve barış anlaşmasını uluslararası baskıdan kurtulmak için kabul ettiği şeklinde yorumlanabilir.

1972’de ilan edilen sıkıyönetimin antidemokratik uygulamaları ve insan hakları ihlalleri, Marcos yönetimini insan hakları örgütlerinin eleştirilerine maruz bırakıyordu. (Noble, 1977, s. 136) Bu eleştirileri azaltmak amacıyla

reform vaatlerinde bulunan Marcos, 1978'de yerel seçimlerin yapılacağını ve sıkıyönetimin kaldırılacağını açıkladı. (Neher, 1981, s. 261)

Bir milyon kişinin çatışmalar nedeniyle yerinden edildiği Marcos döneminde, (Profile of Internal Displacement: Philippines, 2001) 1983'te muhalefet lideri Benigno Aquino'nun öldürülmesi, ekonomik bunalım ve Marcos'un teknokratlardan ve askerden aldığı desteği kaybetmesi, 1986 seçimlerinde Corazon Aquino'nun en yüksek oyu almasına rağmen Marcos'un parlamentoya kendini yeniden başkan ilan ettirmesi ve darbe teşebbüsleri ülkede 21 yıldır sürdürülmekte olan baskı yönetiminden kurtulmak isteyen halkı EDSA Halkın Gücü (*Peoples Power*) adı verilen halk hareketine yönlendirdi. Sokak isyanları Marcos'un başkanlığı bırakarak ülkeyi terk etmesine neden oldu. (Abinales, Amoroso, 2005, s. 223-225)

b. Aquino Dönemi (1986-1992)

"Müslümanlara verilen bölgesel özerklik, daha karmaşık siyasi dinamiklerle yeni bir dönem başlatacak. Bu yeni siyasi ortamda manevra yapmayı öğrenmek büyük sabır, cesaret ve inanç gerektirir. Fakat bu girişimin başarısı, hepimizin Mindanao'daki ve Filipinler'in geri kalanındaki halk için arzu ettiği barış ve ilerlemeye katkı sağlayacaktır." (Speech of President Corazon Aquino, 1989)

1983'te suikasta uğrayan Aquino'nun eşi Corazon Aquino, 1986 seçimlerinde sol kesim, orta sınıf ve Katolik kilisesinin desteğini alarak en fazla oyu aldı. Filipinler'in ilk kadın devlet başkanı olarak EDSA halk hareketi sonrasında göreve gelen "Cory" lakaplı Aquino ile ülkede uzlaşmacı bir siyasi atmosfer doğmaya başladı. (Villegas, 1987, s. 205) Ulusal Cephe lideri Misuari'nin Marcos rejiminde ölmüş olan barış teşebbüsünü 'diriltin' kimse olarak tanımladığı Aquino, müzakereleri başlatma kararını alarak barış sürecini yeniden başlattı. (Unson, 2009) Marcos döneminde Suudi Arabistan'a kaçmak zorunda kalan Ulusal Cephe lideri Nur Misuari ve eşinin müzakerelere katılabilmesi için Filipinler'e dönmelerini sağlayan Aquino, Jolo'da Misuari ile bir toplantı düzenlemeye karar verdi. (Abubakar, 2004, s. 453) 5 Eylül 1986'da devlet protokolünü çiğneyerek Misuari ile görüşmek üzere Jolo'ya giden Aquino, kasım ayında 60 günlük ateşkes ilan etti. (Villegas, 1987, s. 197)

1987 yılında, Cidde'de gerçekleştirilen barış görüşmelerinde, Hükümet Trablus Anlaşması'nda bahsedilen 13 vilayetli bir otonom yapı üzerinde dururken, Ulusal Cephe'nin 23 vilayetli ve kendi ordusuna sahip bir otonom yapıda ısrarını sürdürüyordu. Müzakere sürecinde yer almak isteyen ancak görüşmelere katılamayan diğer Moro grupları ise, Ulusal Cephe ile Hükümet arasında yapılacak bir anlaşmayı kabul etmeyeceklerini açıklamışlardı. (Hernandez, 1988, s. 236)

Otonom bölge tasarısını da içeren Anayasa taslağı 8 Haziran 1989'da kabul edildi; "Müslüman Mindanao Özerk Bölgesi" (*The Autonomous Region in Muslim Mindanao- ARMM* olarak anılacak) için 19 Kasım 1989'da plebisit yapıldı. (Chalk, 1997, s. 85) Plebisitte sadece dört vilayet (Lanao del Sur, Maguindanao, Sulu ve Tawi-Tawi) özerk bölgeye katılma kararı alırken, Anayasanın kabul edilmesiyle ARMM ilan edildi. Ancak Ulusal Cephe, hazırlık aşamasına katıldığı taslak ile kabul edilen hali arasında büyük farklılıklar içerdiği gerekçesiyle, 4 Temmuz 1990'da yapılan seçimlere katılmadı ve yeni Anayasayı reddettiğini açıkladı. (Timberman, 1991, s. 158)

Aquino'nun müzakereleri başlatmak için attığı adımlar, Misuari'nin Filipinler'e dönmesini sağlaması ve özerk bölgeye hukuki bir nitelik kazandıran ARMM'in oluşturulması Moro mücadelesini siyasal ve hukuki zeminde güçlendirmiştir. Ne var ki, ARMM'in 1976 Trablus Anlaşması'ndaki 13 vilayetli özerk bölgenin gerisinde bir coğrafi alanı kapsamaması ve plebisit sonucunda sadece dört vilayetin ARMM'a katılması ne Ulusal Cephe'nin ne de İslami Cephe'nin taleplerini karşılamıştır.

Buna rağmen, Aquino döneminin, Marcos'un uzun süren baskı yönetiminden sonra barış umudunun yeşerdiği bir dönem olduğu görülmektedir. Aquino'nun ateşkesin sağlanması, müzakereleri başlatması, anayasa hazırlıkları için oluşturulan Bölgesel Danışma Komisyonu'nda 44 üyenin 16'sını Müslümanlardan oluşturması barış sürecine etkisinin en somut hissedildiği örnek olarak ortaya çıkmaktadır. Nobel Barış Ödülü'ne aday gösterilen Aquino, 6 yıllık başkanlığı süresinde barışın inşa edilmesine yönelik politikaları, gelecekte sürdürülecek olan barış müzakerelerinin ivme kazanmasına katkı sağlamıştır. (BBC News, 2009)

c. Ramos Dönemi (1992-1998)

"Barışı bozmayın: Hepimiz galibiz." (Speech of President Ramos, 1996)

1992'deki genel seçimlerin sonucunda, devlet başkanlığı görevine oyların yüzde 23.4'ünü alarak geçen Genelkurmay Eski Başkanı Fidel Ramos, (Brillantes, 1993, s. 226) Filipinler'de siyasi ve ekonomik istikrarı sağlamaya odaklandı. Ramos, Aquino'nun başlattığı barışçıl politikayı sürdürerek sürece katkı sağlayan başkanlardan biri oldu. Abubakar, Başkan Ramos'un sosyal ve siyasal alanda attığı reform adımlarının Filipinler'i barışa yaklaştıran ilerlemenin kaydedilmesini sağladığını ifade etmektedir. (2004, s. 455)

Ramos, silahlı mücadele sürdürülen gruplarla uzlaşa sağlamak amacıyla oluşturulan Ulusal Birlik Komisyonu'nun "Barışa Giden Altı Adım" taslağında şu maddeler yer almaktadır: (*The Six Paths to Peace*) (1) Silahlı mücadelenin nedenlerine yönelik sosyal, ekonomik ve siyasal reformlar geliştirmek; (2) barışı güçlendirmek ve fikir birliği sağlamak; (3) farklı silahlı isyancı gruplarla müzakere ederek barışı sağlamak; (4) toplumun çoğunluğunu oluşturan kesim ile isyancı grupların onurlu bir şekilde entegrasyonu ve uzlaştırılması için programlar yapmak; (5) süregelen silahlı mücadelelerden kaynaklanan kaygıların üzerine gitmek, (6) pozitif barış iklimini sağlamak.

Ramos, toplumsal ayrılık ve çatışmanın sürdüğü bir ortamda barış, refah ve kalkınmanın sağlanamayacağını düşünerek toplumsal birlik ve uzlaşma çağrısında bulundu. 1991'de kabul edilen Yerel İdare Yasası ile âdem-i merkeziyetçi bir anlayışı hayata geçirmeye başlayan Hükümet, 1994'te komünist liderler, isyancı askerler ve muhalif politikacıların içinde bulunduğu tutukluları kapsayan bir af ilan etti ve topluma entegrasyon programları oluşturdu. (Brillantes, 1993, s. 226)

22 Eylül 1992'de Ulusal Cephe ile Filipinler hükümeti arasında başlayan ve Libya ve Endonezya'da dört yıl süren dört tur görüşme sonunda 2 Eylül 1996'da Filipinler'de *Nihai Barış Antlaşması* imzalandı. Başkan Ramos, kalıcı bir barışa inancını şu sözler ile ifade etmiştir: "O an geldi- barışın getireceği büyüme Filipinlilerin tekrar asla birbirlerine silah doğrultacak kadar çaresiz kalmamalarının güvencesi olacaktır." (Speech of President Ramos, 1996)

Anlaşma iki bölümden oluşuyordu: İlk kısımda, 1976 Trablus Anlaşması'nın uygulamaya geçirilmesi için öngörülen üç yıllık bir geçiş döneminden bahsediliyordu. Bu süreçte Filipinler ordusunun Ulusal Cephe güçlerini bünyesine katması sağlanacaktı. *Güney Filipinler Barış ve Kalkınma Konseyi* (*Southern Philippine Council for Peace and Development- SPCPD olarak anılacak*), *Danışma Kurulu ve Barış ve Kalkınma Özel Bölgesi* (*Special Zone of Peace and Development*) oluşturuldu. İkinci kısımda ise, anayasada yapılacak düzenlemelerden bahsediliyordu. Bu düzenlemelere göre, sınırları genişletilmesi planlanan yeni otonom bölge için plebisit yapılmasına karar verildi. (The Final Peace Agreement, 1996) Otonom bölgeye katılacak alanların daha fazla olması beklenmesine rağmen, 14 Ağustos 2001'de yapılan plebisitte sadece Basilan ve Marawi katılma kararı aldı. (Hernandez, 1997, s. 205)

SPCPD ve Danışma Kurulu'nun üyeleri Ulusal Cephe'nin ve Güney Filipinler'in önde gelen isimlerinin tavsiyeleri doğrultusunda Filipinler Devlet Başkanı tarafından atanacaktı. Ulusal Cephe lideri Nur Misuari ise her iki yapıya da başkanlık edecekti. (Mercado, 2003, s. 8) SPCPD tarafından, Barış ve Kalkınma Özel Bölgesi'nde uygulanmak üzere 12 program kararlaştırıldı. Buna göre sosyal hizmetler, konut ve temiz su projeleri, ulaşım imkânlarının geliştirilmesi, telekomünikasyon çalışmaları, turizm faaliyetleri, doğal kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi, tarım ve sulama projeleri geliştirilmesi, kadınların ve dezavantajlı grupların katılımını artıracak programlar düzenlenmesi kararlaştırıldı. (Executive Order No 371, 1996)

Ramos döneminde barış görüşmelerinde büyük ilerlemelerin kaydedildiği görülmektedir. "Barışa giden altı adım"ın tasarlanması toplumun tüm kesimlerini kapsayan bir barış inşasının ilk adımı olmuştur. Uzun süren müzakerelerin 1996 Nihai Anlaşma ile sonuçlandırılması tarafların barışın kurumsallaşmasını istediklerine yönelik iradelerini gösteren siyasi bir eşittir. SPCPD, Danışma Kurulu ile Barış ve Kalkınma Özel Bölgesi'nin oluşturulması bu kurumsallaşma aşamalarının birer örneğidir. Ramos'un Aquino dönemindeki barış girişimlerini genişleterek sürdürmesi eğitim, mahkeme, silahlı güçlerin entegrasyonu, finansal sistem gibi daha önce belirlenmemiş maddelerin yer aldığı bir Anlaşma'nın oluşturulmasına imkân tanımıştır. Her ne kadar, 1996 Anlaşmasının uygulama safhasında aksaklıklarla karşılaşılsa da bu aksaklıkların bir kısmı ARMM yönetiminin kendisinden; bir kısmı da anlaşmanın teknik eksikliklerinin yarattığı belirsizlikten kaynaklanmaktadır.

Ramos hükümetinin 1997'de İslami Cephe ile ateşkes ilan etmesi sonraki dönemlerde barışın kurumsallaşmasını sağlayacak ilk adımı oluşturdu. İslami Cephe'nin müzakere sürecini taleplerini ifade edebileceği bir zemin olarak görmeye başlaması, hükümet ile barış sürecini başlatma kararı almasındaki en önemli gerekçeyi oluşturmaktaydı. (Taya, 2007, s. 78) Hükümet açısından bakıldığında ise, Ulusal Cephe ile müzakereler sürerken İslami Cephe ile silahlı mücadelenin sürdürülüyor olması barış sürecinin önünde bir engel olarak durmaktaydı.

d. Estrada Dönemi (1998-2001)

"İsyancılara karşı barışı kazanmak için topyekûn savaş ilan etmeliyiz." (ABS-CBN, 2009)

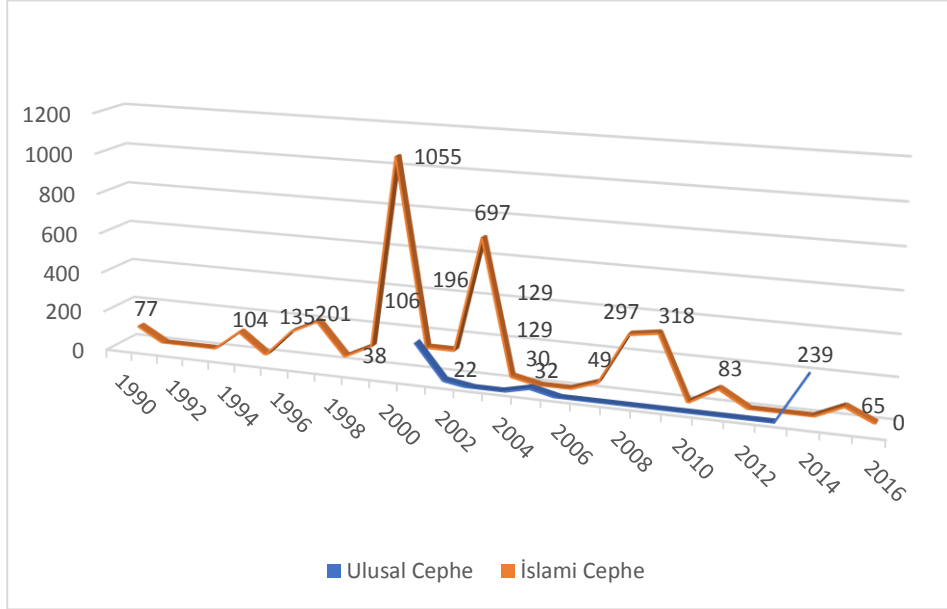
O zamana kadar Filipinler'de yapılan en özgür, adil ve en az şiddet olayının yaşandığı seçim olarak tanımlanan, (Montinola,1999, s. 65-67) , 1998 seçimlerinde, eski bir aktör olan ve "Erap" lakabıyla anılan Joseph Estrada, "fakirler için Erap" sloganıyla katıldığı seçimde 11 aday arasından oyların yüzde 40'ını alarak başkan seçildi. Üç yıl süren başkanlığı döneminde 90'lara hâkim olan barış ve uzlaşma havası dağılmaya başladı.

Barış sürecini sürdürmek konusunda isteksiz davranan Estrada'nın "İslami Cephe ile barış yapılacağı, eğer yapılamıyorsa silahlı kuvvet kullanımının başlayacağı" ifadeleri yeni sağlanan ateşkes ortamında güven ilişkisinin kurulmasını engelliyordu. (Bolongaita, 2000, s. 76) Estrada'nın "[İslami Cephe'ye] Filipinler'de tek bir devlet ve bu devlete ait tek bir ordu olduğunu hatırlaması için Haziran'a kadar zaman veriyorum." tehdidi de barışın geleceğinin kendisine bağlı olduğunu işaret ediyordu. (Philstar, 2000) Nisan 2000'de Filipinler silahlı kuvvetlerinin (FSK olarak anılacak) İslami Cephe'nin Abubakar kampına düzenlediği operasyonlar, iki yıldır ilerleme kaydedilemeyen barış sürecini durdurdu ve bunun üzerine İslami Cephe cihat ilan etti. (Labrador, 2001, s. 225)

İslami Cephe ile Filipinler ordusu arasından yaşanan çatışmalar 1 milyon insanın yerlerinden edilmesine neden oldu. (Dizon, 2011) Bu sırada ARMM yönetimine yönelik eleştirilerin artması, Ulusal Cephe lideri Misuari'nin, SPCPD başkanlığı görevini Ulusal Cephe içerisinden bir Misuari muhalifine verilmesine neden olmuş, bunun üzerine Misuari Hükûmete karşı savaş ilan ederek kaçtığı Malezya'nın Sabah bölgesinde tutuklanmıştı. (Labrador, 2002, s. 147)

Marcos döneminde başlayan ancak sürdürülemeyen barış süreci, Aquino ve Ramos dönemlerinde ilerleme kaydetmiş ve barış anlaşmaları ve otonom bölge oluşumu gibi somut gelişmeler kaydetmiştir. Sadece üç yıl görevde kalan Estrada yönetimi, devlet başkanı konumundaki liderin silahlı mücadele ile çözüm arayışının sürecin seyrinde doğrudan etkili olduğunu göstermektedir. Estrada dönemi, Ramos zamanında oluşturulmuş olan barış ortamını ilan ettiği topyekûn savaş ile dağıtmış, İslami Cephe'nin müzakere masasından uzaklaşmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, Estrada döneminin kısa sürede barış sürecine zarar vererek gerilemesine neden olduğu; Ulusal Cephe ile önemli bir aşamaya gelmiş olan barış sürecini aksattığı ve İslami Cephe ile ise çatışma ortamına dönüldüğü görülmektedir.

Tablo 1. FSK- Ulusal Cephe ve FSK- İslami Cephe Çatışmalarında Hayatını Kaybedenlerin Sayısı

Kaynak: Uppsala Conflict Data Program, <http://ucdp.uu.se/>, Erişim Tarihi 4.9.2017

Estrada dönemindeki yolsuzluk iddiaları, ekonominin kötü gidişatı ve İslami Cephe ile savaş harcamalarının günlük 500 bin ila 2 buçuk milyon doları bulması ve son olarak Hükümet'in yasa dışı kumarhaneler ve uyuşturucu kaçakçıları ile işbirliği yaptığı iddiaları EDSA 2 adı verilen ikinci bir halk hareketine neden oldu ve Estrada altı yıllık görev süresini doldurmadan görevi bırakmak zorunda kaldı. (Abinales, Amoroso, 2005, s. 275)

e. Arroyo Dönemi (2001-2010)

"Barışı inşa etmenin topyekûn savaşı desteklemekten daha az masraflı olacağını söyleyebilirim" (BBC News, 2001) "Tüm silahlı gruplarla anlaşmamız silahsızlanma, terhis ve rehabilitasyon ile ilgili olacak" (ABS-CBN News, 2008)

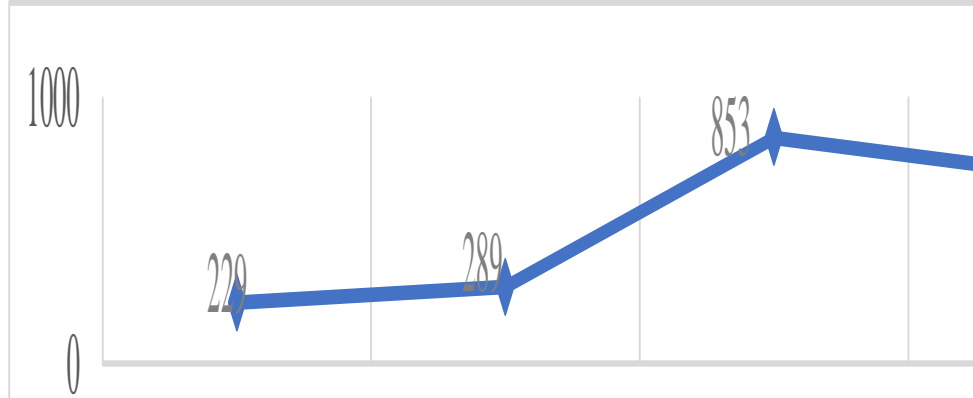
Estrada'nın bıraktığı başkanlık koltuğuna başkan yardımcısı Gloria Macapagal-Arroyo geçerek ülkenin ikinci kadın başkanı oldu. Ekonomi profesörü olan Arroyo, Estrada'nın yarım bıraktığı görev süresini

tamamladıktan sonra, 2004 seçimlerinde yeniden başkan seçildi ve toplamda dokuz yıl başkanlık yaptı. Moro sorununu çözmek için hem müzakere hem de silahlı mücadele politikalarına başvuru Arroyo döneminde barış süreci inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir. 2001-2003 arasında müzakerelerin sürdürüldüğü dönem, 2003'te yaşanan çatışmalarla kesilmiştir. 11 Eylül 2001 saldırıları sonrası ABD'nin küresel düzeyde başlattığı "teröre karşı savaş" politikasının barış sürecinin seyri üzerinde belirleyici olduğu görülmektedir. Kurulduğu dönemden itibaren ABD ile sıkı bağlara sahip olan Filipinler, 1990'larda askerî yardım, mühimmat ve eğitim işbirliği ile ilişkilerini sıkılaştırmış ve 11 Eylül sonrasında ise Filipinler ABD'nin terörle mücadele politikasına destek vereceğini açıklamıştır. (MacDonald, 2013, s. 23)

Bu koşulların tetiklediği 2003 çatışmaları nedeniyle kesilen müzakereler 2004'te tekrar başlamış ve 2008'de çatışma ortamına dönülmesi ile bir kez daha kesilmiştir. Arroyo'nun dokuz yıl süren başkanlık döneminin en belirgin özelliği ise, ateşkesin tek taraflı olarak ihlal edilebileceğini gören İslami Cephe'nin üçüncü tarafların sürece katılması şartını öne sürmesi ile görüşmelere Malezya'nın arabuluculuğunda devam edilmesidir. Bu tarihten itibaren ise barış sürecinde hem resmî hem de gayriresmî aktörlerin katılımının arttığı görülmektedir. (Franco, 2013)

2001'de topyekûn barış ilan ederek Moro sorununda kalıcı ve barışçıl bir çözüm arayışı başlatan Arroyo yönetiminin barış sürecini başlatma çağrısına, İslami Cephe dört koşul öne sürerek karşılık verdi. Buna göre, Hükümet, İslami Cephe ile imzalamış olduğu önceki anlaşmalara sadık kalacak; FSK işgal ettiği İslami Cephe kamplarından çıkacak; görüşmelerde İKÖ ve İKÖ'ye üye devletler arabuluculuk yapacak ve müzakereler tarafsız yabancı bir bölgede yapılacaktır. (Quilala, 2007, s. 91) İslami Cephe'nin şartlarını kabul ederek görüşmeleri başlatan Arroyo yönetimi Mindanao sorununu çözmek ve barışı sağlamak için beş önemli gündem belirledi: politik çıkarları beslemek için güç kullanımından vazgeçerek barışı geliştirmek, siyasal istikrara dayalı kalkınma, iyi yönetim, ulusal hakimiyetin tanınma sürecini tamamlama ve anayasaya ve yasalara dayalı bölgesel entegrasyon ve çok kültürlü toplum yapısına saygı göstermek. (Agrasada, 2003).

Tablo 2. FSK- Ulusal Cephe ve İslami Cephe Çatışmalarında Hayatını Kaybeden Sayısının Devlet Başkanları Dönemlerindeki Dağılımı (1986-2010)

Kaynak: Philippine Human Development Report, Second Edition, 2005.

Malezya'nın arabuluculuğunda 24 Mart 2001'de Kuala Lumpur'da başlayan görüşmelerde taraflar güven inşa etmeye odaklandılar ve (Quilala, 2007, s. 91) 22 Haziran 2001'de "*Barış İçin Trablus Anlaşması*"nı (*The Tripoli Agreement on Peace*) imzaladılar. Ne var ki, 11 Eylül sonrası ABD'nin hedefinde olan El- Kaide ile İslami Cephe arasında kurulan bağlantılar, İslami Cephe kamplarında El-Kaide militanlarının eğitildiği iddiaları barış müzakerelerinin yavaşlamasına ve Mart 2002'de askıya alınmasına neden oldu. Bir sene daha gizli sürdürülen görüşmeler, Arroyo'nun 2003 Şubat ayında İslami Cephe için önemli yaşam alanlarından biri olan Buliok komplekse saldırması ile sonuçlandı. (Agrasada, 2003) Hükümet'in askerî güç kullanımına İslami Cephe'nin bombalı eylemlerle karşılık vermesi 2003 yılının ilk altı ayında şiddetli çatışmaların yaşanmasına ve yüz binlerce kişinin göç etmesine neden oldu.

İKÖ ve Malezya'nın yaptığı arabuluculuk sayesinde taraflar 19 Temmuz 2003'te ateşkes ilan ettiler. (Montesana, 2004, s. 98) Ateşkes koşullarını güvence altına almak ve gözlemlenmek amacıyla 2004 yılında Malezya'nın öncülüğünde Libya, Bruney'in katılımı ile Uluslararası İzleme Heyeti oluşturuldu. Bu dönemde, barışı ülke çapında hayata geçirmek amacıyla, 2004-2010 *Orta Vadeli Filipinler Kalkınma Planı* hazırlayan Arroyo hükümeti, özellikle ARMM'da olmak üzere kalkınma ve barışın hayata geçirilmesine odaklandı. Bunun için iki amaç belirlendi: ilki uzlaşma ve barışı korumak, ikincisi barışı inşa etmek ve çatışmaları engellemekti. (Brillantes, 2005, s. 19)

2004'te tekrar başlayan ve 2008'e kadar sürdürülen müzakerelerin temel konusunu ata toprağı tartışmaları oluşturdu. (Coronel, 2007, s. 180) Ata toprağı sınırlarını belirlemede yaşanan zorluklar nedeniyle dur-kalk devam ettirilen görüşmelerde, 2007'de Moro anayurdunun sınırları haricindeki konularda anlaşma aşamasına gelindi. (Hicken, 2008, s. 78) 2008'de tekrar tıkanan görüşmelerde taraflar birbirlerini çözümsüzlükle suçlarken, Malezya'nın uzlaştırma girişimleri ve karşılıklı verilen tavizlerle anlaşma sağlandı. (Hicken, 2009, s. 194) Ancak bu süreçte karşılaşılan tek engel tarafların sınırlar konusunda yaşadıkları anlaşmazlıklar değildi. Oluşturulması planlanan otonom bölgedeki Hıristiyanlar ve Lumadlar, kendilerine danışılmadan düzenlenen Anlaşma metninin iptal edilmesi için Yüksek Mahkeme'ye başvurdular. (MacDonald, 2013, s. 31)

Zorlu müzakere süreçleri sonunda, eleştirilere rağmen 5 Ağustos 2008'de *Ata Toprağı Üzerine Anlaşma Memorandumu (A Memorandum of Agreement on Ancestral Domain- MoA-AD olarak anılacak)* imzalandı. Böylece aynı zamanda *Bangsamoro Hukuki Oluşumu da (The Bangsamoro Juridical Entity)* oluşturulmuş oldu. (Franco, 2013, s. 214) Bangsamoro Anayurduna tanınan özerk alanda polis ve iç güvenlik güçleri, eğitim, banka ve finans sistemi ve siyasal kurumların kurulması gibi konular ve bölgenin doğal kaynaklarının kullanımı konusunda tam yetki veren bu anlaşma Yüksek Mahkeme'nin anlaşma metnini anayasaya aykırı bulması nedeniyle yürürlüğe girmede. (International Crisis Group, 2008)

Mahkeme'nin iptal kararı İslami Cephe'nin radikal birimlerinin çatışmaları başlatmasına ve FSK'nin de sert bir şekilde karşılık vermesine neden oldu. Hükümet, İslami Cephe ile müzakere sürecini sürdürmeyi reddetti ve sivil halka saldırdıkları gerekçesiyle İslami Cephe komutanlarına yönelik büyük bir yakalama kampanyası başlatıldı. (Hicken, 2009, s. 194) Arroyo hükümetinin müzakereleri sürdürmek için silah bırakma, terhis ve rehabilitasyon (DDR) şartını öne sürmesi, DDR'nin barışın ön koşulu olamayacağını savunan İslami Cephe tarafından tepkiyle karşılandı. (Santos, 2010, s. 157) 2008'de kesilen barış görüşmeleri bir buçuk sene donma noktasına gelirken, çatışmalar nedeniyle, çok sayıda sivil hayatını kaybetti ve Mindanao'nun güneyinden yarım milyondan fazla insan göç etmek zorunda kaldı. Malezya'nın arabuluculuk girişimleri ve Arroyo'nun müzakereleri başlatmak için yaptığı çağrı ile 2009 Temmuz ayında temas kurmaya başlayan taraflar aralık ayında görüşmeleri başlatma kararı aldılar. (Abinales, 2010, s. 222) Bu sürece yardımcı olması amacıyla dört devlet ve dört uluslararası sivil toplum kuruluşunun katılımı ile 2009'da Uluslararası Temas Grubu oluşturuldu.

Arroyo döneminin ilk yıllarındaki topyekûn barış politikası, Estrada döneminde ortadan kalkan güven ortamının inşasına katkıda bulunmuştur. 2001 sonrası terörle mücadele anlayışının uluslararası alana hızla yayılması Filipinler politikasını da etkilemiş; 2003'te çatışma ortamına geri dönülmüştür. Silahlı mücadele ile çözüm arayışının sürdürülemez olduğunun fark edilmesi üzerine 2004'te müzakere sürecini tekrar başlatan Arroyo, 2008'de MoA-AD'yi imzalayarak barışı kurumsallaştırma amacıyla bir adım daha atmış ancak 2008 çatışmalarıyla müzakere süreci bir kez daha kesilmiştir.

Yüksek Mahkeme tarafından anayasaya aykırı bulunması nedeniyle hayata geçirilememiş olsa da İslami Cephe'nin en büyük siyasi başarılarından biri sayılabilecek MoA-AD Moro mücadelesinin temeli olan ata toprağı konusunda hazırlanan ilk hukuki belgedir. Toprak, kültür ve ekonomik kaynaklar açısından kimlikleri ile sıkı sıkıya bağlı bu topraklar üzerinde bir anlaşmaya varılması Moro mücadelesindeki dönüm noktalarından birini oluşturur. Arroyo dönemi, barış süreçlerinin inişli çıkışlı yapısını gösteren tipik örneklerden biridir. 2003 ve 2008 çatışmaları sonrasında taraflar müzakereleri başlatma iradesi ortaya koymalarına rağmen her iki çatışma döneminin de Moro halkını kitlesel göçlere sürüklediği ve tablo 1 ve 2'de görüldüğü gibi çok sayıda çatışma ve can kaybına neden olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

f. Noynoy Aquino Dönemi (2010-2016)

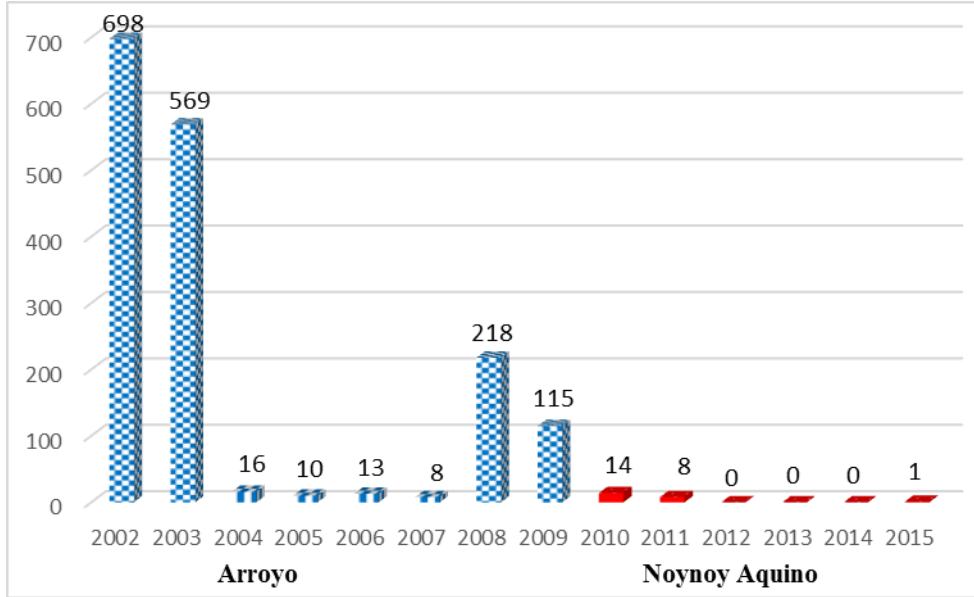
"Bangsamoro Müslümanlarını çok iyi anlıyorum. Ben bu acıları en derinden yaşadım. Baskıcı yönetim nedeniyle babamı kaybettim. Adalete diktatörlük nedeniyle hasret kaldım. Bu anlaşma sadece tarihî bir dönüm noktası değildir. Aynı zamanda, Filipinler ile Bangsamoro Müslümanlarının kimliğini kucaklayan bir neslin yetişmesine de olanak sağlayacaktır." (Radikal, 2012)

1983'te suikasta uğrayan Beningo Aquino ile 11. Devlet Başkanı Corazon Aquino'nun oğlu olan "Noynoy" lakaplı Beningo Aquino III, 2010 seçimlerinde en fazla oyu olarak devlet başkanı seçildi. Noynoy Aquino'nun müzakereleri başlatarak Moro sorununa kalıcı, sürdürülebilir ve barışçıl çözüm arayışı barış sürecini olumlu etkilemiş ve 2008'de sağlanan ateşkes başkanlığı süresinde korunmuştur. Arroyo ve Noynoy Aquino dönemlerinde İslami Cephe ile yaşanan çatışmaları sayısını gösteren tablo 3, Noynoy Aquino döneminde çatışma sayısındaki çarpıcı düşüşü göstermekte ve bu dönem sürdürülen barış politikasının sürece yansımalarını ortaya koymaktadır.

Noynoy Aquino yönetimi, göreve geldikten sonra reform hareketleriyle barışın önündeki engelleri aşmayı hedefledi. 2010 yılında oluşturulan yeni bir heyetle başlayan barış görüşmelerine, Hıristiyan ve Lumad temsilcilerin katılımı da sağlanarak 2008'de yaşanan krizin tekrarlanmasının önüne geçilmek istendi. (International Crisis Group, 2009, s. 3) Müzakerelerin 32. turunda uzlaşan taraflar 15 Ekim 2012'de *Bangsamoro Çerçeve Anlaşması'nı* imzaladılar. (Framework Agreement on the Bangsamoro, 2012)

Çerçeve Anlaşması, ARMM yerine "*Bangsamoro Bölgesel Yönetimi*"nin oluşturulmasını öngörüyordu. Anayasa taslağını hazırlamak üzere oluşturulan *Geçiş Komisyonunun* başkanı dâhil 8 üyesinin İslami Cephe'den; 7 üyenin ise Filipinler hükümetinden seçilecek; hazırlanan taslak, Filipinler Parlamentosu'na sunulacak ve onaylanması halinde yönetim Geçiş Komisyonuna devredilecekti. (Framework Agreement on the Bangsamoro, 2012)

Tablo 3. FSK-İslami Cephe çatışma sayısı

Kaynak. Bangsamoro Year-End Report (2015)

Çerçeve Anlaşması Bangsamoro'nun kurulması, anayasa, güçler, gelir elde etme ve kaynakların paylaşımı, toprak, temel haklar, dönüşüm ve uygulama, normalleşme ve diğerleri şeklinde dokuz başlıktan oluşuyordu. Geçiş Komisyonu ve anlaşmasının uygulanışını, alınan kararların ARMM'a yansımalarını gözlemlemek amacıyla *Bağımsız Gözlemci Heyeti (Third Party Monitoring Team)* oluşturuldu. Moro'nun ata toprağı ve doğal kaynaklar üzerinde hâkimiyet sağlayabileceğı özerklik süreci, 27 Mart 2014'te *Bangsamoro Kapsamlı Anlaşması'nın* imzalanmasıyla başlamış oldu. (*The Comprehensive Agreement on the Bangsamoro, 2014*) İslami Cephe Başkanı Aj Haj Murad Ebrahim imza töreni sonrasında yaptığı konuşmada barışın her iki toplum için taşıdığı anlama şu sözleri ile vurgu yapmıştır: “Bugün, Bangsamoro'nun ve Filipinlilerin ortak zaferini kutluyoruz. Bangsamoro Kapsamlı Anlaşması, nihayet, kimlik, güç ve Bangsamoro kaynaklarının yeniden yapılandırılmasını beraberinde getiriyor.” (Speech of MILF Chairman Aj Haj Murad Ebrahim, 2014)

Noynoy Aquino dönemi barışı sürdürme kararlılığı ile başlamış ve altı yıllık devlet başkanlığı sürecinde imzalanan anlaşmalar bu amaca hizmet etmiştir. Gerek 2012 Çerçeve Anlaşması gerekse 2014 Kapsamlı Anlaşma 1976'da başlayan müzakerelerin bir sonucu niteliğindedir. Noynoy Aquino en baştan beri kararlı bir barış politikası sürdürmüştür. Örneğın, Çerçeve Anlaşması'nın imzalandığı gün, 2011 yılında FSK'ye yönelik Abu Sayyaf ve İslami Cephe tarafından düzenlendiğı söylenen bir operasyonda 19 askerinin öldürülerek uzuvlarının kesilmesi olayının yıldönümüne denk gelmişti. (BBC News, 2016) Böyle talihsiz bir tesadüfe rağmen Noynoy Aquino İslami Cephe liderleri ile aynı masaya oturarak barış anlaşması imzalamaktan imtina etmemiş ve kararlı tavrını ortaya koymuştur. (Taştekin, 2012)

Noynoy Aquino döneminde uygulamanın işleyişini takip edecek kurumların ve izleme ekiplerinin oluşturulması barışın geleceğini koruma altına alma imkânı tanımaktadır. Bu bağlamda barışın inşası yolunda Noynoy Aquino'nun göstermiş olduğu irade sürdürülebilir bir barışın temel taşlarını oluşturmaktadır. Geçiş Komisyonu tarafından hazırlanan 10 Eylül 2014'te Filipinler Kongresine sunulan Bangsamoro Temel Yasası'nın Noynoy Aquino döneminde Kongre'den geçmemiş olması Noynoy döneminin zafiyetlerinden biri olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ

Bu makalede, barış inşasının bir anlık bir eylemin veya bir anlaşmanın sonucu değil; uzun bir döneme yayılan, kararlılık gerektiren ve gelgitlerin yaşandığı bir süreç olduğu ortaya koyulmaktadır. Filipinler, bu bağlamda barış sürecinin iniş çıkışlarını ortaya koyabilmek açısından iyi bir referans örneği teşkil etmektedir.

Filipinler’de barış sürecinin gelişimini tarihsel olaylarla ortaya koyan bu makale altı başkan döneminin sürece etkilerini incelemiştir. Çok boyutlu yapıya sahip barış süreçlerinde liderlerin süreçte etkili bir rol oynadığı görülmektedir. Filipinler hükümeti barış heyeti başkanı Miriam Coronel-Ferrer barışın nasıl sağlandığını şu sözler ile ifade etmektedir:

“Aramızda kapsamlı barış anlaşmasını kesinlikle mümkün kılan iki şey var: güven ve inanç. Yalnızca güven süreci sürdürmek için yeterli değil. İnanca ihtiyacımız vardı, çünkü sürecin en zorlu safhalarında ve istenmeyen kazalarda güvene meydan okunuyor.” (Coronel- Ferrer, 2015)

Bu bağlamda, geniş bir zaman dilimini kapsayan Filipinler’deki iç savaşta siyasi iktidarı elinde bulunduran devlet başkanlarının güven ve inancın oluşturulmasında ve/veya ortadan kaldırılmasında temel aktör olarak öne çıktığı görülmektedir. Bu süreçte, Marcos ve Estrada’nın barış sürecine yaklaşımları benzeşmektedir. Her iki başkan da Moro sorununu silahlı mücadele ile çözme arayışına girişmişlerdir. İnsani ve ekonomik kayıpların artması, uluslararası baskı veya halkın barış sağlanması yönündeki talepleri sonucunda ateşkes yapmak zorunda kalan iki lider de barışı sağlamaya veya sürdürmeye ilişkin bir politika geliştirmemiştir. Devlet başkanlarının bu tutumu, barış müzakerelerini kesintiye uğratarak barışın gecikmesine sebep olmuştur.

Aquino, Ramos ve Noynoy Aquino dönemleri ise barışın kurumsallaşması için somut adımların atıldığı, barış anlaşmalarını hayata geçirecek kurumların oluşturulduğu, izleme heyetleri ve üçüncü tarafların katılımının sağlandığı dönemlerdir. 2008’den itibaren ateşkesin korunması, anlaşmalarda uygulama safhasına geçilmesi ve geçiş dönemi kurumlarının oluşturması nedeniyle istikrarlı olarak ifade edilebilecek barış sürecinin yapı taşlarının bu üç başkan döneminde döşenmiştir. Aquino’nun başlattığı müzakereler ve ARMM’in oluşturulması, Ramos döneminde Ulusal Cephe

ile imzalanan Trablus Anlaşması ve İslami Cephe ile görüşmelerin başlaması ve son olarak Noynoy Aquino dönemindeki barış anlaşmaları ve Bangsamoro'nun oluşturulması bu sürecin en somut örnekleridir. (<https://peace.gov.ph/>)

Hem silahlı mücadele hem de müzakereye başvuran Arroyo döneminde ise, önemli barış anlaşmaları imzalanmış ve iki büyük çatışma süreci yaşanmıştır. Bu bağlamda karma bir politika izleyen Arroyo yönetimi keskin iniş çıkışların yaşanmasına neden olmuştur. Bu dönemde imzalanan barış anlaşmaları barış sürecine katkı sağlamasına rağmen, 2003 ve 2008 çatışmaları çok sayıda insanın hayatını kaybetmesi veya yerinden edilmesiyle yeni insani sorunlar doğurmuştur.

2016 yılında devlet başkanlığı görevine gelen Rodrigo Duterte görevdeki bir yılını henüz doldurmuş ve göreve geldikten sonra, barış sürecini destekleyeceğini ve Moro sorununun barışçıl yolla çözülmesi gerektiğini açıklamıştır. Uyuşturucuya karşı açtığı savaş ve radikal söylemleri ile dikkat çeken Duterte, Irak ve Şam İslam Devleti'nin (İŞİD) Filipinler'de düzenlediği silahlı eylemler sonucunda Mayıs 2017'de sıkıyönetim ilan etmiştir. Duterte'nin barış süreci kapsamında planlanan kalkınma ve onarım projelerini sürdürmesi, ülkenin içinde bulunduğu çatışma ortamının barış sürecini şu ana kadar olumsuz etkilenmediğini göstermektedir. (Unson, 2017) Ne var ki Ağustos 2017 itibarıyla Bangsamoro Temel Yasası Kongre'den henüz geçmemiştir.

KAYNAKÇA

- Abinales, P. N., Amoroso D.J. (2005). **State and Society in the Philippines**, Oxford: Rowman & Littlefield Publishers.
- Abinales, P. N. (2010). The Philippines in 2009: The Blustery Days of August, **Asian Survey**, Vol 50, No.1, pp. 218-227.
- Abubakar, C. A. (2004). Review of the Mindanao Peace Process, **Inter-Asa Cultural Studies**, Volume 5, N. 3.
- Agrasada, D. (2003). **Peace Derivatives and Probabilities in Muslim Mindanao**, <http://www.asianresearch.org/articles/1498.html>, Erişim Tarihi 12.10.2014.
- Arroyo orders ceasefire with rebels (2001, 20 February), **BBC News**, <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/1179851.stm>, Erişim Tarihi 30.8.2017.
- Arroyo's new peace plan: dialogue and disarmament (2008, 22 August). **ABS-CBN News**, <http://news.abs-cbn.com/nation/08/22/08/arroyos-new-peace-plan-dialogue-and-disarmament>, Erişim Tarihi 30.8.2017.
- Bangsamoro Year-End Report (2015). <https://peace.gov.ph/2015/12/bangsamoro-year-end-report-2015/>, Erişim Tarihi 3.9.2017.
- Bolongaita, E. P. (2000). The Philippines in 1999: Balancing Restive Democracy and Recovering Economy, **Asian Survey**, Vol 40, No.1, A Survey of Asia in 1999: Part II, pp. 67-77.
- Brillantes A. B. (1993). The Philippines in 1992: Ready for Take Off?, **Asian Survey**, Vol 33, No.2, A Survey of Asia in 1992: Part II, pp.224-230.
- Brillantes, A. B. (2005). **Institutional and Politico-Administrative Responses on Armed Conflicts**, Human Development Network Foundation, Quezon City.

- Chalk, P. (1997). The Davao Consensus: A Panacea for the Muslim Insurgency in Mindanao?, **Terrorism and Violence**, Vol.9, No.2, pp. 79-98.
- Coronel- Ferrer, M. (2015, 9 September). Peacetalk: With Trust and Faith, Peace is possible, **MindaNews**, <http://www.mindanews.com/mindaviews/2015/09/peacetalk-with-trust-and-faith-peace-is-possible/>, Erişim Tarihi 26.7.2017.
- Coronel. S. S. (2007). The Philippines in 2006: Democracy and Its Discontents, **Asian Survey**, Vol 47, No.1, pp.175-182.
- Derouen, K., Heo U. (2007). **Civil Wars of the World: Major Conflicts Since World War II**, California: ABC-CLIO.
- Dizon, D. (2011, 25 October). FVR: Erap's all-out war displaced 1 million people, **ABS-CBN News**, <http://news.abs-cbn.com/-depth/10/21/11/fvr-tells-war-advocates-were-not-movie>, Erişim Tarihi 1.9.2017.
- Erap to resume all-out war if elected, (2009, 20 October). **ABS-CBN News**, <http://news.abs-cbn.com/nation/10/20/09/erap-resume-all-out-war-if-elected>, Erişim Tarihi 30.8.2017.
- Executive Order No 371, (1996, 2 October). **Official Gazette**, <http://www.gov.ph/1996/10/02/executive-order-no-371-s-1996/>, Erişim Tarihi 12.10.2016.
- Filipinler'de tarihi barış imzaları atıldı (2012, 16 Ekim). **Radikal**, http://www.radikal.com.tr/dunya/filipinlerde_tarihi_baris_imzalari_atildi-1104183, Erişim Tarihi 10.11.2014.
- Franco, J. R. S. (2013). Malaysia: Unsung Hero of the Philippine Peace Process, **Asian Security**, 9:3, pp. 211-230.
- Hernandez, C. G. (1988). The Philippines in 1987: Challenged of Redemocratization, **Asian Survey**, Vol 28, No.2, A Survey of Asia in 1987: Part II, pp.229-241.

- Hernandez, C. G. (1997). The Philippines in 1996: A House Finally in Order?, **Asian Survey**, Vol 37, No.2, A Survey of Asia in 1996: Part II, pp. 204-211.
- Hernandez, A. (2014). **National Building And Identity Conflicts: Facilitating the Mediation Process in Southern Philippines**, Leipzig: Springer.
- Hicken, A. (2008). The Philippines in 2007: Ballots, Budgets, and Bribes, **Asian Survey**, Vol 48, No.1, pp.75-81.
- Hicken, A. (2009). The Philippines in 2008: Peace-building, War-Fighting and Crisis Management, **Asian Survey**, Vol 49, No.1, pp.193-199.
- Kamlian, J., (2003). **Ethnic and Religious Conflict in Southern Philippines: A Discourse on Self- Determination, Political Autonomy and Conflict Resolution**, Islam and Human Rights Project, Emory University, Atlanta.
- Labrador. M. C. (2001). The Philippines in 2000: In Search of a Silver Lining..., **Asian Survey**, Vol 41, No.1, pp.221-229.
- Labrador. M. C. (2002). The Philippines in 2001: High Drama, a New President, and Setting the Stage for Recovery,, **Asian Survey**, Vol 42, No.1, pp.141-149.
- Macdonald, G. (2013). **Güney Filipinler’de Barış İhtimali ve Karşılaşılan Engeller**, Democratic Process Institute, <http://www.democraticprogress.org/wp-content/uploads/2012/12/PhilippinesPaper-Turkish.pdf>, London.
- Machado, K. G. (1978). The Philippinesin 1977: Beginning A “Return Normalcy?”, **Asian Survey**, Vol 18, No.2, pp.202-211.
- Machado, K. G. (1979). The Philippines in 1978: Authoritarian Consolidation Continues, **Asian Survey**, Vol 19, No.2, A Survey of Asia in 1978: Part II, pp.131-140.
- Mercado, F. E. R. (2003). **The Mindanao Peace Process: Mediating Peace between the Philippine Government and the Moro**

- Fronts**, Washington, www.rc.net/rome/afprs/mercado.doc, Erişim Tarihi 12.12.2014.
- Majul, C.A., (1973). **Muslims In The Philippines**, The University of the Philippines Press, Quezon City.
- Mckenna, T. M. (1998). **Muslim Rulers and Rebels: Everyday Politics and Armed Separatism in the Southern Philippines**, Berkley: University of California Press.
- Montesana, M. J. (2004). The Philippines in 2003: Troubles, None of Them New, **Asian Survey**, Vol 44, No.1, pp.93-101.
- Montinola, G. R. (1999). The Philippines in 1998: Opportunity amid Crisis, **Asian Survey**, Vol 39, No.1, A Survey of Asia in 1998: Part II, pp.64-71.
- Mou- Ad (2008). Memorandum of Agreement Ancestral Domain, Bangsamoro Juridical Entity, <http://www.gov.ph/2008/08/05/memorandum-of-agreement-ancestral-domain-bangsamoro-juridical-entity-august-5-2008/>.
- Neher, C. D. (1981). The Philippines in 1980: The Gathering Storm, **Asian Survey**, Vol 21, No.2, A Survey of Asia in 1980: Part II, pp.261-273.
- Noble, L. (1976). The Moro National Liberation Front in the Philippines, **Pacific Affairs**, Vol. 49, No. 3, pp. 405-424.
- Noble, L. (1977). Philippines 1976: The Constrast between Shrine and Shanty, **Asian Survey**, Vol 17, No.2, pp.133-142.
- Obituary: Corazon Aquino (2009, 31 July). **BBC News**, <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/7324443.stm>, Erişim Tarihi 30.8.2017.
- Office of the Presidential Adviser on the Peace Process, <https://peace.gov.ph/>, Erişim Tarihi 3.7.2017.
- Özerdem, A. (2012). The Contribution of the Organisation of the Islamic Conference to the Peace Process in Mindanao, **Civil Wars**, C.14, No.3, ss. 393-413.

Philippines unrest: Who are the Abu Sayyaf group? (2016, 14 Haziran). **BBC News**, <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-36138554>, Erişim Tarihi 2.2.2017.

Profile of Internal Displacement: Philippines (2001). The Global IDP Database of the Norwegian Refugee Council, <http://www.internal-displacement.org/>, Erişim Tarihi 3.04.2017.

Quilala, D. F. (2007). The GRP-MILF Peace Process After September 11 and the Involvement of the United States, **Philippine Political Science Journal**, 28:51, 85-108.

Santos, S. (2005). **Evolution Of The Armed Conflict on the Moro Front**, Human Development Network Foundation, Inc. for the Philippine Human Development Report, Quezon City.

Santos, S. (2010). DDR and 'Disposition of Forces' of Philippine Rebel Groups, **Primed and Purposeful Armed Groups and Human Security Efforts in The Philippines**, Ed. Diana Rodriguez, Geneva: Small Arms Survey, 2010.

Speech of MILF Chairman Aj Haj Murad Ebrahim at the signing of the Comprehensive Agreement on the Bangsamoro (2014, 28 March). Office of the Presidential Adviser on the Peace Process, <http://www.opapp.gov.ph/milf/news/speech-milf-chairman-aj-haj-murad-ebrahim-signing-comprehensive-agreement-bangsamoro>, Erişim Tarihi 12.10.2016.

Speech of President Corazon Aquino on the signing of the Organic Act for the Autonomous Region in Muslim Mindanao (1989, 1 August). **Official Gazette**, <http://www.officialgazette.gov.ph/1989/08/01/speech-of-president-corazon-aquino-on-the-signing-of-the-organic-act-for-the-autonomous-region-in-muslim-mindanao/>, Erişim Tarihi 30.8.2017

Speech of President Ramos (1996, 2 September). **Official Gazette**, <http://www.officialgazette.gov.ph/1996/09/02/speech-of-president-ramos-at-the-signing-of-the-final-peace-agreement-between-the-government-of-the-republic-of-the-philippines-and-the-moro-national-liberation-front/>, Erişim Tarihi 30.8.2017.

- Talks with MILF rebs resume (2000, 17 January). **Philstar**, <http://www.philstar.com:8080/headlines/93567/talks-milf-rebs-resume>, Erişim Tarihi 31.8.2017.
- Taştekin, F. (2012). Barış Nasıl Yapılmaz: Moro'dan Dersler, **Radikal**, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/fehim_tastekin/baris_nasil_yapilmaz_morodan_dersler-1104583, Erişim Tarihi 11.11.2014.
- Taya, S. L. (2007). The Political Strategies of the Moro Islamic Liberation Front for Self- Determination in the Philippines, **Intellectual Discourse**, Vol 15, No. 1, ss 59-84.
- Timberman, D. G. (1991). The Philippines in 1990: On Shaky Ground, **Asian Survey**, Vol 31, No.2, A Survey of Asia in 1990: Part II, pp.153-163.
- The Comprehensive Agreement on the Bangsamoro (2014). <http://www.gov.ph/2014/03/27/document-cab/>, Erişim Tarihi 24.11.2014.
- The Constitution of the Republic of the Philippines (1987, 2 February). **Official Gazette**, <http://www.officialgazette.gov.ph/constitutions/1987-constitution/>, Erişim Tarihi 29.8.2017.
- The Final Peace Agreement (1996). **Office of the Presidential Adviser on the Peace Process**, <https://peace.gov.ph/1976/11/final-peace-agreement-implementation-1976-tripoli-agreement-grp-mnlf/>, Erişim Tarihi 8.03.2017.
- The Framework Agreement on the Bangsamoro (2012). **Office of the Presidential Adviser on the Peace Process**, <http://www.opapp.gov.ph/resources/framework-agreement-bangsamoro>, Erişim Tarihi 10.11.2014.
- The Indigenous Peoples' Right (1997). An Act to Recognize, Protect and Promote the Rights Of Indigenous Cultural Communities/Indigenous Peoples, Creating A National Commission On Indigenous Peoples, Establishing Implementing Mechanisms, Appropriating Funds Therefor, and For Other Purposes.

The Philippines: Running in Place in Mindanao (2009). **International Crisis Group**, Policy Briefing, Asia Briefing No 88, Jakarta-Brussels.

The Six Paths to Peace (1993). **Office of the Presidential Adviser on the Peace Process**, <https://peace.gov.ph/opapp/executive-order-no-125-s-1993/>, Erişim Tarihi 12.10.2016.

The Tripoli Agreement (1976). **Office of the Presidential Adviser on the Peace Process**, <https://peace.gov.ph/2016/01/1976-tripoli-agreement/>, Erişim Tarihi 12.10.2014.

UNDP (2013).

<http://www.ph.undp.org/content/philippines/en/home/presscenter/press-releases/2013/07/29/human-development-index-highlights-inequality-slow-pace-of-progress.html>, Erişim Tarihi 09.09.2016.

Unson, J. (2009, 6 Ağustos). Misuari Cites Cory's role in peace process, **Philstar**, <http://www.philstar.com/nation/493053/misuari-cites-corys-role-peace-process>, Erişim Tarihi 30.8.2017.

Unson, J. (2017, 25 February). New Entity to Replace ARMM Government Urged, **Philippine Daily Inquirer**, <http://www.philstar.com/headlines/2017/02/25/1675645/new-entity-replace-armm-government-urged>, Erişim Tarihi 31.8.2017.

Villegas, B. M. (1986). The Philippines in 1985: Rolling with the Political Punches, **Asian Survey**, Vol 26, No.2, A Survey of Asia in 1985: Part II, pp.127-140.

Villegas, B. M. (1987). The Philippines in 1986: Democratic Reconstruction in the Post-Marcos Era, **Asian Survey**, Vol 27, No.2, A Survey of Asia in 1986: Part II, pp.194-205.

Youngblood, R. L. (1982). The Philippines in 1981: From "New Society" to "New Republic", **Asian Survey**, Vol 22, No.2, A Survey of Asia in 1980: Part II, pp.226-235.

ULUSLARARASI SİSTEM VE GÜVENLİK AÇISINDAN DEĞİŞEN SAVAŞ KURGUSU; SİBER SAVAŞ ÖRNEĞİ

Vahit GÜNTAY*

ÖZ

Devletler temel olarak çatışma halinde hareket etmektedir ve bu eğilim sistemsiz olarak farklı araçlara ihtiyaç duymaktadır. Bu araçların çeşitlenmesi aslında gelişen dünyanın bir sonucudur. Altyapı olarak da kendisini bu araçlara bağımlı kılan devletler yeni savaş konseptleri oluşturmaktadır. Genellikle savaş-saldırı-çatışma gibi yaklaşımlarla ifade edilen bu eğilimler siber ortamda da yerini almıştır. Siber savaş kavramının tartışılabilir niteliği kendi özelinde devam ettirilse de uluslararası politika dâhilindeki varlığı artık dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. Çalışma dâhilinde siber savaş örneği siber terörizm, siber politikalar, siber caydırıcılık gibi unsurlarla temellendirilerek uluslararası ilişkilerdeki konumu açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler, Güvenlik, Uluslararası Güvenlik, Siber Güvenlik, Siber Savaş,

CHANGING WAR CONCEPT IN TERMS OF INTERNATIONAL SYSTEM AND SECURITY; CYBER WAR SAMPLE

Abstract

States basically act with conflict and this tendency needs some different tools in systematic. Diversification of these tools is the result of changing world. The states that also depend on these tools create new war concepts. These tendencies which are generally expressed with the approaches like war-attack-conflict, have also been used in cyber area. Although the controversial feature of the cyber war concept continues in itself, its presence within international politics has now reached remarkable dimensions. In this study cyber war sample has grounded with cyber terrorism, cyber politics, cyber deterrence and evaluated with its position in international relations.

Keywords: International Relations, Security, International Security, Cyber Security, Cyber War,

* Yrd. Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, Trabzon, vahitguntay@gmail.com

GİRİŞ

Siber güvenlik perspektifi ve alana ilişkin çalışmalar uluslararası ilişkiler temelinde yeni bir boyutu ortaya çıkarmıştır. Teorik bir zemine de oturtulmaya çalışılan siber güvenlik ve devletlerin bu yöndeki algıları politik alanda geliştirilmeye oldukça müsait gözükmektedir. Sunulan veriler de bu durumun devletlere ilişkin yönünü gözler önüne sermiştir. Siber güvenlik çalışmalarının uluslararası güvenlik perspektifine kattıkları yanında, uygulama alanına ilişkin yaptığı katkı önemli gözükmektedir. Uluslararası ilişkiler ve güvenlik ile ilgili temel yaklaşımlarda Soğuk Savaş'ın bitimiyle birlikte büyük güçlerin çatışma alanlarının azalacağı gibi bir tutumun siber alanın ele alındığı bütünlük içerisinde anlamsız olduğu ortaya konulmuştur.

Uluslararası ilişkilerin sadece çatışmacı bir ortamda ilerlemediği günümüzde, siber alanda yaşanan atılım küresel güçlerin dikte ettiği bir üretim ve tüketim algısını beraberinde getirmiştir. Bu algı aktörler düzeyindeki karmaşık ilişkiyi uluslararası ilişkiler boyutuna, siber güvenlik düzeyine çatışmacı boyutta taşımıştır. Bireysel ve toplumsal beklentiler, dalgalanmalar siber güvenlik alanında strateji düzeyindeki belirleyici niteliğini uluslararası politika çalışmalarına da yansıtmıştır.

Siber güvenlik temelindeki gelişmelerle birlikte askerî teknolojilerin belirli noktalara taşındığı kara, hava, deniz unsurlarında ve nükleer mücadelede kendini hissettiren siber alandaki çıkar birliktelikleri hedef unsurlara karşı özgüveni artırmaktadır. Siber alanın güç mücadelesinde ülkelerin savunma sistemlerine saldıracak ve etki edecek daha gelişmiş yöntemler üzerindeki tartışmaları sürmektedir. Bu yaklaşımlar dâhilinde klasik olarak güç algısı yerine farklı araçlarla gücün kapsamını artırma, yeni teorik bir yaklaşımın çıkış noktası olarak dikkate değerdir.

Siber güvenlik ve kendi özüne ilişkin çalışmaların varlık boyutu sadece uluslararası politika temelinde değerlendirilmemelidir. Akademik ve profesyonel düzlemde farklı alanlarda oluşmaya başlayan baskınlık bir güç mücadelesine dönüşmüştür. Teknik alandaki gelişim ve baş döndürücü hız devletleri karşı karşıya getirmekte ve ciddi bir veri trafiği oluşmaktadır. İnterdisipliner bir yön gösteren bu çeşitlilik, siber suç olgusunu beraberinde getirerek uluslararası hukuk boyutunda da bir farkındalığı oluşturmuştur.

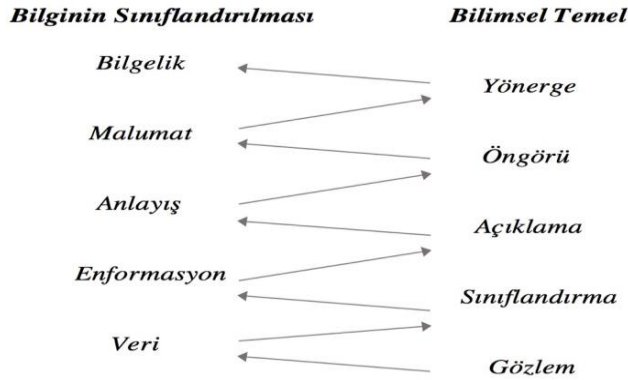
Siber savaş ortamındaki etkileşim, ekonomik açıdan yük getirmeyen zararlı yazılımların ortaya çıkışını ve nitelikli personelin tedariki hususundaki süreci hızlandırmıştır. Uluslararası güvenlik adına siber tehditler, güvenikleştirme modeli açısından iç politikanın etkilenmesinde kendisine yer edinmeye başlamıştır. İç politikanın etkilenmesi ve ulusal çıkarın farklılaştırdığı tehdit algısı ile birlikte siber caydırıcılık açısından dış politikada çıktılar üretilmeye başlanmıştır. Siber uzayın uluslararası

güvenlik açısından tartışılması ve beraberindeki etkileşim devletlerin dış politikada ve iç politikada sahip olduğu çıktılara dair nedensel bir düzlem sağlamıştır. Siber alanın uluslararası ilişkiler açısından bir savaş alanı olup olmadığına dair eleştiriler olsa da dijital ortamdaki kaynakların sonlandırılması imkânsıza dönüştüğü için yersiz kalmaktadır. Bu kapsamın devamlılığı açısından çalışma dâhilinde değişen güvenlik kurgusu bağlamında siber savaş örneği incelenmiştir.

1. SİBER GÜVENLİK-SİBER POLİTİKALAR

Siber güvenlik ve bu alana ilişkin çalışmaların temeli, alan çalışmaları açısından herhangi bir başlığın tekelinde değildir. Dünya siyasetinin geleceği açısından çalışmalara konu olan siber güvenlik kavramı, *siber politikalar* kavramı ile ayrıştırılarak uluslararası ilişkiler açısından son yıllarda teorik olarak tartışılmaya başlanmıştır.

Teorik tartışmalar açısından Hayes ve Alberts (1995), Şekil 1’de ortaya koydukları enformasyon ve bilim tipolojisinde, enformasyon kaynaklarıyla ilişkilendirilen temellendirmelerde sürecin ilk çıkış noktasını izlenecek yönergelere bağlarken, gözlem temelinde bu basamağı sonlandırmıştır. Siber güvenlik temelindeki bilgi çeşitliliğinde bilimsel olarak bir güvenlik anlayışı ortaya çıkacaksa politik düzlemde bu ilişkinin sınıflandırılmış olması gerekmektedir. Bu tipolojide, bilginin sınıflandırılmasındaki basamaklar ve bilimsel temel, siber güvenlik anlayışının politik düzleme dönüşünde temel alınabilir.

Şekil-1:Enformasyon ve Bilimin Tipolojisi (Hayes ve Alberts,1995: 31)

Belli başlı tipolojiler arasında kamu ve özel sektörü ilgilendiren alana ilişkin temel parametreler sunan siber politikalar, uluslararası ilişkiler temelinde kimi zaman dünyayı salt saldırı-savunma ikileminde görmekte; kimi zaman teknik durumları kavramada başarısız olan bir tablo karşımıza çıkarmaktadır (Stone, 2012: 102). Siber güvenliğe ilişkin sosyal bilimler ve

uluslararası ilişkiler temelindeki çalışmalarını doğru anlama adına *sibernetik*, *siber toplum*, *siber terörizm*, *siber tehdit*, *siber caydırıcılık*, *siber savaş*, *siber istihbarat* gibi kavramların doğru anlaşılması gerekmektedir.

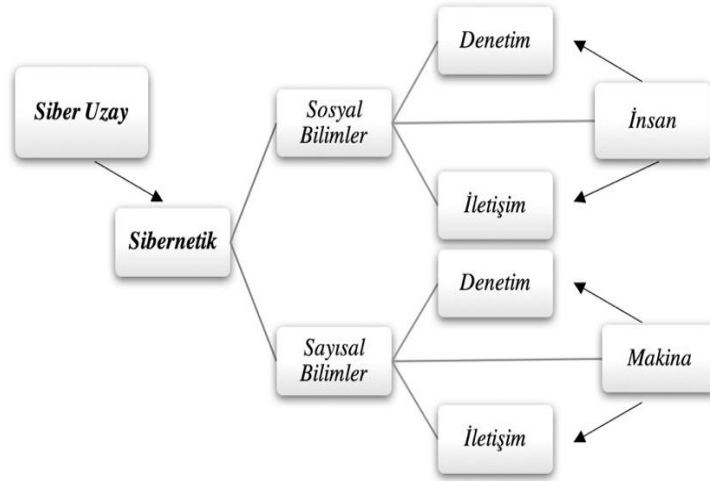
2. SİBERNETİK KAVRAMININ GÜVENLİĞE GİRİŞİ

Sibernetik canlı ve cansız tüm karmaşık sistemlerin denetlenmesi ve yönetilmesini inceler. Sibernetik, düzenli sistemlerin, bu sistemlerin yapılarının, limitlerinin ve sistemin imkânlarının araştırılmasına ilişkin disiplinlerarası bir yaklaşım içermektedir. Konu aldığı sistemler mekanik, fiziksel, biyolojik, düşüncel ve sosyal bilimlerin birçok farklı alanına ilişkin olabilmektedir. Sibernetiğin etkilediği ya da sibernetikten etkilenen çalışma alanları arasında oyun teorisi, sistem teorisi, algısal kontrol teorisi, sosyoloji, psikoloji, felsefe ve mimarlık yer almaktadır. Modern sibernetiğin kurucuları arasında gösterilen Amerikalı matematikçi ve felsefeci Norbert Wiener sibernetiği insan ve hayvanlarda kontrol ve iletişimi konu alan çalışma alanı olarak tanımlamıştır (Wiener, 1948: 54).

Sibernetiğin kavramsal olarak güvenliğe girişi teknolojik gelişim ve bunun doğurduğu etkileşim ile ortaya çıkmıştır. Tüm canlılar arasındaki bilişsel etkileşim teknolojik gelişmeler ile birlikte ekonomik ve fiziksel sonuçlar doğurmaya başlamıştır. Özellikle bilgi güvenliği ve korunmasına ilişkin siber araçlar ile birlikte uluslararası ilişkiler temelinde bireyler ve devletler de nasibini almıştır.

Devletleri ilgilendiren boyutuyla *siber uzay* (*cyberspace*) terimi ilk kez Amerikalı bilim-kurgu yazarı William Gibson tarafından kullanılmıştır. Terim, 1982 yılında basılan *Burning Chrome* adlı hikâye kitabında geçmiştir. *Siber uzay* ise sibernetik dediğimiz kavramın verisel olarak etkileşimde bulunduğu alana ilişkin bir terimdir ve uluslararası güvenlik açısından yeni bir savaş ortamını doğurmuştur. Siber uzay, içerisinde bilginin çevrimiçi olarak saklandığı, paylaşıldığı ve iletildiği, bilgisayar ağlarının ve arkalarındaki kullanıcıların yer aldığı karmaşık bir ortamdır. Siber uzayın en başta bir bilgi ortamı olduğunun anlaşılması önemli bir husustur. Bu durum aynı zamanda siber uzayın fiziki bir yer olmadığını anlaşılması ile ilişkili bir durumdur (Singer ve Friedman, 2015: 29). Siber ortam denildiğinde genellikle *sanal âlem* ve sanal âlemden kastedilen *internet ortamı* ilk olarak akla gelmektedir. Siber ortam internet ortamını da kapsayan bir üst kavramdır. İnternete bağlanamayan fakat sadece bir ekran vasıtasıyla içindeki sayısal değerlere ulaştığımız elektronik cihazdaki veriler siber ortamdır. Siber ortam kapsamına bilgisayarla ulaşılan *sayısal ortam*, *internet ortamı*, *sanal gerçeklik ortamı* ve elektronik teçhizat ile ulaşılabilen *imgesel ortamlar* (rüya gibi) girmektedir. Dikkat edilmesi gereken husus etki doğurabildiği alanla ilgilidir ve burada fiziksel çevre devreye girmektedir.

Şekil 2'de sibernetik kavramının alana ilişkin kapsayıcılığı ile ilgili kurulum, sosyal bilimler ve sayısal bilimler dağılımıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Özellikle siber uzay açısından kapsayıcılık insan ve makine özelinde bilimsel bir nitelik olarak çeşitlenmektedir ve sibernetiğin çıkış noktasını oluşturmaktadır. Her ne kadar sosyal bilimler içerisindeki çalışmalar son yıllara özgü gibi görünse de siber güvenliğe ilişkin felsefi ve sosyolojik yaklaşımlar belli bir birikime de sahiptir. Siber güvenlik ve alana ilişkin yapılan çalışmaların sosyal bilimlerde adaptasyonunu kolaylaştıran bu unsur olmuştur. Hatta günümüzde politik çıktılarla tartışılması bu uzantının devamı niteliğindedir. Farklı toplumlar birçok alanda olduğu gibi, sibernetik alanında da kendi yetiştirdikleri bilim adamlarıyla övünmektedirler.

Şekil-2. Sibernetiğin, Siber Uzay İçerisinde Bilimsel Olarak Kurulumu (Vinnakota, 2013: 109)

Siber uzayın uluslararası güvenlik açısından tartışılması, devletlerin dış politikada ve iç politikada sahip olduğu çıktılara ilişkin nedensel bir düzlem oluşturmasıdır. Güvenlik yaygın olarak anlaşıldığı gibi sadece tehlikeden uzak olmak değil, aynı zamanda bir düşmanın olmasıyla da ilgilidir ve siber uzay açısından taraflar farklı araçlarla bu mücadelenin içindedir. Siber uzayın uluslararası ilişkiler açısından bir savaş alanı olup olmadığına dair en büyük eleştiri, teknik anlamda dijital ortamdaki tüm araçların fişinin çekilmesi durumunda son bulacağıdır ve göreceli olduğudur.

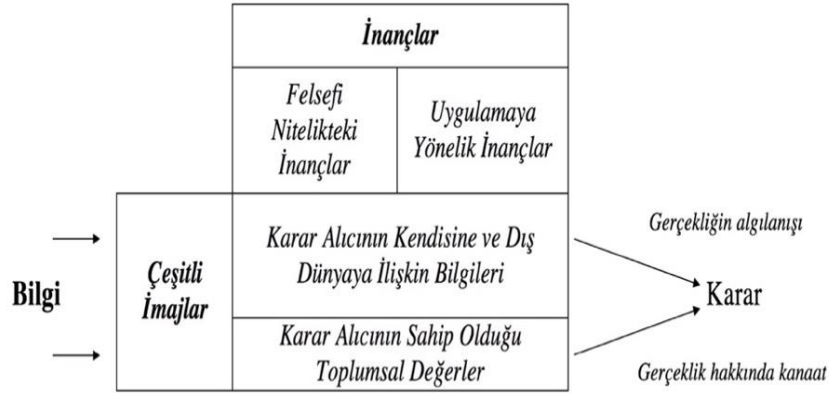
3. SİBERNETİK TOPLUM VE KARAR ALICILAR

Canlı ve cansız varlıkların denetimine ilişkin kullandığımız sibernetik kavramı toplumun nitelendirilmesinde ve kavramın siyasileşmesinde öze ilişkin bazı unsurlar barındırmaktadır. Özellikle bilgi teknolojilerinin günlük hayatın bir parçası haline gelmesi ve insanların haberleşme şekillerini değiştirmesi, sadece sosyalleşme adına bir çerçeve oluşturmamış; bunun yanında bilgi, tavsiye ve karar verme sürecinde iş birliği yapabilir hale gelmiştir (Bayraktar, 2015: 139). Günümüzde *Bilgi Teknolojisi* terimi, bilgisayar ve teknolojinin çeşitli yönlerini içine alacak şekilde genişlemiş ve bilinir hale gelmiştir. Bilgi teknolojileri alanında çalışanlar, uygulama yüklenmesinden karmaşık bilgisayar ağlarının ve veri tabanlarının tasarımına varan çeşitli görevleri yerine getirirler. Bu görevlerden bazıları veri yönetimi, ağ bağlantıları, bilgisayar donanımı, veri tabanı-yazılım tasarımı ve sistem yönetimini içerir.

Bilişim teknolojilerindeki gelişme toplum ile karar alıcılar arasında iki yönlü bir iletişim kanalı da oluşturmuştur. Bu iletişim kanallarından ilki bireylerin karar alıcılara etki edebilmesi ile ilgilidir ve başlı başına medyadaki gelişmelerle birlikte ayrı bir çalışma konusudur. Sibernetik toplum ve karar alıcılar arasındaki yönetim biçimi de bu geniş çalışma içinde otokontrol, bilgi aktarımı, bilişsellik gibi unsurlarla interdisipliner bir yön göstermektedir. Sibernetik konusunda çeşitli üniversite ve tıp fakültelerinde çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalarla birlikte sibernetik bilim çevrelerinin olduğu kadar halkın da ilgilendiği bir bilim dalı haline gelmiştir. Örneğin günümüzde bilgisayar işlemleriyle beynin çalışması arasındaki ilgi birçok kesimin yakından bilgi sahibi olduğu bir konu haline gelmiştir. Bu konudaki gelişim tahmin edilemeyecek bir boyuta ulaşmıştır ve devletler yönünde artık bir yarış haline gelmiştir.

Bilgi teknolojileri, özellikle karar alıcılar açısından toplumsal tepkinin ölçülmesi ve takip edilmesi adına önemli bir araç haline gelmiştir. Diğer yönü ise politika oluşturmaya ilişkindir. Devletler bu kapsam dâhilinde kendi içerisinde uzman ekipler oluşturarak karar alıcılar açısından takip edilen bir alanı ortaya çıkarmıştır. Bu alan içerisine askerî unsurların da dâhil olması, organizasyonel bir gerekliliği gündeme getirmiştir. Siber uzayda stratejistler ve karar alıcıların caydırıcı olma adına taktiksel unsurlar geliştirmesi, toplumsal değişimi de sağlamıştır. Fakat karar alıcılar ve toplumsal özellikler açısından bu alanda gelişmiş veya gelişme arzusu içinde olan devletler arasındaki fark daha açık bir şekilde ortaya çıkmıştır (Stevens, 2012: 149).

Toplumsal alanda siber güvenliğe ilişkin karar alınmasında vurguladığımız bilgi teknolojilerinin kullanılış amacı ve ortaya çıkış noktası ile karar alıcıların sahip olduğu arka plan belirleyici olmaktadır. Oluşturulan uzman ekipler bu vizyon dâhilinde ortaya çıkmaktadır. Şekil 3'te karar alma sürecinde inancın felsefi boyutunda ve uygulama niteliğinde çeşitli imajlarla bilginin karar alma çıktısına dönüşümü gösterilmektedir. Sibernetik toplum adına bilginin, bilgi teknolojileri ile daha kapsamlı hale gelmesi ve karar alıcının siber güvenlik alanına verdiği öncelik stratejik açıdan bir kazanç oluşturacaksa benzer bir süreçle ele alınmalıdır. Bu noktada karar alıcının kendisine ve dış dünyaya ilişkin bilgileri ile sahip olduğu toplumsal değerler bu döngüde belirleyici olacaktır.

Şekil-3. İnanç Sistemi, İmaj ve Karar Alma Süreci (Sönmezoğlu, 2014: 322)

Bu alan içerisindeki toplumsal dalgalanmalar, günümüzde çağdaş toplumun biçimlendirilmesinde önemli bir yere sahip olmuştur ve teknolojinin yarattığı olanaklar sayesinde birbirine elektronik olarak bağlanmış bilgisayar kullanıcılarının her biri özel birer aktör haline gelmiştir. Karar alıcıların bu konudaki çelişkisi iç ve dış politikaya ilişkin alanda şeffaflık ile politika üretmeye ilişkin olmuştur (Çakmak ve Altunok, 2009: 27).

Politika üretiminde karar alıcıların siber güvenliğe ilişkin gizlilik esasları bu alandaki belirleyici unsur haline gelerek toplumsal bir gelecek kurgusunun temelini oluşturmaktadır. Teknolojik anlamda günümüzün gelişmiş ülkelerinde dış politika kararlarının geniş ve karmaşık bir düzende ortaya çıkışı, kişilerin psikolojik çevrelerinin oluşumunda sibernetik toplum açısından ciddi farklılıklar oluşturmaktadır.

4. SİBER TERÖRİZM VE SİBER TEHDİT ALGISI

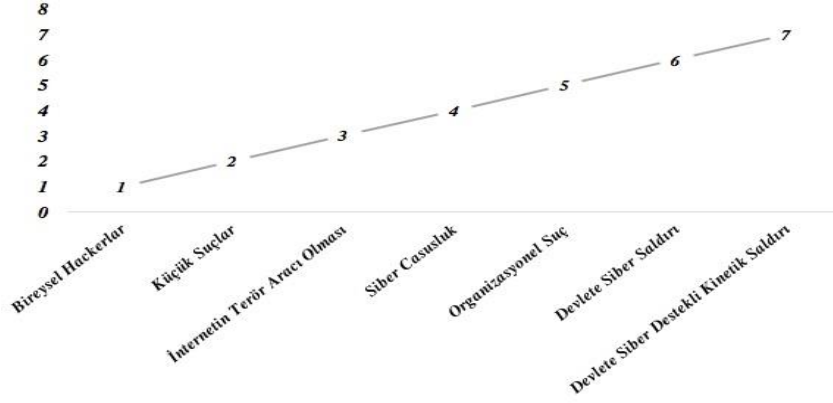
Savaş ve diplomasi yoluyla elde edilemeyen sonuçlarına yaklaşmak amacıyla, korkutmak ve itaat ettirmek için bir teoriye, felsefeye ve ideolojiye dayandırılarak siyasi maksatlarla, iradi olarak şiddetin sistemli bir şekilde kullanılmasına “*terörizm*” denmektedir (Caşın, 2008: 35). *Siber terörizm* kavramının ise uluslararası alanda gelişimine ilişkin tartışmalı bir durum söz konusudur. Terörizmin nitelikleri göz önüne alındığında siber faaliyetlerin bir terörizm olduğu ya da siber terörizm olarak ifade edilmesi hususu hâlen tartışma konusudur. Bunun temel sebebi küresel sorunların hızla arttığı düzeyle ilgilidir. Terörizm olgusu içerisinde tartışılabilir bir hususun nasıl ve ne şekilde ifade edileceği tarihi bir süreçle açıklanması beklenen bir husustur.

Siber terörizm, bilgisayar ağlarını bozmaya yönelik kasıtlı ve geniş kapsamlı eylemler dâhil olmak üzere, terör eylemlerinde internet tabanlı saldırıları ve internete bağlı kişisel bilgisayarların kullanımını kapsamaktadır. Dar anlamına bakıldığında insanların can ve mallarını tehdit eden saldırılar bu kapsama girerken, geniş anlamda can ve mal tehdidinde ilave olarak sosyal, dinî, ideolojik, politik veya başka amaçlarla bilgisayar ağlarına yapılan saldırılar siber terörizm kapsamına girmektedir (Çifçi, 2013: 6). Tarihin stratejik olarak şekillenmesinde olayların sonuçlarına ilişkin yaklaşımda tehdit olgusunun algısı ve modern olarak tehdit, siber terörizmin kapsamını da şekillendirmektedir (Gray, 2007: 264). Bu açıdan bakıldığında siber terörizm adına bir birikimin olduğu da gözler önündedir. Teorik bir düzeyin dahi uluslararası ilişkiler açısından tartışılabilirliği siber terörizm olgusu farklı disiplinlerden ve teknik hususlardan beslenmektedir.

Siber terörizmin beslendiği nokta ve harekât bulma süreci *siber tehditlerle* ilgilidir ve kaynaklandığı noktalar bu kavrama dâhildir. Siber tehditler internete bağlanmayı sağlayan ve çevrimiçi saldırılara maruz kalmayı olanaklı kılan araçların oluşturduğu unsurlardır. Siber tehdit yöntemleri ve ortaya çıkış süreci sanal ortamda gerçekleşince maddi ve manevi, fiziksel sonuçlar doğurmaktadır ve bu sonuçların geri dönüşü olmayabilir. Bu suçların etkileyici olmaları bireysel olmalarına, kurumsal bir etki oluşturmalarına ya da devlet gibi uluslararası aktörlere etki edişine göre farklılaşmaktadır. Sorunun küresel anlamda tartışılması da bu noktada başlamaktadır. Devletler adına terörizmin takip edildiği boyut siber alana da taşmıştır ve bu durum ilgi uyandırmıştır.

Grafik 1’de görüldüğü üzere özellikle bireysel anlamda işlenen bilişim suçları ve bunların etki düzeyleri, istihbarat alanına ilişkin tehditsel unsurlar ve devlete yönelik siber saldırı ya da devlete siber destekli kinetik saldırılar aynı yoğunlukta değildir ve bir etki alanına sahiptir. Devletlerin müdahil

olduğu siber olaylar, çoğu zaman organizasyonel suçlardan daha etkili sonuçlar doğurabilmektedir. Bu noktada devletleri de ilgilendiren düzey çok yönlü bir ilişki ağına sahiptir. Bu konuda devletler siber tehditlerin derecelendirildiği düzey açısından önemli bir konuma sahiptir.

Grafik-1. Siber Tehditlerin Dereceleri (Bucci, 2009)

Siber tehditlerin uluslararasılaştığı boyutta felsefi ve ideolojik yaklaşım uluslararası güvenlik sorunlarıyla birlikte ele alınmaktadır. Bu noktada siber güvenliğe ilişkin veriler ve çalışmalar siber terörizmin gelişimine ilişkin kavramsal bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Siber uzaya artan bağımlılık, terörizm boyutuyla farklı derecelendirmeler sunmaktadır (Choucri, 2012: 19). Siber tehditlerin ve terörizme ilişkin bu derecelendirme bir siber savaş olgusunu beraberinde getirmektedir. Savaşınlar açısından taraf ve ittifak düzeyinden bahsedilmesi gerekirken siber savaş olgusu açısından bu durum tartışmalı düzeydedir. Uluslararası ilişkilerin kuramsal düzeyi bu çerçeveyi açıklamada yetersiz kalmaktadır. Özellikle güç dağılımının savaşınlar açısından tespiti bu yetersizlik düzeyinde belirleyici bir öneme sahiptir.

Siber terörizmin hem uluslararası alanda verisel güvenliği tehdit eden düzeyi, hem de bireylerin sahip olduğu kapasite Tablo 1 üzerinde sınıflandırılmıştır. Siber terörizme ilişkin verilerin örgütsel kapasiteye sahip olması durumunda ve koordinasyonlu boyutunda daha stratejik ve karmaşık eylemler gerçekleştirilebilmektedir. Bu konuda hedeflenen amaca yönelik strateji belirlenmesinde ciddi ve derin bir analize ihtiyaç duyulmaktadır. İleri düzey ve karmaşık koordinasyonlu siber terör düzeylerinde birden fazla hedef gösterilen ağlarda, tehdit derecelerinin artmasıyla yıkıcı ve fiziksel sonuçlar doğabilmektedir. Karmaşık-koordinasyonlu düzeylerde fayda olarak stratejik eylemler, potansiyel fayda olarak tanımlanmaktadır ve hedef analizi ayrıntılı bir şekilde yer almaktadır.

Tablo-1. Siber Terör Eylem Düzeyleri (Bayraktar, 2015: 80)

Siber Terör Düzeyleri	Hedef	Hedef Analizi	Örgütsel Kapasite	Etki Kontrolü	Potansiyel Fayda
Basit-Yapılandırılmamış	Tek Sistem ya da Ağ	Başlangıç Seviyesinde	Az Seviyede	Odaklı Değil	Propaganda
İleri Düzeyde-Yapılandırılmış	Birden Çok Sistem ya da Ağ	Orta Seviyede	Orta Seviyede	Odaklı	Taktiksel Eylemler
Karmaşık-Koordinasyonlu	Birden Çok Ağ	Detaylı	Çok İleri Düzeyde	Kontrol Edilebilir	Stratejik Eylemler

Düzyer olarak sosyal, dinî, ideolojik ve politik amaçlarla siber tehdit oluşturan terörist ya da terörist grupların bilgi harekâtlarını kullanım mantığı ve çerçevesi değişmiştir. Özellikle *kritik altyapıların* hedef alınması uluslararası terörizm açısından siber terörizmin daha anlaşılabilir ve mücadele edilmesi gereken bir yönü olduğunu ispatlamıştır. 2011 sonrasında ABD'deki kritik altyapı bilgisayar ağlarının takibi ve izinsiz girişler %1700 artmıştır (Singer ve Friedman, 2015: 136). Kritik altyapı kavramı bu temelde özel bir öneme sahiptir. Bu altyapılardan işlenen bilginin gizliliği, bütünlüğü veya erişilebilirliği bozulduğunda can kaybına, büyük ölçekli ekonomik zarara, ulusal güvenlik açıklarına veya kamu düzeninin bozulmasına varabilecek ciddi sıkıntılar doğabilmektedir. Kritik altyapılar devlet düzeninin ve toplumsal düzenin sağlıklı bir şekilde işlemesi için gerekli olan ve birbirleri arasında bağımlılıkları olan fiziksel ve sayısal sistemlerdir. Enerji üretim ve dağıtım sistemleri, telekomünikasyon altyapısı, finansal servisler, su ve kanalizasyon sistemleri, güvenlik servisleri, sağlık servisleri ve ulaştırma servisleri en başta gelen kritik altyapılar olarak sıralanabilir.

Kritik altyapı gibi unsurlara saldırılar özellikle siber terörün klasik terör mantığı ve anlayışıyla ayrıştığı ve benzeştiği noktaları gruplandırma olanağını bizlere sunmuştur. Tablo 2'de görüldüğü üzere, klasik terör ve siber terör arasındaki farklılıklarla ilişkin kullanılan araçların ve etki alanının baskın şekilde farklılaştığını görmekteyiz. Donanımsal ve yazılımsal anlamdaki silahların artık fiziksel sonuçlar doğurduğu, kullanılan araçların çıktısı açısından benzerlik göstermektedir. Siber terörün yaşamsal risk olmadan neticeye götürmesi ve sonuç verdirmesi bu alandaki terörist aktivitenin çok büyük derecelerde artmasını sağlamıştır. Denetim açısından ciddi bir avantaja sahip olan siber terör özellikle karar alıcılar açısından tercih edilir bir noktada yasadışı gruplarla iş birliğini de kolaylaştırmıştır.

Tablo-2. Klasik Terör ile Siber Terör Arasındaki Farklar (Bayraktar, 2015: 77)

	Klasik Terör	Siber Terör
Kullanılan Araç	Silah, bomba gibi araçlar	Çipler, bilgisayarlar veya bilgi sistemlerinde kullanılan diğer donanımlar, yazılımlar
Amaç	Siyasi rejime ve topluma mesaj vermek için terörizm bir amaç	Yapılan eylemler ile topluma veya devlete zarar verme, siyasi ve sosyal olarak etkilemek için terörizm bir amaç
Etki Alanı	Saldırının yapıldığı bölge ya da alan ile sınırlı	Ulusal veya uluslararası boyutlarda etkili
Karşılaşılan Risk	Eylemi gerçekleştiren kişi ya da grup yaşamsal risk altında	Herhangi yaşamsal riski olmadan etkili saldırı
Denetim	Terörü kontrol altında tutma, izlemek ve yok etmek kısmi anlamda mümkün	Siber teröristleri tespit etmek veya yok etmek imkansız
Uygulanacak Ceza	Suçun niteliğine göre uygulanacak ceza belli	Suçun niteliğine göre uygulanacak ceza belli

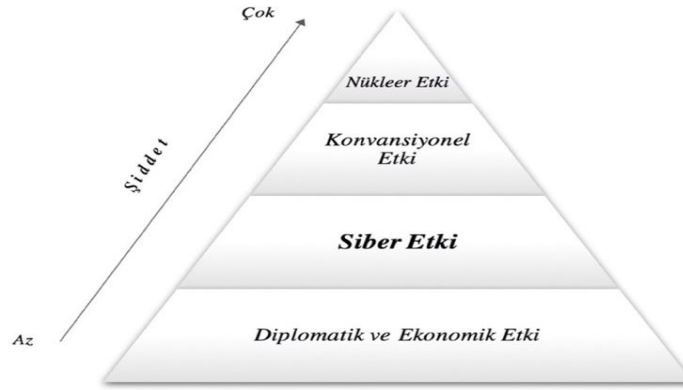
5. SİBER CAYDIRICILIK

Caydırıcılık bir devlet veya topluluğun, başka bir devlet veya topluluğun aleyhine olabilecek hareketlerden sakınması için gerekli tedbirleri alması olarak tanımlanmaktadır. Caydırıcılık bir bakıma, anlaşmazlığın tırmanarak askerî kuvvet kullanımını gerektirmesine engel olmaktadır. Uluslararası güvenlik literatüründe caydırıcılığın *esirgeme* (*deterrence by denial*) ve *missileme* (*deterrence by retaliation*) olmak üzere iki yönü bulunmaktadır (İduğ ve diğerleri, 2013: 287).

Caydırıcılık dediğimiz kavram stratejik olarak farklı tarzlarda incelenmektedir. Bazıları tekil (tek defalık), bazıları tekrarlı, bazıları simetrik (karşılıklı), bazıları ise asimetrik (tek taraflı) olabilir. *Siber caydırıcılık* kavramı üzerinden birçok çalışmaya dair tespitler, caydırıcılık kavramının Soğuk Savaş teorileriyle kıyaslanması üzerinden ele alınmaktadır ve tartışılmaktadır (Lupovici, 2011: 51). Bunun en önemli sebebi caydırıcılığa ilişkin uluslararası ilişkiler perspektifinde daha önce bahsettiğimiz iki yönlülüğe dair, savunmayla ilgili kargaşa ve yanlış anlaşılmanın mevcut oluşudur. Siber saldırıların bir yönü vardır fakat savunması zordur ve tespitine ilişkin kesin veriler kimi zaman olmayabilmektedir.

Libicki (2009) verisel gelişmelere bağlı olarak siber etkiyi ve oluşturduğu caydırıcılığın, diplomatik ve ekonomik yaptırımların önüne geçtiğini yapmış olduğu karşılaştırma ile göstermiştir. Şekil 4'te görüleceği üzere, hâlâ konvansiyonel ve nükleer etkinin sahip olduğu caydırıcılık temeli şiddet olarak daha üstlerde yer alsa da konvansiyonel ve nükleer

altyapıların siber altyapılara bağlandığı uluslararası sistemde bu şiddet sarmalı ve hiyerarşisi her an değişiklik gösterebilir ve hatta farklı örneklerde siber etki üst sıralara taşınabilir. Martin Libicki'ye göre siber caydırıcılık Soğuk Savaş dönemindeki nükleer caydırıcılık gibi işe yarayabilir. Fakat bunun imkânlı olması için devletlerin siber uzaya bağlılığı tam ve eksiksiz olmalıdır.

Şekil-4. Siber Caydırıcılığın Etkisel Olarak Karşılaştırılması (Libicki, 2009: 29)

Nükleer caydırıcılık, tekil ve simetrik bir özellik göstermektedir. Tekil olmasının sebebi etkilerinin korkutucu ve geri dönüşünün olmayışından kaynaklanmaktadır. Bu anlayış çerçevesinde kimse nükleer etkiyi kullanmaya cesaret edememektedir. Misilleme durumunda karşı tarafın saldırıya cevap vermesi ile her iki taraf için büyük yıkım olabilir. Siber caydırıcılıkta ise tekrarlılık söz konusudur. Uygulanan siber misilleme, muhtemelen saldıran devleti bertaraf etmez, hükümetin düşmesine neden olmaz veya saldıranın silah bırakmasını sağlamaz. Siber saldırılar emsaller arasında meydana geldiği için aynı zamanda simetrik bir özellik gösterir (Çifçi, 2013: 306). Uluslararası güvenlik açısından siber saldırıların savunulmasındaki belirsizlik ya da kimi zaman anlam kargaşası, klasik anlayış açısından caydırıcılığın farklı tarzlarda gerçekleşmesi ve hiyerarşisi açısından bir tespiti gerekli kılmaktadır (Hosein ve Eriksson, 2007: 162).

Siber caydırıcılığa yapılan en büyük eleştiri bir siber saldırının nereden gerçekleştiğini bulmanın güç oluşudur. Siber savunma kabiliyeti yüksek olduğu sürece siber saldırılar boş çaba olarak görülecek ve bu yola başvurulmayacaktır. Böylece siber savunma kendi başına bir caydırıcılık

sağlayacaktır. Stuxnet örneği göstermiştir ki, hedefte büyük tahribata yol açmayan siber saldırılar güvenlik açıklarının görülmesini sağlayarak bu açıklıkların giderilmesine olanak verecek ve bir sonraki benzer saldırıları boşa çıkarabilecektir (İduğ ve diğerleri, 2013: 288).

Libicki'nin modeliyle benzerlik gösteren tırmanma modelinde saldırıların niteliğine göre tırmanmanın en üstünde nükleer silahlar yer almaktadır. Bendiek ve Metzger (2015: 11) yapmış oldukları bu analizde, Şekil 5'te görüleceği üzere yüksek seviyeli siber saldırıların niteliksel olarak kinetik vuruşlardan daha etkin olduğunu vurgulamıştır ve özellikle son yıllardaki gelişmelere paralel olarak bu doğru bir tespittir. Kritik altyapılara ilişkin fiziksel saldırıların niteliği korkutucu boyutlarda etki yaratma kapasitesine sahiptir. Düşük seviyeli siber saldırılar bu kapsamda tırmanma modeli açısından politik ve ekonomik yaptırımlardan daha etkili sonuçlar doğurabilmektedir. İran'ın Natanz Nükleer Santrali'ni hedef alan Stuxnet örneğinde görüldüğü gibi siber dünyada başlatılan ancak fiziksel dünyada yıkıcı sonuçlar doğuran gelişmiş siber silahlar günümüzde yadsınamayacak bir gerçekliktir. Maryland Üniversitesi'nin oluşturduğu *Küresel Terörizm Veri Tabanı*'na (Global Terrorism Database) göre 1970'lerden 1990'lı yılların ortalarına kadar enerji üretim tesislerine, boru hatlarına ve sektör çalışanlarına yönelik yılda 100'den az saldırı kaydedilmişken, yalnızca 2013 yılında bu saldırıların sayısı 600'e yaklaşmıştır (Gücüyener, 2015).

Şekil-5: Tırmanma Modeli (Bendiek ve Metzger, 2015: 11)

Cyber War, The Next Threat to National Security and What to Do About It adlı kitabın da yazarı olan Clarke, *Siber Savaş* olarak adlandırdığı çekişme alanıyla ilgili ABD'de bağımsız bir merkezin yürütülmesinde önemli görevler almıştır. Richard Clark'ın özellikle caydırıcılık ve siber caydırıcılığın bütününe ilişkin yapmış olduğu tespitler kayda değerdir ve düzlem olarak siber uzaya ilişkin verdiği örnek ve anlatım şu şekildedir (Clarke ve Knake, 2011: 98):

“...Gerçek dünyada ABD neden olacağı karşı saldırının Amerikan ağırları üzerindeki asimetrik etkisinden çekineceği için büyük ölçekli siber savaş başlatmayacaktır.
...Ancak, 1960'lı yıllarda kitaplar yazmış olan Herman Kahn gibi stratejistlerin teorilerinin aksine, siber savaş caydırıcılığı çok daha değişik olasılıklar içermektedir. Nükleer silahlara ilişkin bütün ayrıntılar bilinmektedir. Siber silahların ise ne yapacağı şu ana kadar dünya devletleri tarafından gözlenmemiştir.
...Nükleer savaşta iki tarafın da saldırı kabiliyetleri bilindiği için, ortada bir sır yoktu ve herhangi bir saldırı anında büyük bir olasılıkla dünyadaki tüm yaşamın yok olacağını herkes bilmekteydi. Siber savaşta ise, saldırının gücü bir sır olarak kalmaya devam ediyor. Etkin bir savunma kurma olasılığı var. Bu yüzden, hiçbir ulus bir kriz halinde caydırıcılıktan dolayı siber silah kullanmazlık etmeyecektir.”

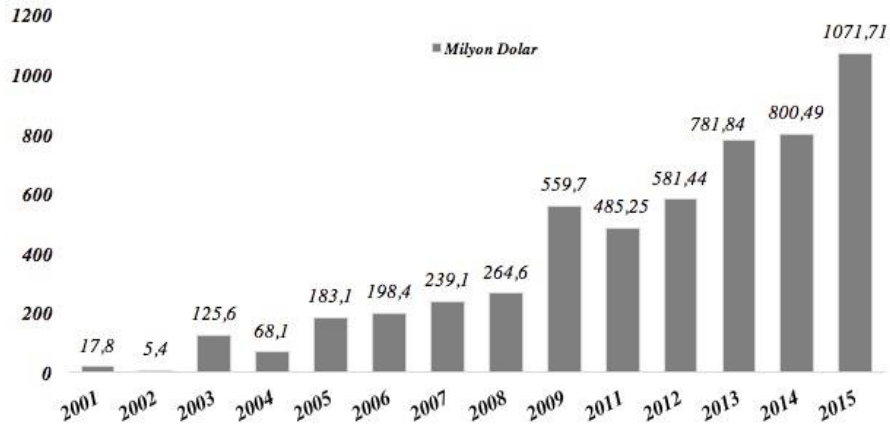
6. SİBER SAVAŞLAR GERÇEK Mİ?

Toplumlararası ilişkilerin doğası çatışmaya dayalıdır. Bu çatışma bazı dönemlerde açık bir hal alırken bazı dönemlerde kendisini gizlemiştir. Uluslararası ilişkiler çalışmaları adına kırılma noktası olan I. Dünya Savaşı'nın öncesinde ve 1815 Viyana Kongresi sonrasında Avrupalı güçler arasında hâkim olan hava artık Avrupa coğrafyasında bir savaş olmayacağı, ortaklıklara daha fazla vurgu yapılacağı yönündeydi (Toptaş, 2009: 15). Fakat 20. yüzyıl içerisindeki başdöndürücü gelişmeler tarihin gördüğü en büyük iki savaşı beraberinde getirmiştir.

Yaşanan iki savaş ve çıkarılabilecek derslerin aksine değişimin getirmiş olduğu imkânlar ve stratejiler askerî unsurların yıkıcı özelliklerini inanılmaz boyutlara taşımıştır. Bu durumu göze almak istemeyen aktörler birbirlerini caydırmada ve etkilemede farklı saldırı ve savaş tekniklerini geliştirmeye başlamıştır. *Siber savaş* olarak adlandırdığımız gücün göreceliği üzerine kurulu küresel mücadele ciddi bir karmaşıklığı beraberinde getirmiştir.

Karmaşıklığın özü sadece savaş alanına ilişkin verilerle evrimini devam ettirmemiştir. Siber savaşın maddi ve fiziksel olarak etkisi ciddi bir maliyeti beraberinde getirmiştir. Grafik 2'de IC3'e raporlanan maddi kayba ilişkin verilerde son 15 yılda yaşanan değişimin ciddi bir artış içinde olduğu

gözlenmektedir. Uluslararası sistemde toplam maliyetin uluslararası aktörler bazında ne kadar olduğuna dair kesin veriler olmasa da siber savaşın kapasitesi ve etkisine ilişkin değerler mücadelenin yönünü ortaya koymaktadır.

Grafik-2: 2001-2015 Yılları Arası Siber Saldırı ve Suçlardan Dolayı IC3'e Raporlanan Maddi Kaybın Değişimi (The Statistics Portal, 2016)

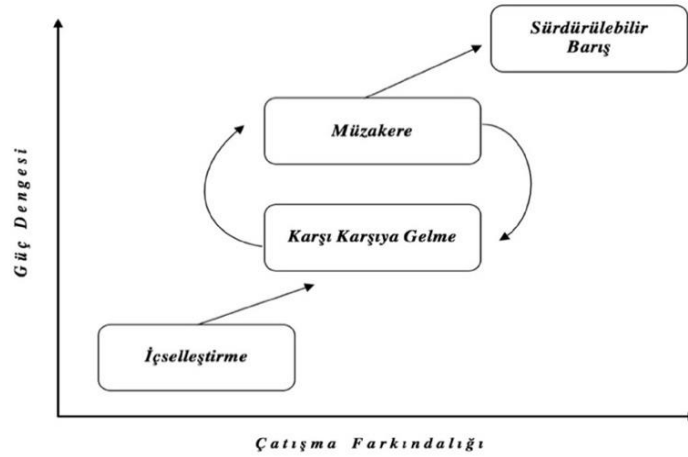
a) Asimetrik Savaş

Özellikle 11 Eylül sonrası dönemde kendisine yoğun biçimde referans verilmeye başlanan *asimetrik savaş* kavramı kimilerine göre yeni bir savaş mantığına karşılık gelmekte kimilerine ise yeni bir terör türünü çağrışım yapmaktadır. Asimetri farklı düşünerek, farklı örgütlenerek, farklı hareket yöntemleri seçerek mevcut dengeyi bozmaktır. Var olan dengenin bir dengesizlik üzerinde kurulduğu düşünülecek olursa yürütülen mücadele yöntemlerinin anlayışsal boyutu tartışma konusudur. Tarafların aynı kuvvet unsurlarını kullanmasıyla karşımıza çıkan simetrik savaşa karşın asimetrik savaşta düşmanın dengesini kaybettirme adına tarafların birinde olmayan farklı unsurlar karşımıza çıkabilir. Bu yönüyle asimetrik savaş benzeşmeyen güç unsurlarının, muharabe yöntemlerinin, vasıta ve silahlarının kullanıldığı savaştır (Varlık, 2013: 125). Asimetrik güç etkinliği teknolojik üstünlük, nitelik, sevk ve irade, komuta-kontrol, disiplin-moral ve motivasyon üstünlüğü gibi kuvvet çarpanı olabilecek herhangi başka bir unsurun devreye girmesiyle ortaya çıkmaktadır.

Farklı unsurların ortaya çıkışıyla asimetrik savaş adına rakip hedeflere yönelik zararın kapsamı daha da artmıştır. Düşmanın modern koşullar altında görünür niteliğinin kaybolması, saldırganlık güdüsünü ortadan kaldırmaktadır. Asimetrik unsurlarla savaşın devamlılığı *ölçülülük* düşüncesini de ortadan kaldırmaktadır ve savaşın ruhuna yeni bir boyut katmaktadır. Özellikle konvansiyonel silahların değişimi ile birlikte askeri kayıpların yanında, inanılmaz boyutlardaki sivil kayıpları savaşın olumsuz şekillerde ve asimetrik ölçülerle devam ettiğini ispatlamıştır (Aral, 2007: 60).

Savaşın evrimine ilişkin asimetrik savaş dâhilindeki değişimin 11 Eylül saldırıları ile uluslararası toplumun gündemine taşındığı kabul edilmektedir (Bendrath ve diğerleri, 2007: 71). Fakat Soğuk Savaş sonrası uluslararası güvenlik ortamında yaşanan değişimlerin bir sonucu olarak devlet ve devlet dışı aktörler tarafından uygulanabilecek bir savaş anlayışı olduğuna ilişkin yaklaşımlar da asimetrik savaş adına mevcuttur. Bu anlayışa siber saldırılar kapsamındaki taktiksel unsurları ve gelişmeleri de dâhil edebiliriz.

Şekil 6'da görüldüğü üzere, yapısal olarak ortaya koyulan asimetrik çatışma sürecinde güç ve çatışmaya ilişkin taraflar arasındaki müzakere kültürü barışın sağlanmasında önemli bir basamaktır. Güç dengesi ve çatışma farkındalığı ekseninde ele alınan asimetrik çatışmanın evreleri sürdürülebilir barış noktasında kesişim olarak en üst dereceyi oluşturmaktadır.

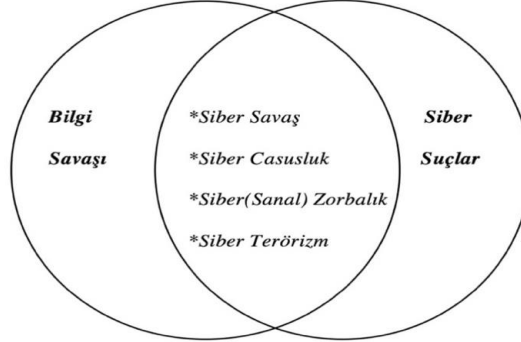
Şekil-6: Yapısal Olarak Asimetrik Çatışmanın Evreleri (Gallo ve Marzano, 2009)

Propaganda ve bilgi savaşına dayandırılan psikolojik harekâtlar da asimetrik savaş kavramı içerisinde siber güvenlik alanına dair bir parametre olarak ele alınabilir. Herhangi bir savaş alanına ihtiyaç duymadan gerçekleştirilebilen psikolojik harekâtların ihtiyaç duyduğu siber ortam harekât sürecini taraflara sunmaktadır. Kavramsal temeller ve asimetrik yaklaşımları değerlendiren bir taraf, güçlü rakibin bir yandan zayıf yönlerini alışılmadık taktiklerle saptarken diğer yandan kamuoyunda şok ve ani psikolojik etki yaratmayı ve bu güçlü tarafın kurumlarına duyulan güveni zayıflatmayı amaçlayabilir. Böylelikle rakibin toplumsal yapısında, özellikle ekonomisinde ve motivasyonunda negatif etki yaratarak toplumsal özgürlüklerin kısıtlanmasına bile neden olabilir.

b) Siber Savaş

Siber Savaş kavramını; “ulusal bir hedefi gerçekleştirmek ya da süregelen bir savaşı desteklemek amacıyla, bir ülke tarafından veya inisiyatifinde, diğer bir ülkenin askeri ve sivil her türlü bilişim sistem ve altyapısının işlevselliğini engellemek, imha etmek ve kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak için siber savaş yöntemlerinin kullanılması ve buna karşı koyacak tedbirler veya süreçler” şeklinde tanımlamak mümkündür (Bayraktar, 2015: 48). Richard Clark’ın kavramsal olarak siber savaşa yüklediği anlam, “Bir devletin, başka bir devletin bilgisayar sistemlerine veya ağlarına hasar vermek ya da kesinti yaratmak üzere gerçekleştirilen sızma faaliyetleridir.” şeklindedir ve kapsamı dar tutulmuştur. Bunun en önemli sebeplerinden birisi enformasyon sahibi olma veya çalınması şeklindeki yaklaşımın tanımsal olarak genişliğidir. Siber savaş bilgi teknolojilerine bağlı olarak ve siber suçlardaki farkındalığın artışıyla çıkarsal amaç içerisinde hareket eden aktörlerin ilgi alanına girmesiyle bugünkü küresel niteliğine ulaşmıştır.

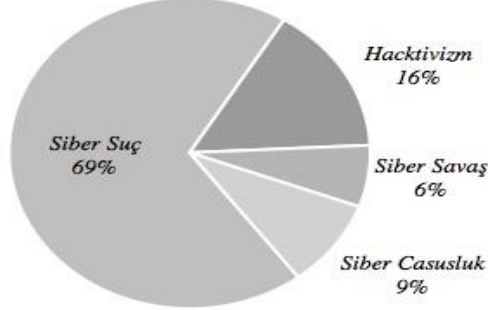
Şekil 7’deki kombinasyon dâhilinde bilgi savaşı ve siber suçlar *siber savaş, siber casusluk, siber zorbalık ve siber terörizm* gibi unsurları karşımıza çıkarmıştır. Bilgi savaşı ve siber suçlar uluslararası alana ilişkin sorunsal bütünlüğü artırırken diğer yandan teknolojik altyapının gelişmesinde/geliştirilmesinde dinamo görevi üstlenmektedir. Devletlerin savaş, casusluk, terörizm gibi unsurların karşılanmasına ilişkin algıları ar-ge faaliyetlerini siber alana kaydırmaktadır. Bu konuda devletlerin özel sektörle olan birlikteliği yapısal olarak çeşitli düzeylerde spekülasyonları da beraberinde getirmektedir.

Şekil-7: Geleneksel Bilgi Savaşı ve Siber Suç Kombinasyonu Olarak Siber Savaş (Merrick ve diğerleri, 2016: 5)

Yılmaz (2006: 615) bilgi savaşını; “*Karşı tarafa ait bilgi tabanlı işlemcileri, bilgi sistemlerini, bilgisayar tabanlı network sistemlerini etkileyecek bir hareket gerçekleştirmek ve kendi sistemlerini korumak.*” şeklinde tanımlamıştır. Bilgi savaşı askerî bir boyutu olmasıyla beraber daha çok bilgi sistemlerini çökertmeye yönelik internet savaşlarını tanımlayan bir üst kavramdır. Bilgi savaşı ve siber suçlara yapılan atıfların yanında küresel olarak siber savaşın gelişimine ilişkin bazı yaklaşımlarda siber suçlar direkt olarak adres gösterilmektedir. Carr (2012: 5) *Inside Cyber Warfare* adlı çalışmasında sorunun askerî bir problem olduğunu ve derlediği diğer çalışmalara ilişkin, hukuksal bazı zorlayıcı unsurlarla siber savaşın bir kombinasyon içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Siber suçlar yazılımsal olarak bazı zararlı unsurların hareketliliği ile gelişmekte, siber savaş ise test edilebilen unsurlarla evrimini sürdürmektedir.

Her ne kadar siber savaşa dair gerçeklik ve gelişen olaylar daha önce vurgulanan tespitlere ilişkin süregelse de özellikle siber suçlara ilişkin ve iç hukuktan dolayı sonuç doğurabilecek gelişmeler siber savaş algısının önünde gözükmektedir (Rawnsley, 2008: 83). Grafik 3’te görüleceği üzere, siber savaşın sahip olduğu motivasyon düzeyi saldırıların kaynaklandırılış şekline göre oldukça düşük bir orana sahiptir. Siber savaşın motivasyon düzeyi düşük olmasına rağmen etki alanının belirginliği ve genişliği diğer unsurlara göre değişkenlik göstermektedir. Özellikle bireysel olarak çoğu zaman maddi kazançların sağlanması siber suçları oldukça öne taşımaktadır. *Hackmageddon; Information Security Timeline and Statistics*’ten alınan verilere göre aylık olarak dalgalanmalar belirgin şekilde, dört unsur dâhilinde değişmektedir. Haziran 2016 dönemine izlenen verilerde Mayıs 2016’ya göre siber suçlar %66.7’den az bir artışla, %69’a; hacktivism %20’den düşerek %16 değerinde ifade edilmiştir.

Grafik-3: Saldırıların Motivasyonu (Passeri, 2016)

Siber savaş amaçlanılan unsur ve kapsamına göre stratejik ve operasyonel olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Stratejik siber savaşlar amaçlarına, olanaklarına, sınırlarına ve yürütülme şekline göre operasyonel siber savaşlardan daha geniş bir alanda kendini göstermektedir.

(1) Stratejik Siber Savaş

Libicki (2009: 117) stratejik siber savaşı bir devlet veya onun toplumuna karşı yürütülen fakat birincil amaç olarak devletin davranışını etkilemeyecek bir siber saldırı bütünü olarak tanımlamıştır. Saldıran birim devlet veya devlet dışı bir aktör olabilmektedir. Özellikle devlet dışı aktörler açısından saldırılan itibarıyla karşılık bulma ve tepki, daha güç ve karmaşık bir hal almaktadır. Devletler ise saldırılan ülke açısından diplomatik ve ekonomik birtakım yaptırımlarla karşılaşılabılır.

Devletler stratejik siber savaşlarda provokasyon ve tırmandırma şekilleriyle farklı yollardan taktiksel unsurları benimseyebilir. Saldırılan aktör ise karşılıklı tırmandırma yoluyla çatışmanın boyutunu farklılaştırabilir. Bu durumda siber savaşın sınırlarının ne olduğu konusu gündeme gelmektedir. Her ne kadar nükleer tırmandırma pratik bir husus olan ikinci vuruş yeteneği tartışılrsa da siber savaşlarda ikinci vuruş yeteneği olarak saldırı metotlarının ele alınması yakın gelecek için önemli bir husustur. Her iki taraf açısından yönetimsel olarak diplomatik tercihlerin mi kullanılacağı ya da kriz yönetimi kapsamında mı adımlar atılacağı farklı tercihler olarak masa üzerinde yer alacaktır.

Rusya'nın 2007 Estonya ve 2015 yılı Ukrayna'ya karşı yürütmüş olduğu müdahaleler stratejik siber savaşa tipik örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır. Stratejik siber savaşlar açısından devlet içi sistemin aksatılması ve toplumsal olarak psikolojik harekâta örnek oluşturabilecek bu türden olaylarda kısa dönem ve uzun dönemde devlet altyapılarında hasarların onarılması, nükleer ve konvansiyonel unsurların bıraktığı yıkıcı etkilere göre daha kolaydır.

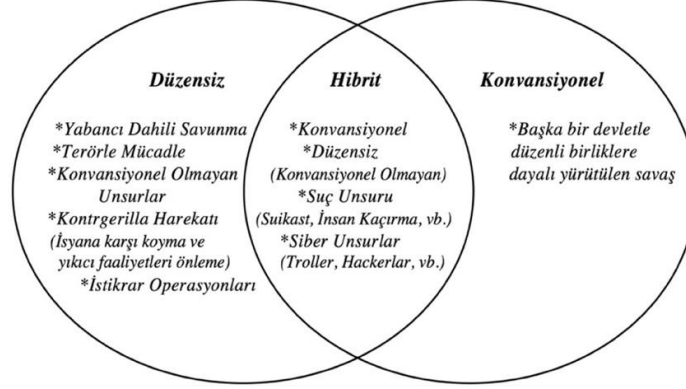
c) Hibrit Savaş

Elektronik savaşın tekniklerinden daha fazlasına ihtiyaç duyulan, geleneksel savaşla birlikte sürdürülen bileşke savaş tarzına *hibrit savaş* adı verilmektedir. Özellikle NATO, Soğuk Savaş sonrasındaki güvenlik ortamının belirsizliği nedeniyle ve örneklerden çıkarılan dersler ışığında geleneksel savaş imkânlarını bırakmadan yenilerine sahip olmayı düşünerek hibrit savaş yöntemini tercih etmiş ve bu konuda farklı raporlar ortaya koymuştur (Bıçakçı, 2012: 210). Çoğu uluslararası ilişkiler çalışmalarında hibrit savaş, operasyonel siber savaş yerine de kullanılmaktadır. Hibrit savaş, siber savaş başlığı altında incelediğimiz operasyonel siber savaşa göre daha özel durumları ve müdahale biçimine de işaret etmektedir.

Savaşın evrimi ve özellikle asimetrik olarak gelişen unsurlar farklı devletler ve NATO gibi örgütler bazında bu konunun tartışıldığı boyutu ortaya çıkarmıştır. Karma savaş olarak da vurgulanan terimsel ifadelerde, konvansiyonel kuvvet ve harekât yöntemleri ile *bilgi harekâtı*, *bilgi tabanlı (cyber) faaliyetler*, *gayrinizami harekât*, *kitle imha silahları* ve *suç örgütlerinin kullanımı* gibi geleneksel olmayan kuvvet ve yöntemlerin kullanıldığı bir muharebe stratejisi tanımlanmaktadır (Varlık, 2013: 125). Askerî yazında *karma savaş* terimi henüz yerleşmemiştir. Bunun yerine, İngilizcede karma ya da melez anlamına gelen *hybrid* sözcüğünün okunuşundan *hibrit savaş* terimi Türkçeye aktarılmıştır.

Hibrit savaş mantığına göre devletler kendilerini, kasıtlı bir tahrikten veya gerginliğin artmasından sonra bir siber savaş içinde bulabilmektedirler. Bir devlet, diğerine karşı kendini avantajlı duruma geçireceğine inandığı için siber saldırıda bulunabilir. Şekil 9'da düzensiz ve konvansiyonel unsurların bileşkesinde hibrit savaşın neleri kapsadığı sunulmuştur. Burada dikkat edilmesi gereken hibrit savaş içerisindeki unsurların gayrinizami nitelikler de taşıyabileceğidir. Suç unsuru oluşturabilecek ve siber unsurlarla birleştirilecek manevralarda amaç rakibi yıpratmaktır.

Hibrit savaş yaklaşımıyla yürütülen harekâtlarda rakibin tamamen devre dışı bırakılması pratikte imkânsız gözükmektedir. Bunun tek yolu rakibin tüm konvansiyonel unsurlarının siber ortama bağlı olması ve bir anda devre dışı bırakılabilme olasılığıdır. Hibrit savaşta asıl hedef bir bölgeyi ele geçirmek veya kontrol etmek değildir.

Şekil-9: Hibrit Savaşın Temel Unsurları (Briefing to the Subcommittee on Terrorism, Unconventional Threats and Capabilities, Committee on Armed Services, House of Representatives, 2010: 16)

Rakibi yıpratmaya yönelik ele aldığımız hibrit savaşta uzun süreli planlar yapılabilir ve zamana yayılabilir. Kısa sürede kesin sonuçlar beklemek hibrit savaşlar açısından gerçekçi durmamaktadır. Rusya'nın 2014 yılında Ukrayna'daki faaliyetleri yine Doğu Avrupa açısından Rusya'nın her fırsatta hibrit savaşı bir hareket biçimine dönüştürebileceği gerçeğini ortaya koymuştur. Karar alıcılar açısından yeni bir konseptin önlerinde olduğunu ortaya çıkaran benzer müdahaleler NATO gibi örgütlenmelerin de ajandalarında ilk sıralara yükselmiştir. Özellikle Rusya hibrit savaş uygulamalarıyla birlikte, Soğuk Savaş sonrasında son 15 yılda gücünden söz ettiremezken yeniden atağa geçmiştir. Rusya'nın özellikle Estonya ve Ukrayna gibi ülkelerde açığa çıkan saldırıları ve faaliyetleri bölge ülkelerini de tedirgin etmeye başlamıştır.

SONUÇ OLARAK;

Uluslararası ilişkiler boyutunda *siber politikalar* adı altında çalışma aritmetiği bulan siber güvenlik, siber saldırılar ile birlikte yeni bir çalışma alanını karşımıza çıkarmıştır. Ulus devletlerin veya bu düzeyde tartışma niteliği gösteren güncel çalışmalar da siber güvenlik konseptine ve özüne atıflarda bulunmaktadır. *Askerî işlerde ve gelişmelerde devrim* olarak adlandırılan bu durum elektronik, ileri teknolojik savaş unsurlarının ortaya çıkmasıyla çok boyutlu bir paradoks haline dönüşmüştür.

Siber savaş gibi bir olgunun askerî teknolojiler açısından önemli olduğu, konvansiyonel ve nükleer silahlar ile bunların caydırıcılığı gibi unsurlar bakımından ortak bir hiyerarşide yer alması ayrı bir öneme

sahiptir. Bu başlığın şekillenmesinde uluslararası ilişkiler temeli açısından kritik altyapıların, iletişim sistemlerinin ya da özelde hava savunma sistemleri gibi birçok unsurun tehlikede olması ve caydırıcı bir özellik kazanması siber güvenliği önemli bir analiz düzeyine taşımaktadır.

Siber savaş belli yönleri itibarıyla asimetrik çatışmalara benzetilmektedir ve bunu güçlendiren en önemli gösterge, zayıf durumda olanın da kimi manevralarla güçlü veya baskın olanı alt edebileceği ile ilgilidir. Uluslararası ilişkiler boyutundaki tartışma alanı ve konunun ele alındığı boyut bu yönde yoğunlaşmaktadır. Uluslararası aktörler adına makro savaş teorileri açısından kimi zaman tarafların ihtiyacı olan basit bir bilgisayar ve yazılım olabilmektedir. Bu derece basite indirgediğimiz bir durumla ilgili de doğal olarak ilk eleştiri siber savaşta kullanılan silahların, iyi birer silah olmadığı ile ilgili durumdur ve düşmana ciddi, yıkıcı zararlar vermediği için kışkırtma açısından bir riski içinde barındırabileceğidir.

Siber savaşların ve saldırı niteliklerinin nereden geldiği ile ilgili tespitler yapılabilmekte, sorumlular kimi zaman kolaylıkla ortaya çıkarılabilmekte ve bu durum uluslararası düzeydeki saldırgan yapıyı daha da körükleyebilmektedir. Bu ve benzeri türden siber güvenlik ile ilgili yaklaşımlarda, uluslararası politika açısından diplomasi masaları tesis edilebilir ve bunların uygulamadaki başarılarına göre çalışmalar oluşturulabilir. Bu çerçevede devlet merkezli olaya yaklaşılması ve siber güvenlik gibi alanın tek pencereden incelenmesi çoğu zaman teorik olarak beraberinde belirli sorunsalları getirirse de çalışmanın temelinde bu sorunsal kırma isteği yer almaktadır.

Bu boyutlar açısından ele alındığında, siber savaşın günümüzde çağdaş devletler açısından bir tehdit oluşturduğu, ciddi bir problem sahası ve tartışma alanı haline geldiği bir gerçektir. Eksik olan ise, uluslararası ilişkilere ilgi duyanlar açısından konunun hangi teorik yaklaşımlarla ele alınacağıdır. Görünen güçlerin, görünmeyen saldırısı haline gelen siber saldırılar, devletlerin ulusal güvenlikleri açısından ciddi bir risktir ve konunun analizi açısından önemli bir tartışma noktasını oluşturmuştur. Bu doğrultuda devletlerin siber alandaki tehditlerle mücadele edebilmek amacıyla siber savunma yöntemlerini geliştirdikleri, siber tehditlere karşı önleyici bir yaklaşımla siber taarruz tekniklerini araştırdıkları ve bu alanda politikalar geliştirdikleri bilinmektedir.

11 Eylül olaylarının yeni tehditleri beraberinde getirdiği yaklaşımda, hem siber güvenlik anlayışındaki hem de siber alandaki çeşitlilik benzer çalışmaların konseptini oluşturmuştur. Siber alandaki savunma ve saldırı

çeşitliliği güçlü ülkelerin her an tetikte olmaları gerektiğini göstermiştir. Birçok devlet için ise Soğuk Savaş'ın bitimi, güvenlik sorunları bağlamında çözümleri zor paradoksları oluşturmuştur. Siber kapasiteye dayandırılan unsurlar için ekonomik çıkar ve düşmanı zarara uğratma gibi arayışlar kendini hissettirmeye başlamıştır.

Siber güvenlik kavramının dâhil olduğu uluslararası güvenlik temelinde, nükleer caydırıcılığın hâlâ ulusal güvenlik konusunda en büyük tehlike olduğu ortadadır. Nükleer, kimyasal ve biyolojik kitle imha silahlarının yaygın olduğu sorunlarla birlikte, farklı sorunların devletleri meşgul ettiği süreçte güvenlik yaklaşımı ve yaklaşımın çeşitlendiği siber alandaki tehditsel durum her geçen gün artmakta ve bu durum politik girişimlerin rasyonelliğinin tartışılmasını gerekli kılmaktadır. Farklı alanlarda olduğu gibi devletler, güvenlik temelindeki tehlikeleri bertaraf etmek için rasyonel olduklarını zannettikleri birçok konuda çoğu zaman ittifak arayışlarına girmektedir. Tartışmaları da alevlendiren husus, uluslararası alanda ortak güvenlik oluşturulacaksa, bu anlayışın samimiyeti ve tarafsızlığı yönündeki atıflar olmaktadır. Ortak bir uluslararası aklın ortaya çıkamamasındaki temel nedenler zaten karmaşıkken siber güvenlik gibi bir konunun alana dâhil olması kartları çeşitlendirmiştir.

KAYNAKÇA

- Aral, Berdal (2007), "Asimetrik Saldırı Savaşları, Siyaset ve Uluslararası Hukuk", **Uluslararası İlişkiler Dergisi**, 4(14), 39-83.
- Arnold, Todd ve diğerleri (2013), "Professionalizing The Army's Cyber Army's Cyber Officer Force", **Army Cyber Center**, http://www.gregconti.com/publications/pro_cyber.pdf (13.04.2016).
- Barnum, Sean (2014), "Standardizing Cyber Threat Intelligence Information with The Structured Threat Information Expression", **STIX Whitepaper**, (1.1) <http://stixproject.github.io/getting-started/whitepaper/> (12.04.2016).
- Bayraktar, Gökhan (2015), **Siber Savaş ve Ulusal Güvenlik Stratejisi**, İstanbul: Yeniüzyıl Yayınları.
- Bendiek, Annegret ve Metzger, Tobias (2015), **Deterrence Theory in the Cyber Security, Working Paper RD EU/Europe**, Berlin: Research division/EU.
- Bendrath, Ralf ve diğerleri (2007), "From 'Cyberterrorism' to 'Cyberwar', back and forth: How The United States Securitized Cyberspace", Johan Eriksson ve Giampiero Giacomello (Ed.), **International Relations and Security in The Digital Age**, 1. Baskı içinde (57-83), New York: Routledge Publishing.
- Bıçakçı, Salih (2012), "Yeni Savaş ve Siber Güvenlik Arasında NATO'nun Yeniden Doğuşu", **Uluslararası İlişkiler Dergisi**, 9(34), 205-226.
- Brown, Gary D., Tullow, Owen W. (2012), "On the Spectrum of Cyber Space Operations", **Small War Journals**, <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/on-the-spectrum-of-cyberspace-operations> (04.02.2016).
- Bucci, Steven (2009), "The Confluence of Cyber Crime and Terrorism", **Lecture#1123 on National Security and Defence**, <http://www.heritage.org/research/lecture/the-confluence-of-cyber-crime-and-terrorism> (13.01.2016).
- Burgess, Heidi ve Guy M. Burgess (1997), **Encyclopedia of Conflict Resolution**, California: ABC-CLIO, Santa Barbara, California.
- Carr, Jeffrey (2012), **Inside Cyber Warfare**, 2nd Ed. Sebastopol: O'Reilly Publishing.
- Caşın, Mesut Hakkı (2008), **Uluslararası Terörizm**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Choucri, Nazli (2012), **Cyberpolitics in International Relations**, Cambridge: MIT Press.
- Clarke, Richard A. ve Knake, Robert K. (2011), **Siber Savaş: Ulusal Güvenliğe Yönelik Yeni Tehdit**, (Çev. Murat Erduran), İstanbul: İKÜ Yayınevi.
- Çakmak, Haydar ve Demir, Cenker Korhan (2009), "Siber Dünyadaki Tehdit ve Kavramlar", Haydar Çakmak ve Taner Altınok (Ed.), **Suç, Terör ve Savaş Üçgeninde Siber Dünya**, 1. Baskı içinde (23-55), Ankara: Barış Platin Kitabevi.
- Çifçi, Hasan (2013), **Her Yönüyle Siber Savaş**, Ankara: TÜBİTAK Bilim Kitapları.
- Gallo, Giorgio ve Marzano, Arturo (2009), "The Dynamics of Asymmetric Conflicts: The Israeli-Palestinian Case", **The Journal of Conflict Studies**, Volume 29.
- Gray, Colin S. (2007), **War, Peace and International Relations: An Introduction to Strategic History**, New York: Routledge Publishing.
- Gücüyener, Ayhan (2015), **Enerji Güvenliğinde Yeni Bir Arayış**, [https://www.linkedin.com/pulse/enerji-güvenliğinde-yeni-bir-arayış-ayhan-gucuyener?forceNoSplash=true](https://www.linkedin.com/pulse/enerji-guvenliginde-yeni-bir-arayis-ayhan-gucuyener?forceNoSplash=true) (15.06.2015).
- Hayes, Richard E ve Alberts, David S. (1995), "Information Warfare and Deterrence: Appendix B. The Realm of Information Dominance: Beyond Information War", **Federation of American Scientists**, <http://fas.org/irp/threat/cyber/docs/iwd/appb.html> (08.01.2016).
- Hosein, Ian ve Eriksson, Johan (2007), "International Policy Dynamics and The Regulation of Dataflows: Bypassing Domestic Restrictions", Johan Eriksson ve Giampiero Giacomello (Ed.), **International Relations and Security in The Digital Age**, 1. Baskı içinde (158-172), New York: Routledge Publishing.
- İduğ Y. ve diğerleri (2013), "Siber Caydırıcılık ve Türkiye'nin İmkan ve Kabiliyeti", **6. Uluslararası Bilgi Güvenliği ve Kriptoloji Konferansı Bildiriler Kitabı**, 1. Baskı içinde (287-290), Ankara: Bilgi Güvenliği Derneği.
- Libicki, Martin C. (2007), **Conquest in Cyberspace: National Security and Information Warfare**, Cambridge: Cambridge University Press.
- Libicki, Martin C. (2009), **Cyberdeterrence and Cyberwar**, Santa Monica: Rand Corporation.

- Little, Richard (2007), **The Balance of Power in International Relations: Metaphors, Myths and Models**, Cambridge: Cambridge University Press.
- Lupovici, Amir (2011), "Cyber Warfare and Deterrence: Trends and Challenges in Research", **Military and Strategic Affairs**, 3(3), 49-62.
- Merrick, Kathryn ve diğerleri (2016), "A Survey of Game Theoretic Approaches to Modelling Decision-Making in Information Warfare Scenarios", **Future Internet**, 8 (3), 1-29.
- Nye, Joseph S. (2010), **Cyber Power**, Cambridge: Harvard Kennedy School, Belfer Center for Science and International Affairs.
- Passeri, Paolo (2016), "June 2016 Cyber Attacks Statistics", **Hackmageddon Information Security Timelines and Statistics**, <http://www.hackmageddon.com/2016/07/25/16-30-june-2016-cyber-attacks-statistics/> (03.06.2016).
- Rawnsley, Gary D. (2008), "The Laws of The Playground: Information Warfare and Propaganda Across The Taiwan Strait", Athina Karatzogianni (Ed.), **Cyber Conflict and Global Politics**, 1. Baskı içinde (79-94), London: Routledge Chapman Hall.
- Singer, P.W. ve Friedman, Allan (2015), **Siber Güvenlik ve Siber Savaş**, (Çev. Ali Atav), Ankara: Buzdağı Yayınları.
- Sönmezoğlu, Faruk (2014), **Uluslararası Politika ve Dış Politika Analizi**, 6. Baskı, Der İstanbul: Der Yayınları.
- Stevens, Tim (2012), "A Cyberwar of Ideas? Deterrence and Norms in Cyberspace", **Contemporary Security Policy**, 33(1), 148-170.
- Stone, John (2012), "Cyber War will Take Place", **Journal of Strategic Studies**, 36(1), 101-108.
- The Statistics Portal (2016a), "Amount of Monetary Damage Caused by Reported Cyber Crime to the IC3 from 2001 to 2015", <http://www.statista.com/statistics/267132/total-damage-caused-by-by-cyber-crime-in-the-us/> (03.05.2016).
- Toptaş, Ergüder (2009), **21. Yüzyılda Savaş**, Ankara: Kripto Yayınları.
- United States Government Accountability Office (2010), **Briefing to the Subcommittee on Terrorism: Unconventional Threats and Capabilities**, Washington DC: Committee on Armed Services, House of Representatives.

- Varlık, Ali Bilgin (2013), "Savaşı Tanımlamak, Terminolojik Bir Yaklaşım", **Avrasya Terim Dergisi**, 1(2), 114-129.
- Vinnakota T. (2013), "Understanding of Cyberspace Using Cybernetics: An Imperative need for Cybersecurity of Enterprises", **IEEEExplore**, <http://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?arnumber=6865791> (18.01.2016).
- Viotti, Paul R. ve Kauppi, Mark V. (2014), **Uluslararası İlişkiler ve Dünya Siyaseti**, (Çev. Ayşe Özbay Erozan), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Walt, Stephen M. (2003), "Güvenlik Çalışmalarının Rönesansı", **Avrasya Dosyası**, 9(2), 71-107.
- Wiener, Norbert (1948), **Cybernetics, or Control and Communication in the Animal and the Machine**, Cambridge: MIT Press.
- Yılmaz, Sait (2006), **21. Yüzyılda Güvenlik ve İstihbarat**, İstanbul: Alfa Yayınları.

LAW ENFORCEMENT FORCES WITH MILITARY STATUS IN PEACEKEEPING OPERATIONS

Genker Korhan Demir*

ABSTRACT

Since the end of the Cold War, peacekeeping operations have gained importance as an essential part of UN peace activities. The present day transformed security environment for peacekeeping operations requiring more pro-active resilient security structures and the ability to intervene in security hotspots. It is argued in this article that 'Law Enforcement Forces with Military Status'(LEFMS) provide an effective operational force for dealing with emerging threats. Having examined their national and multinational status there are positive indications that gendarmerie-type forces can indeed be a supportive force in partnership with the peacekeeping abilities of international actors. The research findings are exploratory with descriptive statistics used to support the arguments presented.

Keywords: Gendarmerie, Police, Military, Law Enforcement, Peacekeeping, Conflict Resolution.

BARIŞI KORUMA OPERASYONLARINDA ASKERİ STATÜLÜ KOLLUK KUVVETLERİ

ÖZ

Soğuk Savaşın sona ermesinden sonra, Birleşmiş Milletlerin barış faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçası olan barışı koruma operasyonları önem kazanmıştır. Günümüz dünyası, barışı koruma operasyonlarının yürütüldüğü güvenlik ortamının proaktif, esnek ve kararlı güvenlik yapıları ile yeteneklerine sahip olunmasını gerektirmektedir. Bu makalede 'askeri statülü kolluk kuvvetleri'nin ortaya çıkan sorunlarla mücadele edebilecek etkili bir güç olduğu iddia edilmektedir. Askeri statülü kolluk kuvvetlerinin ulusal ve uluslararası konularının incelenmesinden sonra, uluslararası aktörlerin diğer barışı koruma yeteneklerini destekleyici olarak kullanılabileceklerine dair yeterli kanıtlara ulaşılmıştır. Araştırma bulguları keşfedici niteliktedir ve öne sürülen argüman betimsel istatistiklerle desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Jandarma, Polis, Asker, Kolluk, Barışı Koruma, Çatışma Çözümü,

* PhD, Lecturer at Gendarmerie and Coast Guard Academy Security Sciences Institute/Ankara, currently as a Post-Doctoral Research Fellow at The Centre for Trust, Peace, and Social Relations in Coventry University/Coventry, ckdemir@gmail.com; ac6480@coventry.ac.uk.
This study was supported by a grant (2219 Post-Doctorate Research Programme) from the Scientific and Technological Research Council of Turkey (TÜBİTAK).

INTRODUCTION

One of the most used activities available to the United Nations (UN) in order to mediate conflict and work towards a sustainable peace is peacekeeping. Dating from May 1948 beginning in the Middle East with UN Truce Supervision Organization (UNTSO), 71 peacekeeping operations have been carried out and 16 of them are still ongoing (UN History of Peacekeeping [web], 2017).

Particularly after the end of the Cold War, peacekeeping operations gained momentum with 56 operations undertaken. Not only has the number of operations increased, but the operational dimensions of the UN have shifted dramatically. The traditional tasks assumed by UN peacekeeping missions were observing cease-fires and separating the opposing forces after inter-state wars. However, contemporary UN operations also encompass many other related activities from helping to build sustainable institutions of governance; to human rights monitoring; security sector reform; disarmament, demobilization and reintegration of former combatants. These are mostly traditional peace building activities (UN Peacekeeping [web], 2017a). Today peacekeepers and peace builders are inseparable partners in complex operations as stated in the 'Brahimi Report' (UN Conferences, Meetings and Events [web], 2000): "while the peace builders may not be able to function without the peacekeepers' support, the peacekeepers have no exit without the peace builders' work."

In recent years, the UN missions have been undertaking operations mostly in intra-state conflicts, but the threats to peace are more transnational than ever. The mounting risks posed by transnational organized criminal groups, gangs and terrorist groups as well as other non-state armed groups exceed the institutional and governing capacity of host governments since many have fragile state structures. Beyond the limitations of government, civilian international police units and domestic police forces are not well-trained or adequately equipped to cope with intense armed fighting. A further difficulty is that international peacekeeping forces constituted mainly by military personnel are not trained to investigate criminal and civilian aspects of conflict since their main task is to fight and subdue the enemy. Such difficulties contribute to a volatile hybrid security environment which challenges the traditional personnel/organizational structure and methods of the UN.

Pointing out this flaw, Javier Solana, then the Secretary-General of NATO, stated the necessity of establishing a permanent international police force in order to bridge the gap between the ability of international military forces and domestic police forces to guarantee law and order locally under democratic control (NATO European Forum [web], 1997). The UN also referred to the need to rearrange peacekeeping operations in structure and in tasks to bridge the gaps which appear in the operation field (UN Conferences, Meetings and Events [web], 2000; UN Peacekeeping [web], 2008:18-19).

Given the requirement for robust hybrid security institutions, which are able to manage uncertainty and volatility in security environments, it is argued that 'Law Enforcement Forces with Military Status' (LEFMS) could provide a viable instrument in peacekeeping operations (Lutterbeck, 2004: 62-63). Considering the changing threat environment of armed conflicts and rising the number of peacekeeping operations, the need for LEFMS might be expected to gain importance more than before. It is aimed in this article to determine the ongoing situation and propose some suggestions on the employment of LEFMS among other peacebuilding efforts in the complicated and challenging environment of peacekeeping operations. The following discussion firstly studies on conceptual and historical context of LEFMS; then examines the role of security institutions in peacekeeping operations; provides a brief scrutiny of why LEFMS are gaining importance in peacekeeping operations and finally some suggestions for their employment.

1. THE JOB OF LAW ENFORCEMENT FORCES WITH MILITARY STATUS

The term of LEFMS itself is controversial but often based on misunderstanding and elision with illegitimate armed forces. In order to clarify such ambiguity, the discussion below develops a preferred definition together with a brief historical background and describes the contemporary development of LEFMS and multinational coordination efforts.

a. Conceptual Discussions

The necessity on the clarification of the term LEFMS is fundamental given the absence of clear terminology within the relevant literature. 'Law Enforcement Forces' are the armed organizations within law enforcement agencies, which are state institutions that enforce the laws. Law

enforcement agencies comprise all of the organizations that fulfil any kind of law enforcement activity.

In the United States, for example, these agencies are called police, sheriff's offices/departments, while investigative police services are often called bureaus, e.g. the Federal Bureau of Investigation (Wikipedia [web], 2017a). In Europe, there are further examples such as border (Germany, Austria) or finance (Italy) police. However, in this article, the 'Law Enforcement Forces' imply those organizations which have the capability and authority for the use of force in order to fulfil their law enforcement tasks.

Real difficulty arises with the second part of the term of LEFMS, 'military status'; since the military status of these organizations makes the subject more contradictory. There are some terms such as 'paramilitary', 'military police' and 'constabulary' to describe this type of organization, but they are all ill-suited to the facts of practices in the field. For example, the origins of 'paramilitary' can be discovered in the earlier writings of British journalists. These articles implied that Nazi-sponsored civilian groups which policed rallies and disrupted those of their opponents were termed 'para-military' (Paschall, 1993: 2104-2107). They also described how the German military after World War I, encouraged the creation of civilian forces to counter domestic political turmoil and provide a ready reserve of manpower for swift military mobilization. This early identification of Nazis with the term 'para-military' loads the term with a negative and criminal identity.

One of the most cited definitions of 'para-military' suggests that "whose training, organization, equipment, and control suggest they may be usable in support, or in lieu, of regular military forces" (The Military Balance, 1994-1995: 5). The other one proposed by Scobell and Hamitt states that (1998: 219);

a paramilitary force is a uniformed group, usually armed, neither purely military nor police-like in format or function but often possessing significant characteristics of both. It may serve as an agent or as an adversary of state; it may or may not perform internal security functions; and it may or may not have a wartime role as an adjunct to the regular armed forces.

Most of terms converge and describe any organization which has a military and police functions and like structures as 'para-military'.

However, these conceptualisation efforts fail to address the question of legitimacy, and are often ambiguous. These definitions name police organizations with military uniform or military tasks as ‘para-military’ groups without paying attention to their situation under national and constitutional laws. Many contemporary armed organizations have features as outlined above, but could not be classified in the same group. There are distinct characteristics particularly in the case of LEFMS in the service of their governments mandated by their national constitutions and with their status, tasks, and jurisdiction clearly set out by law.

The opposite is true of outlawed armed groups or terrorists who are designated as ‘para-military’ but have no legal mandate. The term has become loaded with pejorative meaning and inaccuracy. The conceptual amalgamation of two different groups with contradictory status in one term is not satisfactory. For this reason, the term of ‘para-military’ does not correspond to the work of LEFMS and is not a neutral or accurate term for describing their status.

A further familiar term to connote LEFMS is ‘military police’, also known as ‘provost’. Military police is typically concerned with law enforcement, including criminal investigation, on military property concerning military personnel, installation security, close personal protection of senior military officers, management of prisoners of war, management of military prisons, traffic control, route signing and resupply route management (Wikipedia [web], 2017b). Although, there are some efforts to extend its meaning to stability policing (NATO e-learning [web], 2014), military police is part of the military of the state and has functional police mandate within the armed forces (Gobinet, 2008: 452). The term of ‘military police’ means “the corps responsible for police and disciplinary duties in an army” (Oxford Dictionary [web], 2017), so it does not correspond to the definition of LEFMS because duties of military police could not extend to the tasks of civilian police.

Particularly in the English, the term ‘constabulary’ can be used instead of gendarmerie-type organizations. Constabulary forces have been trained to execute military, as well as police functions, and their focus and equipment are organised around minimal and nonlethal use of force. Although there is no agreed definition for a constabulary it refers to “a force organized along military lines, providing basic law enforcement and safety in a not yet fully stabilized environment” (Armitage and Moisan, 2005: 5). In this statement, it is implied that constabulary forces are employed permanently to alleviate

the threat. The term of constabulary is not common in usage nor is its meaning clear. It is occasionally used instead of military police/gendarmerie or as an overarching concept comprising the meaning of both.

It is hard to reach an agreed definition of 'law enforcement forces with military status', but there are similar features. For example, LEFMS have a double subordination relationship with the Ministry of Defence and the Ministry of the Interior. LEFMS are organized along military lines and, as such, have centralized and hierarchical organization with heavier armour and equipment than civilian police forces (Lutterbeck, 2004). They are able to carry out wide-ranging operations, such as counter-terrorism particularly in rural or remote areas in contrast to local police forces. Their duties require LEFMS to interact with local groups and organisations in contrast to the military. In the event of war, they contribute to the armed forces as auxiliaries as well as maintaining law enforcement duties.

In this article, the term 'law enforcement forces with military status' refers to the law enforcement organizations having police and military functions. The 'military status' does not necessarily mean that the organization in question is subordinated to General Staff or the Ministry of Defence. They are given a wide range of terms such as Police, Gendarmerie, *Carabinieri*, *Guardia Civil*, Military Police, or *Marechaussee*. Common to all is the term *gendarmerie* which has an important history. For the purposes of this discussion the terms 'law enforcement forces with military status' or gendarmerie-type organization is preferred.

b. The Development of LEFMS

The 'gendarmeries' emerged with the founding of '*Gendarmerie Nationale*' in France in 1791 during the time of the French Revolution. Similar types of organizations were also introduced in a number of European countries; such as Italy and Netherlands in 1814; Turkey in 1839; Spain in 1844; Romania in 1850; Portugal in 1911; Poland in 1990. Gendarmeries have continued to develop to the present day. The number of people working in gendarmerie-type organizations and armed forces in various countries are indicated in the following table.

Table: LEFMS and Armed Forces in Europe¹

Country	Force	1991	2001	2011	2017
France	LEFMS (<i>Gendarmerie nationale</i>)	89,300	100,700	103,376	103,400
	Armed Forces	453,100	273,740	238,591	202,950
Italy	LEFMS (<i>Carabinieri</i>)	111,400	109,700	107,967	103,750
	Armed Forces	361,400	230,350	184,609	174,500
Netherlands	LEFMS (<i>Koninklijke Marechaussee</i>)	3,900	5,200	5,911	5,900
	Armed Forces	97,500	45,200	37,368	35,410
Poland	LEFMS (<i>Żandarmeria Wojskowa</i>)	18,000	7,500	7,300	59,100
	Armed Forces	287,000	198,545	100,000	99,300
Portugal	LEFMS (<i>Guarda Nacional Republicana</i>)	16,700	25,600	26,100	22,400
	Armed Forces	61,800	43,600	43,340	29,600
Romania	LEFMS (<i>Jandarmeria Română</i>)	34,800	53,000	57,000	57,000
	Armed Forces	200,800	103,000	71,745	70,500
Spain	LEFMS (<i>Guardia Civil</i>)	63,000	71,260	79,950	75,500
	Armed Forces	257,400	143,450	142,212	123,200
Turkey	LEFMS (<i>Jandarma Genel Komutanlığı</i>)	70,000	100,000	100,000	152,100
	Armed Forces	579,200	515,100	510,600	355,200

It is noteworthy that many countries have increased or preserved their gendarmerie-type forces. There is even a slight increase in some countries' gendarmerie forces after 2001 in which the 9/11 attacks occurred. During the same years, the number of armed forces dramatically decreased. In particular, the end of the Cold War provoked an enormous effort to limit armed forces with many countries reducing their armed forces by almost half. Additionally, although defence budgets are shrinking the budget of gendarmerie-type forces has remained constant or increased (Werkner, 2010: 67-73; *The Military Balance*, [web] 1991; 2001; 2011; 2017). The table above proves the reduction of armed forces and provides evidence that LEFMS maintained their numbers and importance in the countries examined.

While gendarmerie-type forces could be found in all parts of the world, they are emanated from continental European states. Their principal task was to maintain law and order in the interior, mainly in rural areas, and also carry out some duties in countering internal strife and disorder (Bayley, 1985; Emsley, 1993: 69-93). Gendarmeries, however, have also regularly been deployed as military police and combat force in inter-state conflicts (Lutterbeck, 2004: 47). Today, LEFMS perform similar tasks such as maintaining public order, investigating crimes, combating terrorism as well as developing a role in peacekeeping duties over many multinational operations.

c. Multinational LEFMS Initiatives in Europe

The growing attention given to gendarmerie-type organizations has extended internationally with the founding in 1994 of the 'Association of European and Mediterranean Gendarmeries and Police Forces with Military Status'. The association, generally known as FIEP (abbreviation in French: *France, Italie, Espagne, Portugal*), aims to broaden and strengthen mutual relationships; promote an innovative and active reflection on the forms of police co-operation and the value of its model of organisation and structures abroad (FIEP [web], 2017). Though it is not an organization that plans and executes operations in the field, it provides an environment to facilitate the exchange of information with respective countries.²

The other multinational organization encompassing gendarmerie-type forces over Europe is the European Gendarmerie Force (EGF) founded in 2004. The establishment of EGF was instigated by the declaration of Javier Solana, and the assessments of 'Brahimi Report' on peacekeeping. Further, the widening interest in international policing underlined by the

'European Common Security and Defence Policy'. It provides a multinational, operational, and rapidly deployable body. The aim of the EGF is to strengthen international crisis management capacities and to contribute to the development of the 'Common Security and Defence Policy' (European Gendarmerie Force [web], 2017a).³

The EDF is designed to perform the full spectrum of police tasks within the scope of crisis management, from executive policing to support for the development of local police and security forces (Treaty of Velsen [web], 2007). The EGF also participates to the stabilization of crisis and conflict areas outside the European Union where it contributes to the protection of population, the upgrading of the human rights, and the reestablishment of the rule of law (European Gendarmerie Force Keynotes [web], 2017).

Succinctly, although LEFMS is not a familiar concept in English language literature, it is a widely used term in continental Europe. Domestic necessities such as extending and consolidating of the rule of central government to the 'unruly' countryside encouraged the growth of this type of organization. They serve to deal with internal strife and turmoil which has been part of the nation building process of European countries (Bayley, 1985; Emsley, 1993: 69-93). Today, alongside their national and traditional duties gendarmeries begin to play a role in international security.

2. THE CAPABILITIES OF SECURITY ORGANIZATIONS IN A CHALLENGING ENVIRONMENT

It is widely recognized that the distinctive feature of the contemporary security environment is its' transnational and interconnected nature. However, the argument is not new nor does it seem ever ending. After the end of the Cold War and dissolution of the Soviet Union, many discussions about the 4th generation of war came to the fore. The new wars are identified by their non-national or transnational character based on an ideology, and a new target featuring attacks on the adversary's culture together with older but permanent methods of psychological warfare through manipulated media (Lind et al., 1989: 10-11).

The endeavour to understand the distinctive features of new wars continues. As one of the essential facilitators of the changing security environment is rapid globalization which has opened new horizons in understanding. The new wars have three distinct characteristics from earlier wars in terms of goals, methods, and finance. The new wars aim to

influence the identity of the people in the context of both “local and global, national as well as international”. Second, although the new warfare draws on the experiences of guerrilla warfare and terrorism, it also exploits political, economic and psychological sensitivities of societies. The actors of new wars are changing to a wide range of proxy armed groups, local warlords, criminal groups, terrorist organizations, as well as legal security forces. A third distinctive feature of these new wars are the varied methods of decentralized incomes. They can be supported by diaspora, ‘taxation’ of people, illegal trade in arms or drugs, human trafficking as well as sponsoring governments (Kaldor, 2012: 7-10).

Further, one of the most discussed topics in contemporary security is the concept of hybridity. Rather than being a single entity, a hybrid threat or challenger may be comprised of a combination of state and non-state actors. The hybrid threat can embrace a tailored mix of conventional, irregular, terrorist, and criminal means or activities taking effect simultaneously and adaptively (Hoffman, 2009: 34-39). The hybrid threats or new wars appear in the guises of low-intensity conflict such as guerrilla warfare, terrorism, and organized violence. Since the current security issues cannot be insulated within the borders of any state, security challenges faced by nation states are not purely internal or external (Lutterbeck, 2005: 231). The perpetrators, means and methods of any adversary vary widely in today’s security environment.

The security issues emerging mostly from weak or failed states reveal the need for attack and defence capability on one hand and experienced law enforcement officials on the other. There are three main security organizations in the arsenal of national/international actors to deal with the emerging threats to peacekeeping operations: police, military, and gendarmerie.

One possible answer to the problem might be to train and equip civilian police forces to counter threats. However, such actions do not immediately resolve all the issues faced. It is argued that the civilian police forces cannot operate effectively unless provided with a safe and secure environment (Perito, 2008: 8). Countering contemporary threats emerging particularly in the first phases of peacekeeping operations, which are generated by large and heavy armed groups mostly operating in rural areas, might exceed the traditional police capabilities. Having been an urban law enforcement force, police is inherently not well trained and structured or organised to deal with such kind of security issues.

Additionally, while high intensity armed violence continues it is necessary to mutually coordinate and operate with the armed forces which creates another hurdle for both of two organisations. Employing police might generate more difficulties than it solves due to the lack of mutual terminology between military and police. Besides of these issues, the development of an appropriate organisational culture within police forces to enable them to fight emerging aforementioned threats will require serious time and effort.

A critical instrument of international actors is the employment of military armed forces to subdue internal crisis situations, but this has also some drawbacks. An important difficulty is that the use of the military for law enforcement jobs will inhibit its ability to fulfil its original defence tasks (Record, 2005: 33-50). So, the military is not eager to do police work. Moreover, by employing the military to commit law enforcement work, the domestic security forces have less opportunity to develop or improve their own capabilities to perform their own responsibilities (Rasmussen, 1999). A further issue to hesitate in the employment of military forces that the military could operate aggressively against security threats whether internal or external and this behaviour fosters more serious consequences such as violations of human rights (Gray, 2008: 14-26; Harris, 2006: 241-252). Additionally, there are arguments on that the military may have a potential to get more involved in domestic politics if they are employed in law enforcement duties which could impede civil-military relations (Brooks, 2005: 74-96). For this reason, it is believed that the pressure for military participation in law enforcement might endanger long-term stability.

This convergence of new threats and risks is the primary justification for new structures and more co-operation between the agencies, internal as well as external (Bigo, 2000: 154-183). The extensive instability in host countries and emerging grey areas in operational environments necessitates stronger security retaliation. In other words, hybrid threats have increased the importance of hybrid security organizations such as LEFMS.

Given the complex, asymmetric, and violent security environment of today, capable hybrid security organisations enforcing law among the people and maintaining security is necessary. It is suggested that peacekeeping operations are changing and transforming to “cosmopolitan law-enforcement” activities because the new wars are a combination of

war, crime and human rights violations (Kaldor, 2012: 12). Hence, the combination of police and military structures provided by LEFMS might offer a resilient model to meet this need in peacekeeping operations.

3. THE EMERGING ROLE OF LEFMS IN PEACEKEEPING OPERATIONS

Peacekeeping is only one among a range of peace activities such as conflict prevention, peacemaking, peace enforcement and peace building assumed by the UN. These peace activities are neither sequential nor isolated but mutually reinforcing and the boundaries between them have been gradually blurring. For example, peacekeeping operations are often required to play an active role in peacemaking efforts and may also be involved in early peace building activities (UN Peacekeeping [web], 2008).

Peacekeeping operations are put in place to separate the fighting factions and bolster the implementation of a cease-fire or peace agreement. The basic principles of traditional peace keeping are the consent of the parties involved in conflict; impartiality of peacekeepers; and the use of force only in the case of self-defence (UN Peacekeeping [web], 2008). However, the concept of restricting the use of force in peacekeeping operations seems to be under pressure and eroding. An asymmetric threat environment results in peacekeeping operations facing spoilers, noncompliant actors, criminals, terrorist groups, and proxy armed organizations. It also challenges the traditional composition of peacekeeping units.

a. The Changing Nature of Peacekeeping Environment

Given the cascading challenges in security environment since the end of the Cold War and 9/11 terrorist attacks, the number of peacekeeping operations has increased as stated before. Peacekeeping activities, generally, begins with an agreement to declare the end of fighting. However, the cessation of armed conflict and initiation of peace activities do not provide a stable environment immediately. In particular, the first six to twelve weeks following a ceasefire or peace accord produces a 'security gap'. This period is of vital importance since the opportunities lost during that period are hard to regain if it is not managed appropriately (UN Conferences, Meetings and Events [web], 2000).

The security vacuum results from three related gaps: deployment, enforcement, and institutional sustainability. The transformation of security management of any war-torn country from armies to international civilian police engenders the deployment gap. There is a need for an established minimum level of stability and security to be able to deploy civilian police in order to take over the duties of military forces during peace building and a negotiated peace agreement. However, achieving a minimum-security environment for the civilian police to operate is a time-consuming process without the availability of a prepared law enforcement security organization (Dziedzic [web], 2012).

A further enforcement gap is about capabilities whereas the deployment gap is focused on the timing of deployment of forces. In a conflict-ridden country, there is lack of 'indigenous policing' to provide safe and secure environment for public security and the rule of law (NATO Standard AJP-3.22 [web], 2017). Due to inadequacies of domestic police, there are also some problems relating to the employment of military or police as the use of force at the disposal of the military is lethal and blunt and the deployment of police officers would not be adequate to confront the security challenges particularly during the first stages of conflict (Dziedzic [web], 2012). The internal security tasks, such as crowd control, combating organized crime, protecting returnees, arising in these missions are aimed at controlling or neutralising the adversary rather than killing them (Lutterbeck, 2004: 62). To bridge the threat of the enforcement gap in peacekeeping operations only the minimum, but adequate use of force can be used to curtail the threat.

Institutional gap points to the incapacity of domestic governments to establish and sustain the rule of law sustainability (Dziedzic [web], 2012). Although it does not directly pertain to the policing aspect of the peace operation, it is certain that the governing capacity of a government can only be facilitated by a secure environment. For this reason, the security forces in the international missions are assigned with not only the repression of internal turmoil but also the reconstruction of local security institutions.

The emerging gaps have given rise to a new generation of 'multi-dimensional' UN peacekeeping operations. These operations are typically deployed in the dangerous aftermath of a violent internal conflict, and may employ a mix of military, police, and civilian capabilities to support the implementation of a comprehensive peace agreement (UN Peacekeeping

[web], 2008). Peacekeeping operations share many similarities with counter-insurgency (COIN) operations in which counter-insurgent cannot succeed with offensive military capabilities alone, whereas peacekeeper cannot achieve security by solely defensive methods (Friis, 2010:62). So, multi-dimensional UN peacekeeping operations are frequently mandated to provide operational support to national law enforcement agencies.⁴ By helping to fill the security and public order vacuum that often exists in post-conflict settings, multi-dimensional UN peacekeeping operations play a critical role in securing the peace process, and ensuring that humanitarian and development partners are able to work in a safe environment (UN Peacekeeping [web], 2008).

b. The Changing Composition of Peacekeeping Forces

As a result of the transformation of security environment, the composition of peacekeeping forces has changed considerably in favour of policing. It is reported that while there were 1,169 police officers and 60,200 troops taking part in peacekeeping operations in 1995 in 17 peacekeeping missions, the structure of security forces in 2014 in 15 peacekeeping missions comprised 13,180 police officers and 83,702 troops.⁵ The police forces multiplied almost 13 times compared to the year of 1995, while the number of troops increased about 1.4 times. The police contribution in peacekeeping operations has increased considerably from 0.02% in 1995 to 13.34% in 2014 (UNPOL [web], 1995-2004; UNPOL [web], 2005-2014).

Growing interest in the role of police in peacekeeping operations paved the way for structural changes in the UN as well. Firstly, a Civilian Police Unit inside the Department of Peacekeeping Operations (DPKO) was formed in 1993. In 2000, the Police Division was established, and later the UN Police Division became a part of the DPKO Office of Rule of Law and Security Institutions in 2007 (UN Police Division [web], 2017).

Although the statistics developed by the UN office do not provide the figures of LEFMS separately, the facts in the field reveal the changing trend in force structure and composition in peacekeeping operations. Indeed, the first main international deployments of gendarmerie-type forces took place between 1992 and 1995, when contingents of Spanish *Guardia Civil* and the Argentinean *Gendarmeria Nacional* were deployed in Haiti and El Salvador. The UN civilian police in East Timor contained a gendarmerie element, called the Rapid Response Unit (Hansen, 2002: 71-72).

Increasing demand in the field since 1999 has been widely met through the deployment of Formed Police Units (FPUs) by the UN. They are largely drawn from member states gendarmerie-type forces. The FPUs are defined as specialized, cohesive, armed mobile police units, providing security support to the UN operations by ensuring the safety and security of the UN personnel and assets; contributing to the protection of civilians; and supporting police operations that require a formed response (UN Department of Peacekeeping Operations [web], 2017). First FPU deployed in the 'United Nations Mission in Kosovo' (UNMIK) and in the 'United Nations Transitional Administration in East Timor' (UNTAET). Since then, the deployment of FPUs has increased from nine units in 2000 to 71 authorized FPUs in 2016 (Formed Police Units [web], 2017).

Nonetheless, these forces were mainly integrated into the international police or military force without an individually defined function. For the first time, a 'Multinational Specialized Unit' (MSU) was established in Bosnia-Herzegovina in 1998 subordinated to the "Stabilisation Force in Bosnia and Herzegovina" (SFOR), and later Kosovo followed suit in 1999 under the "Kosovo Force" (KFOR) command. Contrary to the previous cases, MSUs were composed exclusively of law enforcement with a military status, and their tasks were clearly defined (Hansen, 2002:71-72). They were mainly tasked with riot control, criminal investigations, and support for local police in conducting search operations, border monitoring, surveillance operations, seizing weapons, controlling persons, and checking vehicles, combating organized crimes (Kuehner, 2008:84-85).

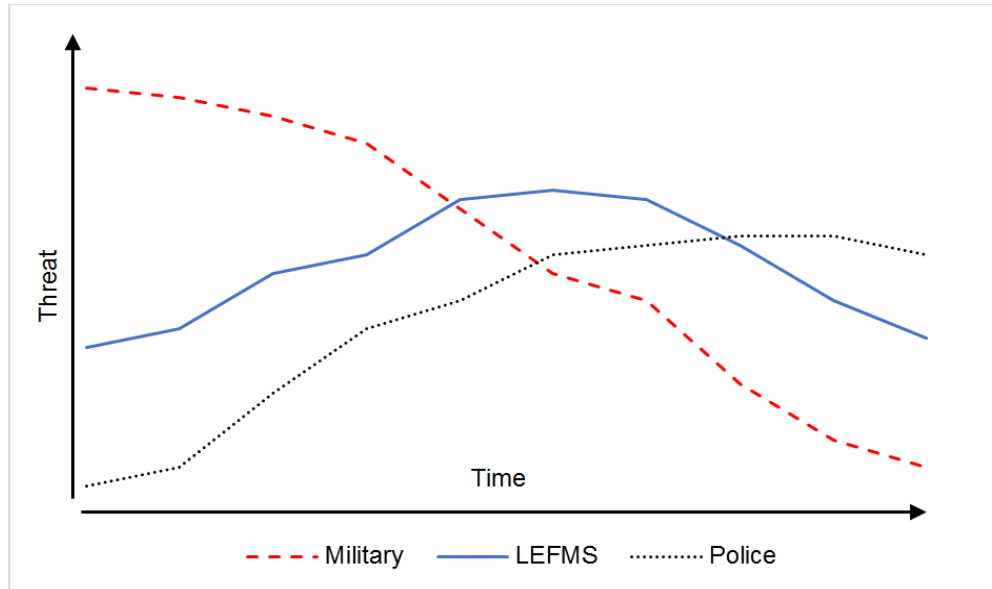
After operational responsibility in Bosnia taken over by the 'European Union Force' (EUFOR), the Integrated Police Unit (IPU) was formed to replace MSU. The EGF carried out its first mission ever and manned an IPU headquarters from 22 November 2007 to 28 October 2010 in Bosnia (EUFOR ALTHEA Mission [web], 2017). The EGF has contributed to peace operations in five countries such as Bosnia-Herzegovina, Haiti, Mali, Afghanistan, and Central African Republic (European Gendarmerie Force [web], 2017b). It is able to contribute, alongside military forces, during the first stage of a crisis management operation. The EGF can also deploy up to 800 personnel within 30 days, tasked with the substitution, strengthening, training, mentoring, and advising of local police and security forces (European Gendarmerie Force Book [web], 2017).

However, the EGF faces several difficulties. One of them is that only the law enforcement forces of EU countries are able to be member of the EGF. The EGF has seven members out of 28 EU member states. Since many of the EU members do not have LEFMS, their participation are constrained and face suspicions from the states which are unfamiliar with gendarmerie-type forces and are resistant to their introduction into the EU. Due to these limitations, EGF faces obstacles to its desire to be an operational effective multinational law-enforcement body. A further problem is confusion on the exact role of the EGF since it is not a formal body of the EU. It may create incoherence among UN crisis management initiatives and challenge the foreign policy ambitions of the EU (Arcudi and Smith, 2013: 14).

LEFMS are generally gathered under FPU as prescribed by the UN and termed 'Stability Police Units' (SPUs) or 'Multinational Specialized Units' (MSUs) in the NATO context. There is an ongoing effort to develop the 'Stability Policing Concept' by NATO. In its final draft of 'Allied Joint Doctrine for Stability Policing' (AJP)-3, stability policing is defined as a "set of police related activities for the restoration and/or upholding of the public order, security and rule of law as well as the protection of human rights through supporting and, when necessary, temporarily replacing the indigenous police forces, when the latter are either unable or unwilling to perform the function themselves." Further, it points out that military police and gendarmerie-type forces are ideally suited to interact, cooperate, and support both the military and civilian players (NATO Standard AJP 3-22 [web], 2017). These judgements culminated in the establishment of NATO 'Stability Policing Center of Excellence' in 2014. As a multinational organization, it supports cooperation and interoperability of NATO Nations and NATO Partners, and provides best practices and usage of available resources and infrastructure (NATO Stability Policing Center of Excellence [web], 2017).

c. The Employment of Security Organizations in Peacekeeping Operations

The trend of employment of security organizations in peacekeeping operations could be supposedly visualized like the following graph. It depicts the employment of security organizations, military, police, and gendarmerie, in peacekeeping operations over time and according to the level of threat.

Graph: *The Security Organizations in Peacekeeping Operations.*

As shown in the graph above, the military takes the lead with the support of adequate number of gendarmerie-type forces in the first deployment of peacekeeping forces to the field. In this phase, wide disturbances, riots, and armed groups may be the primary threats. When the security situation improves the number of troops can be reduced, and LEFMS can take over many duties from the military. Once the risk level decreases and becomes relatively calm, police forces will increasingly take over the operational responsibility while LEFMS remain in a reserve position. However, it does not mean that gendarmerie-type forces would replace military forces or police. In contrary, they should act in partnership and coordination with military and police operations in peacekeeping duties.

On the other hand, there are serious critiques of employing gendarmerie-type forces in peace operations. Several authors contend that civilian police only should be responsible for law enforcement in liberal democracies. They argue that LEFMS are described as undemocratic and disrespectful of human rights (Barley, 2001). Although it has been demonstrated that gendarmerie-type organizations may be a good alternative to lessen armed conflict during crisis periods, it is often stated

that they would inhibit the peace building process in the long term given their military nature (Hills, 1998: 26-41). It is also argued that employment of gendarmeries may represent a militarization of police work, send the wrong signal during a process of reconciliation, demilitarization, and democratization (Jakobsen, 2000: 49), and create high risks for the security sector reform (Friesendorf, 2011: 83).

Although the effectiveness of LEFMS in peacekeeping operations, particularly in bridging the enforcement gap during the first weeks, is largely recognized, some scholars challenge their deployment due to their military affiliation. It should be borne in mind that these security organizations fulfil their duties under domestic and international legal obligations. The activities of LEFMS, at least in Europe, have been carried out with constitutional and legal scrutiny. Hence, just having dual subordination to civil and military structures does not necessarily make the LEFMS an undemocratic organization. The existence of long standing gendarmerie-type organizations in many European countries demonstrates clearly that LEFMS are accepted in democratic regimes. Further, the LEFMS provide an adequate response to the 'grey' area of peace building activities.

CONCLUSION

The peacekeeping operations have been increasing over recent years to response to the rising risks against fragile state structures as well as international security. The threats have not only climbed by numbers but also multiplied by strength, and repercussion effects have been spreading swiftly and widely. Contemporary security environment needs to launch holistic approach encompassing governance, judicial, political, economic, social, psychological and security precautions. From the point of security, it calls for peacekeeping forces that capable and experienced in countering threats posed by organized criminal groups, armed groups and terrorist organizations.

There are three security organizations such as police, military and LEFMS in the use of states and international actors. The possible effectiveness of employing police or military forces in peacekeeping operations can be evaluated by discussing their existential aims. Military forces are trained to defend the homeland and to win wars. Brutal as it seems, armies are required to use maximum force to urge adversaries into submission and often overlook the domestic laws of host countries in their operations, but they are subject to international law, particularly laws of

armed conflict. However, the police deals with domestic problems, and it must pay attention to the laws of the respective country in which it executes law enforcement duties. These police forces employ the minimum use of force to reach its' aims, and they are not well equipped or structured to repress wide disturbances or counter insurgency.

The tasks carried out in a peacekeeping environment do not correspond exactly with those of the military or civilian police, therefore LEFMS could open new horizons for peacekeeping operations. The security environment of past decades created LEFMS as a necessary instrument in national and international conflict. Their distinctive features of structure, equipment, personnel, and organizational culture make them appropriate and resilient tool in challenging peacekeeping conditions. They already play important role as a complementary force particularly in unstable security environment owing to their idiosyncratic characteristics. Besides of their increasing employment in theatre, there are also some promising efforts to develop doctrine and accelerate international coordination.

However, it should be pointed out that LEFMS face some essential challenges to overcome. There is no internationally agreed definition on the job of LEFMS or their legal status. This confusion entails to disorganized efforts of various multinational organizations formed by law enforcement forces. In order to respond effectively to the threats emerging in the peacekeeping operation field, firstly, the legal and conceptual discussions on the job of LEFMS have to reach an agreement, and then, their energies should be harmonized and synchronised by an international body.

Finally, there is a serious lack of reliable data and field/case studies which report on the effectiveness of security organisations in the field. It is critically important that protocols and methodology should be developed to measure the success and failures of peacekeeping activities and the utility of various international manpower contributions. Sound and logical proposals can only be recommended by providing valid operational feedback and reliable scholarship.

ENDNOTES

¹ The table provides figures for members of European Gendarmerie Forces (EGF) and Turkey. The figures on Armed Forces do not comprise gendarmerie-type forces. The number of conscripts are included, but not reserves. The data compiled from (The Military Balance [web], 1991; 2001; 2011; 2017).

² Members of FIEP: France, Italy, Spain, Portugal, Turkey, Netherlands, Morocco, Romania, Jordan, Tunisia. Associate members: Argentina, Chile, Qatar. Observers: Palestine, Ukraine, Brazil. (all ordered by date of participation). See, (FIEP [web], 2017).

³ EGF has seven members: France, Italy, The Netherlands, Poland, Portugal, Romania, and Spain. Partner: Lithuania. Observer: Turkey. See, (European Gendarmerie Force [web], 2017).

⁴ However, the UN is far from the only actor operating in this realm. In parallel, the European Union (EU), Organisation for Security Cooperation in Europe (OSCE), the African Union (AU), and NATO have developed their capacities and deployed police in their own operations both within and beyond their respective regions. See, (Hughes et al. 2013:16). The efforts in UN, EU and NATO have been considered in this study.

⁵ These numbers reflect the composition on January of respected years. See (Troops and Police Contributors Archive (1990-2016) [web], 2017)". As of 30 June 2017, total number of personnel serving in 16 peacekeeping operations are 112,294 as 11.982 police officers. See (United Nations Peacekeeping Operations Fact Sheet [web], 2017).

REFERENCES

- Arcudi, G. and M.E. Smith, (2013). "The European Gendarmerie Force: a solution in search of problems?", *European Security*, Vol.22, No.1, pp. 1-20.
- Armitage, D.T. and A.M. Moisan, (2005). "Constabulary Forces and Postconflict Transition: The Euro-Atlantic Dimension", *Strategic Forum*, Institute for National Strategic Studies National Defense University, No. 218, pp. 1-8.
- Barley, A. (2001). "In the Line of Fire", *New Statesman*, <http://www.newstatesman.com/node/153829>, Accessed at: 25 August 2017.
- Bayley, D.H. (1985). *Patterns of Policing: A Comparative International Analysis*, New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.
- Bigo, D. (2000). "When two become one: Internal and external securitisations in Europe", in Morten Kelstrup and Michael Williams (ed.), *International Relations Theory and the Politics of European Integration: Power, Security and Community*, Hoboken: Taylor and Francis, pp. 154-183.
- Brooks, R.A. (2005). "The Military and Homeland Security", *Public Administration and Management*, Vol. 10, pp.74-96.
- Dziedzic, M. (2012). "The Public Security Challenge and International Stability Police Units", *Center for Strategic Research*, <http://sam.gov.tr/tr/wp-content/uploads/2012/01/Michael-J.-Dziedzic.pdf>, Accessed at: 08 August 2017.
- Emsley, C. (1993). "Peasants, Gendarmes and State Formation", (in) Mary Fulbrook (ed.) *National Histories and European History*, London: UCL Press. Emsley, pp. 69–93.
- EUFOR ALTHEA Mission–Bosnia-Herzegovina 2007-2010, <http://www.EGF.org/EGF-missions/EGF-bosnia>, Accessed at: 08 August 2017.
- European Gendarmerie Force Keynotes, <http://www.EGF.org/EGF-library/download-area/EGF-key-notes>, Accessed at: 20 August 2017.

- European Gendarmerie Force, (2017a). "What is EGF?", <http://www.EGF.org/organisation/what-is-EGF>, Accessed at: 20 August 2017.
- European Gendarmerie Force, (2017b). "EGF Missions", <http://www.EGF.org/EGF-missions>, Accessed at: 08 August 2017.
- European Gendarmerie Force Book, (2017). <http://www.EGF.org/files/EGF-book-2017.pdf>, p.45, Accessed at: 08 August 2017.
- FIEP: Association of European and Mediterranean Gendarmeries and Police Forces with Military Status, (2017). <http://www.fiep.org/about-fiep/the-association/>, Accessed at: 20 August 2017.
- Formed Police Units, (2017). <http://www.un.org/en/peacekeeping/sites/police/units>, Accessed at: 20 August 2017.
- Friesendorf, C. (2011). "Paramilitarization and Security Sector Reform: The Afghan National Police", *International Peacekeeping*, Vol.18, No.1, pp. 79-95.
- Friis, K. (2010). "Peacekeeping and Counter-insurgency –Two of a Kind?", *International Peacekeeping*, Vol.17, No.1, pp. 49-66.
- Gobinet, P. (2008). "The gendarmerie alternative: is there a case for the existence of police organizations with military status in the twenty-first century European security apparatus?", *International Journal of Police Science and Management*, Vol. 10, No.4, pp. 448-463.
- Gray, C.S. (2008). "The 21st Century Security Environment and the Future of War", *Parameters*, Vol.38, pp.14-26.
- Hansen, A.S. (2002). *From Congo to Kosovo: Civilian Police in Peace Operations*, Adelphi Papers, Vol. 41, No. 343, London: Routledge.
- Harris, G. (2006). "The Military as a Resource for Peace-Building: Time for Reconsideration?", *Conflict, Security and Development*, Vol.6, pp. 241–252.
- Hills, A. (1998). "International Peace Support Operations and CIVPOL: Should there be a Permanent Global Gendarmerie?", *International Peacekeeping*, Vol.5, No.3, pp. 26-41.
- Hoffman, F.G. (2009). "Hybrid Warfare and Challenges", *JFQ*, Issue 1, pp. 34-39.
- Hughes, B., C.T. Hunt, and J.Curth-Bibb. (2013). *Forging New Conventional Wisdom Beyond International Policing: Learning from Complex Political Realities*, Boston: Martinus Nijhoff Publishers.

- Jakobsen, P.V. (2000). "The emerging consensus on grey area peace operations doctrine: Will it last and enhance operational effectiveness?", *International Peacekeeping*, Vol.7, No.3, pp.36-56.
- Kaldor, M. (2012). *New and Old Wars: Organised Violence in a Global Era*, Cambridge: Polity Press.
- Kuehner, F. (2008). "The Impact of Organized Crime on Peace Support Operations", (in.) R.Arnold (ed.), *Law Enforcement Within the Framework of Peace Support Operations*, BRILL, pp. 75-103.
- Lind, W.S., K.M. Nightengale, J.Schmitt, J.W. Sutton and G.I. Wilson, (October 1989). "The Changing Face of War into the Fourth Generation", *Military Review*, pp. 2-11.
- Lutterbeck, D. (2004). "Between Police and Military: The New Security Agenda and the Rise of Gendarmeries", *Cooperation and Conflict: Journal of the Nordic International Studies Association*, Vol.39, No.1, pp. 45-68.
- Lutterbeck, D. (2005). "Blurring the Dividing Line: The Convergence of Internal and External Security in Western Europe", *European Security*, Vol.14, No.2, pp. 231-253.
- NATO e-Learning, (2014). "NATO Military Police Future Capability Study", 15 May 2014, https://jadr.act.nato.int/NATO/data/NATO/lm_data/lm_69208/REPO/NATO_Future_MP_Capability_Study_FR.pdf, Accessed at: 17 August 2017.
- NATO European Forum Berlin, (1997). Panel on "Pan-European Peacekeeping", 8 Nov. 1997, <http://nato.int/docu/speech/1997/s971108a.htm>, Accessed at: 06 August 2017.
- NATO Stability Policing Center of Excellence, (2017). <http://www.nspcoe.org/home>, Accessed at: 08 August 2017.
- NATO Standard AJP-3.22: Allied Joint Doctrine for Stability Policing, (13 July 2017). <https://www.gov.uk/government/publications/allied-joint-doctrine-for-stability-policing-ajp-322a>, Accessed at: 20 August 2017.
- Oxford Dictionary Online, (2017). https://en.oxforddictionaries.com/definition/military_police, "Military Police", 2017.
- Paschall, R. (1993). "Paramilitary Forces", (in) *International Military and Defense Encyclopedia*, Vol.5, pp. 2104-2107.

- Perito, R. (2008). "Police in peace and stability operations: Evolving US policy and practice", *International Peacekeeping*, Vol.15, No.1, pp. 51–66.
- Rasmussen, M. (1999). "The Military Role in Internal Defense and Security: Some Problems", *CCMR Occasional Paper*, No.6. Monterey, CA: Naval Postgraduate School.
- Record, J. (2005). "The Limits and Temptations of America's Conventional Military Primacy", *Survival*, V.47, pp.33–50.
- Scobell, A. and B. Hammitt, (1998). "Goons, Gunmen, and Gendarmerie: Toward a Reconceptualization of Paramilitary Formations", *Journal of Political and Military Sociology*, Vol.26, No.2, pp. 213-227.
- The European Gendarmerie Force, (2017). <http://www.EGF.org/organisation/what-is-EGF>, Accessed at: 20 August 2017.
- The Military Balance, (1991). "NATO", Vol.91, No.1, pp. 46-79, DOI: 10.1080/04597229108460029.
- The Military Balance, (1991). "Non-NATO Europe", Vol.91, No.1, pp. 80-97, DOI: 10.1080/04597229108460030.
- The Military Balance, (1994-1995). London: International Institute for Strategic Studies.
- The Military Balance, (2001). "NATO and non-NATO Europe", Vol.101, No.1, pp. 29-104, DOI: 10.1080/04597220108460153.
- The Military Balance, (2011). "Chapter Four: Europe", Vol.111, No.1, pp. 73-172, DOI: 10.1080/04597222.2011.559835.
- The Military Balance, (2017). "Chapter Four: Europe", Vol.117, No.1, pp. 63-182, DOI: 10.1080/04597222.2017.1271210.
- Treaty of Velsen, (2007). <http://www.EGF.org/files/Treaty-of-Velsen.pdf>, Accessed at: 20 August 2017.
- "Troops and Police Contributors Archive (1990-2016)", as of 30 June 2017, http://www.un.org/en/peacekeeping/resources/statistics/contributors_archive.shtml. Accessed at: 08 August 2017.
- UN Conferences, Meetings and Events, (2000). "Report of the Panel on United Nations Peace Operations" (Brahimi Report), 2000, http://www.un.org/en/events/pastevents/ brahimi_report.shtml, p. 5, Accessed at: 10 August 2017.

- UN Peacekeeping, (2008). *United Nations Peacekeeping Operations: Principles and Guidelines*, http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/capstone_eng.pdf, Accessed at: 08 August 2017.
- UN Police Division, (2017). <http://www.un.org/en/peacekeeping/sites/police/division.shtml>, Accessed at: 20 August 2017.
- United Nations Department of Peacekeeping Operations, (01/01/2017). "Formed Police Units in United Nations Peacekeeping Operations: Policy (Revised)", http://www.un.org/en/peacekeeping/sites/police/documents/FPU_Policy_rev_2016.pdf, Ref.2016/10, Accessed at: 20 August 2017.
- United Nations History of Peacekeeping, (2017). "History of Peacekeeping", <http://www.un.org/en/peacekeeping/operations/history.shtml>, Accessed at: 05 August 2017.
- United Nations Peacekeeping Operations Fact Sheet, (30 June 2017). <http://www.un.org/en/peacekeeping/documents/bnotelatest.pdf>, Accessed at: 08 August 2017.
- UNPOL, (1995-2004). "Monthly Summary of Military and Civilian Police Contribution to United Nations Operations", http://www.un.org/en/peacekeeping/contributors/documents/Yearly_Summary.pdf, Accessed at: 20 August 2017.
- UNPOL, (2005-2014). "Monthly Summary of Military and Civilian Police Contribution to United Nations Operations", <http://www.un.org/en/peacekeeping/contributors/documents/Yearly.pdf>, Accessed at: 20 August 2017.
- Werkner, I.J. (2010). "The Institutional Interweaving of Internal and External Security in Europe", *Sicherheit und Frieden Security and Peace*, V. 28, No.2, pp. 67-73.
- Wikipedia, (2017a). "Law Enforcement Agency", https://en.wikipedia.org/wiki/Law_enforcement_agency#milpol, Accessed at: 05 August 2017.
- Wikipedia, (2017b). "Provost (military police)", [https://en.wikipedia.org/wiki/Provost_\(military_police\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Provost_(military_police)), Accessed at: 17 August 2017.
-

Cenker Korhan DEMİR

MAKALE YAZIM ESASLARI

Gönderilecek çalışmaların, daha önce yurt içi ve yurt dışında herhangi bir yerde yayımlanmamış olması gerekir. Ancak, bilimsel toplantılarda (kongre, sempozyum, seminer vb.) sunulan ve tam metni yayımlanmamış olan bildiriler, sunulduğu yer ve tarih belirtilmek şartıyla kabul edilir. Güvenlik Bilimleri Dergisi yılda iki defa yayınlanmakta olan hakemli uluslararası bir dergi olup Güvenlik Bilimleri Dergisi'ne; makaleler, özgün eserler ve daha önce yayınlanmamış veya herhangi bir yayın sürecine girmemiş olan makaleler kabul edilmektedir. Dergiye gönderilen makaleler, Hakem Kurulu'nun değerlendirmesinden sonra yayınlanmaktadır. Yayınlanan makalelerin bütün yayın hakları dergiye, yayınlanan yazıların içerik sorumluluğu ise yazara aittir.

Güvenlik Bilimleri Dergisi, “**güvenlik**” konusuna odaklı olarak şu konuları da kapsamaktadır.

Güvenlik Yönetimi	UA Güvenlik ve Terörizm	Suç Araştırmaları	Hukuk
Güvenlik Felsefesi	Uluslararası İlişkiler	Suç Önleme Stratejileri	Halkla İlişkiler
Adli Bilimler	Uluslararası Hukuk	Suç ve Suçlulukla Mücadele	İletişim
Psikoloji	Jeopolitik	Kriminoloji	Antropoloji
Sosyoloji	Kamu Diplomasisi	Davranış Bilimleri	İstihbarat
Kamu Yönetimi	Kriminilastik	Yönetim ve Organizasyon	Sayısal Yöntemler

A. YAZIM KURALLARINA İLİŞKİN ESASLAR

1. Bilimsel yayınlar Türkçe veya İngilizce olarak hazırlanabilir. Türkçe makalelerin yazım ve noktalamasında ve kısaltmalarda TDK İmlâ Kılavuzunun en son baskısı esas alınır. Gönderilen yazılar dil ve anlatım açısından bilimsel ölçülere uygun, açık ve anlaşılır olmalıdır.

2. Dergiye gönderilen makaleler, dipnotlar dâhil en az 4000 en fazla 7000 kelime olmalıdır. Olay incelemeleri en az 2000 en fazla 4000 kelime olmalıdır.

3. Yazılar, makalenin başlangıç kısmına yazılmış, Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmış makale başlıklarını da içeren 150-250 kelimelik Türkçe özet ile İngilizce özet ve makale başlığı bulunmalıdır. İngilizce çalışmalarda önce İngilizce özet, Türkçe çalışmalarda önce Türkçe özet olacak şekilde yer almalıdır. Her iki özet de tek aralık, 8 punto ve italik olarak yazılmalıdır. Özetlere, her iki dilde de üç-yedi adet öz ve anahtar kelime eklenmelidir.

4. Yazarın akademik unvanı, görevi ve bağlı bulunduğu kuruluş e-posta adresi ile beraber ilk sayfanın altına dipnotta (footnote) (*) işareti ile 8 punto ile yazılmalıdır.

5. Tablo ve şekillere başlık ve sıra numarası verilmeli; başlıklar tabloların üzerinde, şekillerin ise altında yer almalıdır.

6. Denklemlere sıra numarası verilmelidir. Sıra numarası ayraç içinde ve sayfanın sağ tarafında yer almalıdır.

7. Yazılarda dipnotlara yer vermekten olabildiğince kaçınılmalı ve burada söylenecekler metin içinde ifade edilmelidir. Zorunlu olarak verilecek dipnotlar ise numaralandırılarak sayfa sonunda veya sonnot olarak metin sonunda kaynakçadan önce verilmelidir.

8. Teknik terimler tırnak içinde yazılmalı veya açıklanmalıdır. Kavramlar için kısaltma kullanımından kaçınılmalıdır.

9. Sıralamalarda her madde bir sekme içeriden başlanarak numaralandırılmalıdır. Herhangi bir öncelik sırasına gerek görülüyorsa (*, -, vb.) madde işaretlerinden biri kullanılabilir.

B. SAYFA DÜZENİNE İLİŞKİN ESASLAR

1. Yazılar, Microsoft Word'de, tek satır aralığı, Arial ve 11'lik punto; marjlar üst 4,6; sol 4; alt 4,6; sağ 4; cilt payı 0, üst bilgi 4,6, alt bilgi 5, kâğıt ölçüsü A4 olacak şekilde hazırlanmalıdır. Metin içerisinde yer alacak şekiller ve tabloların bu ölçülere uyması gerekmektedir.

2. Güvenlik Bilimleri Dergisinde beş seviye başlık kullanılmaktadır. Zorunlu olmadıkça beş seviyenin dışına çıkılmamalıdır. Giriş ve sonuç bölümlerine numara verilmemelidir.

1. BİRİNCİ SEVİYE	[1. seviye]
a. İkinci Seviye	[2. seviye]
(1) Üçüncü seviye	[3. seviye]
(a) Dördüncü seviye	[4. seviye]
(I) Beşinci seviye	[5. seviye]

3. Her tablo ve şekil için sıra numarası verilmeli (Tablo 1, Şekil 2 gibi); tabloların başlığı üstte, şekillerin başlığı ise altta yer almalı, başlıklar tablo veya şekle ortalanmış olarak ilk harfleri büyük yazılmalıdır.

4. Tablo ve şekil içeriği Times New Roman 10 punto olarak yapılandırılacaktır (Sayfa durumuna göre 9 veya 11 punto da kullanılabilir). İstatistikler için virgülden sonra üç haneden fazlası yazılmamalıdır. Denklemlere sıra numarası verilmelidir. Sıra numarası ayraç içinde ve sayfanın sağ tarafında yer almalıdır.

5. Sayfa numaraları altta sağda verilmelidir.

6. İlk sayfadan sonra, çift numaralı sayfalara yazar adı, tek numaralı sayfalara makale adı 9 punto karakterinde üst bilgi olarak eklenmelidir.

C. REFERANS VE GÖNDERMELERE İLİŞKİN ESASLAR

1. Atıflar yazar soyadları esas alınarak alfabetik sıraya göre düzenlenmelidir. Aynı yazar veya yazarların farklı çalışmalarında, çalışma tarihi daha eski olan önce yazılmalıdır. Aynı yazarın veya yazarların aynı tarihlerdeki çalışmalarında "a", "b" şeklinde harfler, çalışmanın yapıldığı yılın yanına yazılmalıdır. Temel olarak atıf yapılan her çalışmanın referansı aşağıdaki örneklere uygun olarak verilir.

Örnek-1 (İsim, yıl ve sayfa numarası): Örgütsel nitelikteki öncüller, örgütsel adalet algısı (Brewer ve Kramer, 1986: 45; Cremer, 2005a: 33-45; Lipponen, 2001: 24, 87) gibi faktörlerden...

Örnek-2 (Sadece yıl ve sayfa numarası): Mael ve Ashforth (1992: 88) tarafından geliştirilen...

2. Üç, dört ve beş yazarı olan çalışmalarda ilk atıfta tüm yazarların isimleri verilmeli, müteakip atıflarda "vd." şeklinde kısaltılarak verilmelidir. Beşten fazla yazar varsa ilk yazarın soyadından sonra "vd." şeklinde ifade edilebilir.

3. Bir yazarın düşüncelerinin yeniden ifade edilmesi zorsa veya anlamını yitirecekse 40 kelimedenden daha fazla olmayan atıflarda kaynaktan alınan ifade tırnak işareti içinde belirtilerek yazılmalı ve o ifadenin bulunduğu sayfanın numarası belirtilmelidir. Örneğin: (Öztürk, 2003: 147). Eğer 40 kelimedenden daha fazla atıf yapılması gerekiyorsa alıntı yapılan kısım, iki sekme içeriden, tırnak içinde yazılmalı, en sonuna alıntı yapıldığı yerdeki paragraf (para. 15) veya sayfa numarası (s. 25) belirtilmelidir.

4. Yazar ismi belirtilmemiş bir çalışmaya atıf yapılması gerekiyorsa ve bu çalışma süreli bir yayındaysa yayının ismi, yazar olarak belirtilebilir. Örneğin; (Wall Street Journal, 2009), (Ticaret Bakanlığı, 1999). Aynı parantez içinde birden fazla çalışmaya atıf yapılacaksa çalışmalar alfabetik sıraya göre ve aralarına noktalı virgül konularak yazılmalıdır. Örneğin: (Abrams, 2000; Sullivan ve Hellman, 1999). İkincil kaynaklar, (Blau, 1964'ten akt. Tamer, 2003). Tamer'in (2003), Blau'dan (1964) aktardığına göre... şeklinde ifade edilerek ikincil kaynaklardan atıf yapıldığı belirtilmelidir.

5. Elektronik kaynaklara atıf yaparken genel atıf kuralları geçerlidir (Yazar soyadı, yıl). Eğer bu bilgi mevcut değilse, kaynağa ulaşılan web adresi parantez içinde verilmelidir. Yani yazarı belli olmayan bir elektronik kaynağa atıf yapmak gerektiğinde web sitesi parantez içinde verilmelidir. Şayet profesyonel bir web sitesine, veri tabanına veya bir projenin web sitesine atıf yapmak gerekiyorsa, elektronik adres parantez içinde verilmeli, kaynakçada da aşağıda ilgili bölümde verilen örnekte görüldüğü gibi belirtilmelidir. Örneğin: UNICEF web sitesi dünya çapında çocukların iyiliği için çalışan çeşitli yararlı kaynaklara bağlantılar sunmaktadır (<http://www.unicef.org>).

6. Teşekkür notu: Eğer mali destek veya diğer yardımları için teşekkür etmek istediğiniz kişi veya kurumlar varsa, çalışmanın sonuna bir not ekleyerek teşekkürlerinizi iletebilirsiniz.

7. Kaynakça 11 punto olarak düzenlenecektir.

D. BELGE, TABLO, ŞEKİL VE GRAFİKLERİN KULLANIMINDA UYULACAK ESASLAR

1. Diğer ekler (Tablo, Şekil ve Grafik) normal yazı dışındaki göstergelerin çok olması durumunda Tablo, şekil ve grafik için başlıklar; Ek Tablo: 1, Ek Grafik: 3 ve Ek Şekil: 7 gibi yazılmalı ve “Ekler” “Kaynaklardan” sonra verilmelidir.

2. Eklere metin içerisinde yapılan atıflar mutlaka Tablo-1.; Grafik-3: veya Şeki-7: şeklinde yapılmalıdır. Tablo, şekil, grafik ve resim için şayet alıntı yapılmışsa, mutlaka kaynak belirtilmelidir.

3. Metin içerisindeki “tablolar” tablo üstünde; şekil, grafik ve haritalar ise altında isimlendirilecek, alıntı yapıldığı kaynak türüne göre dipnot sistemine uygun olarak verilecektir.

4. Ekler başlıklandırılırken; “EK A”, “ EK B” şeklinde sıralanmalı ve ek içinde “Başlıklar” bölümünde ifade edilen başlıklandırma kurallarına uyulmalıdır.

E. KAYNAKÇA YAZIMINDA UYULACAK ESASLAR

1. Kaynakçada yazar soyadının tamamı baş harfi büyük, adının ise ilk harfi olacak şekilde aşağıda verilen örneklerde olduğu şekilde yazılacaktır.

2. Kaynaklar alfabetik sıraya göre tasniflenerek verilecektir. Ayrıca bir kategori yapılmayacaktır.

3. Kitaplarda sayfa numaraları belirtilmeyecek, makalelerde derginin ilgili sayfa aralığı belirtilecektir.

4. İnternet kaynaklarında erişim tarihi belirtilecektir.

5. Kaynakça ile ilgili ayrıntılı hususlar için APA (American Psychology Association)’nın bilimsel yazı kriterlerine, Publication manual of American Psychological Association (6. baskı, 2009)’a bakınız.

6. Yazım kurallarıyla ilgili örnekler aşağıdadır.

a. Kitaplar

Brannick, M.T., Levine, E.L. ve Morgeson, F.P. (2007). **Job and Work Analysis**. London: Sage.

Bloch, S. ve Whiteley, P. (2010). **Düz Bir Dünyada Yöneticilik**. (Çev. Ü. Şensoy), İstanbul: İş Bankası Yayınları.

Rogers, P. (2008). Terorizm. İçinde P.D. Williams. (Ed.), **Security Studies: An Introduction** (ss. 171-185). New York: Routledge Press.

b. Makaleler

Özdemir, H. ve Sarı, G. (2004). **Uluslararası Güvenliğe Yönelik Yeni Tehditler bağlamında Önleyici Meşru Müdafaa**. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 3(2), 26-35.

c. Yayımlanmamış Çalışmalar

Aplak, H.S. (2010). *Karar Verme Sürecinde Bulanık Mantık Bazlı Oyun Teorisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Welch, K.E. (Baskıda). Technical Communication And Physical Location: Topoi and Architecture in Computer Classrooms. *Technical Communication Quarterly*, 14(3).

ç. Kongre Bildirileri

Aplak, H.S.ve Köse, E. (2011). *Çok Amaçlı Oyun Teorisi Uygulamaları*. 12. Uluslararası Ekonometri Yöneylem Araştırması ve İstatistik Sempozyumu (EYİ), 26-28 Mayıs, Denizli.

d. E-kitaplar

Shotton, M.A. (1989). *Computer Addiction? A STUDY of Computer Dependency*. <http://www.ebookstore.tandf.co.uk/html/index> (Erişim Tarihi: 18 Ağustos 2011).

Dvorkin, V., 2003. Preventive Use of Force Justified. **CDI Russia Weekly**, 273, <http://www.cdi.org/russia/273-5.cfm> (Erişim Tarihi: 18 Ağustos 2004).

e. Yazarı belli olmayan web sitesi makalesi

New Child Vaccine Gets Funding Boost. (2001). http://news.ninemsn.com.au/health/story_13178.asp (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2012).

F. DEĞERLENDİRME

1. Dergi Yayın Kurulu, biçim ve alanlar açısından uygun bulduğu yazıları konunun uzmanı hakemlere (iki hakeme), yazara ait bilgiler gizlenerek gönderir. Hakem değerlendirmelerinin ikisi de olumlu ise yayına kabul edilir. Biri olumlu, diğeri olumsuz ise makale üçüncü bir hakeme gönderilir. Yayınlanması için düzeltilmesine karar verilen yazıların, yazarları tarafından en geç (posta süresi dâhil) 20 gün içerisinde teslim edilmesi gereklidir. Düzeltilmiş metin, gerekli görüldüğü durumlarda, değişiklikleri isteyen hakemlerce tekrar incelenebilir.

2. Gönderilen yazılar iki alan uzmanının "yayımlanabilir" onayından sonra, Yayın Kurulu'nun son kararı ile yayımlanır.

3. Hakem tarafından "Gözden geçirildikten sonra yayımlanabilir." veya "Gözden geçirildikten sonra hakemin onayıyla yayımlanabilir." şeklinde yapılan değerlendirmenin içeriğine göre; yazarlar, gerekli düzeltme ve değerlendirmeleri dikkate almak zorundadırlar.

4. Yazarın hakem ve Yayın Kurulu'nun eleştirisi, değerlendirme ve düzeltmelerinden katılmadığı hususlar olması durumunda, yazar bunları gerekçeleri ile ayrı bir sayfada bildirme hakkına sahiptir.

5. Hakem oluru alan makaleler, Yayın Kurulu tarafından derginin konu içeriği esas olmak üzere, hakem raporlarının tamamlanma tarihlerine göre sıraya konarak yayımlanır.

6. Dergiye gönderilen yazılar yayımlansın veya yayımlanmasın iade edilmez.

7. Güvenlik Bilimleri Dergisi'nde yayımlanan makalelerdeki görüşler, yazarlarının şahsi görüşleri olup; hiçbir kurum ve kuruluşun resmi görüşü niteliğini taşımaz.

KİTAP İNCELEME ESASLARI

1. Güvenlik yönetimi, uluslararası güvenlik ve terörizm, suç araştırmaları, hukuk, güvenlik felsefesi, uluslararası ilişkiler, suç önleme stratejileri, halkla ilişkiler, adli bilimler, uluslararası hukuk, suç ve suçlulukla mücadele, iletişim, psikoloji, jeopolitik, kriminoloji, antropoloji, sosyoloji, kamu diplomasisi, davranış bilimleri, istihbarat ve kamu yönetimi alanlarında “güvenlik” odaklı yurt içi ve yurt dışında yayımlanmamış akademik eserlerin incelemeleri yapılmalıdır.

2. Kitap inceleme metinleri dipnotlar dâhil 1000-1500 kelime arasında olmalı ve dergi yazım kuralları ile sayfa düzenine ilişkin esaslara göre hazırlanmalıdır.

3. Başlık bilgilerinde inceleme yapılan eserin adı, yazarı, yayımlandığı şehir ve yayınevi, yayım yılı ve ISBN numarası yazılmalıdır. Sayfa altında özel işarete karşılık olarak inceleme yapan yazarın akademik unvanı, mensup olduğu kurum ve e-posta adresi yazılır:

Örnek :

AyaklanmalarTecrübeleri

İncelenen eserin yazarının adı soyadı

Ankara:Yayıncılık, 2017, 146 sayfa, ISBN:....-...-.....-..-

İnceleme yapan yazarın Adı Soyadı*(özel işaret, dipnot)

* Dr., Xxxx Üniversitesi, Ankara, xxxx@xxxx.tr (özel işarete-dipnota yazılan karşılık)

4. Kitap incelemesi bir kitapta yer alan temel iddialar ve konular çerçevesinde yapılan kapsamlı ve detaylı bir araştırmadır. İnceleme akademik bir yazı kurgusu içerisinde giriş, tartışma (yöntem, kapsam ve içerik) ve sonuç gibi hususları içermelidir. Giriş kısmında kitaptaki tezler ve ana hususlar ile kısa bir özete yer verilmelidir. Tartışma kısmında kitabın ilgili sayfalarına ve gerekiyor ise başka eserlere de atıf vermek suretiyle yöntem, kapsam ve içerikte yer alan konular bir bütünlük içerisinde irdelenmelidir. Sonuç kısmında ise kitaba ilişkin temel düşünceler ve yazarın alana yaptığı katkılar değerlendirilmeli ve eleştirel bir şekilde ortaya konulmalıdır.

G

Journal of Security
Sciences

B

Cilt/Vol.: 6

Sayı/Num.: 2

Kasım/Nov 2017

D

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

- *Dağlık Karabağ Sorunu'nun Güvenlikleştirme Teorisi Çerçevesinde Analizi*
Selim KURT
- *Bir Karşı Ayaklanma Yöntemi Olarak Liberal Barış İnşasının Eleştirel Analizi: Afganistan (İng.).*
Emrah ÖZDEMİR
- *Filipinler Barış Sürecinin Tarihsel Gelişimi:1976-2016*
Görkem TANRIVERDİ
- *Uluslararası Sistem ve Güvenlik Açısından Değişen Savaş Kurgusu: Siber Savaş Örneği*
Vahit GÜNTAY
- *Barışı Koruma Operasyonlarında Askeri Statülü Kolluk Kuvvetleri (İng.)*
Caner Korhan DEMİR